

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marjeta Babić

Pobratenja – vezi, ki gradijo Evropo
Primer občine Vipava

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marjeta Babić

Mentor: izr. prof. dr. Marjan Brezovšek

Pobratenja – vezi, ki gradijo Evropo
Primer občine Vipava

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Pobratenja – vezi, ki gradijo Evropo

Primer občine Vipava

Zadnja leta so pobratenja deležna vse večje pozornosti, saj predstavljajo dober primer, kako lahko državljani z delovanjem na lokalni ravni vplivajo na procese evropskega povezovanja in kako pobratenja s tem bistveno pripomorejo k aktivnemu evropskemu državljanstvu. Pomembno vlogo igrajo tudi pri gradnji skupne evropske identitete, saj v okviru pobratenj prebivalci različnih držav spoznavajo nove običaje, jezike ter kulture in se tako bolje zavedajo razlik, predvsem pa podobnosti med njimi ter se učijo sprejemanja drugačnosti, strpnosti in solidarnosti. Pomembnost vloge, ki jo na tem področju igrajo pobratenja, se je kmalu zavedla tudi Evropska unija in jim leta 1989 začela nuditi finančno pomoč, sprva v obliki letnih programov, kasneje pa je bila finančna podpora vključena v širši program evropske pomoči. Trenutno je v veljavi program Evropa za državljane 2007–2013, katerega namen je omogočiti evropskim državljanom, da sodelujejo pri gradnji Evrope. Finančna podpora EU za pobratenja je spodbudila lokalne skupnosti, da so začele intenzivneje sklepati pobratenja. Med njimi so bile tudi slovenske občine. Te so pobratenja sicer sklepale že mnogo pred letom 1989, vendar se je z začetkom priprav Slovenije na vstop v EU in s tem z možnostjo za pridobitev sredstev iz programov EU število pobratenj bistveno povečalo, še posebno po vstopu Slovenije v EU. V tem obdobju je bilo sklenjeno tudi pobratenje med občinama Vipava in Lumbin.

Ključne besede: pobratenje, Evropska unija, Evropa za državljane 2007–2013, slovenske občine, občina Vipava

Twinning – Links that build Europe

The case of Vipava municipality

Twinning has been lately given more and more attention as it presents a very good example of how citizens can contribute to European integration processes by acting at a local level and as such twinning contributes significantly to active European citizenship. Twinning also plays an important role in building common European identity. Within twinning activities, citizens from many different countries get to know new customs, languages and cultures, become more aware of differences and particularly similarities among them, learn how to embrace diversity, the meaning of tolerance and solidarity. European Union soon realised how very important twinning is in that field and started to support it financially in 1989. In the beginning the financial support came in a form of annual programmes, but later on it was integrated into a wider programme of European financial help. The programme in action at the moment is „Europe for Citizens 2007-2013“, the main aim of which is to enable European citizens to participate actively in the building of Europe which belongs to all its citizens. The EU's financial support for twinning activities has stimulated various local communities to become more engaged in the already established twinings and to establish new twinning links. Slovene municipalities have been among them as well. Even though they started establishing twinning links long before 1989, the number of new links increased considerably when Slovenia started preparing for the EU accession and after the accession. The twinning link between the municipalities of Vipava in Lumbin was formed in that period as well.

Key words: twinning, European Union, Europe for Citizens 2007-2013, Slovene municipalities, municipality of Vipava

Kazalo

1 UVOD IN METODOLOŠKI OKVIR NALOGE	8
2 TEORETIČNA PODLAGA IN OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	11
2.1 Lokalna skupnost.....	11
2.2 Lokalna samouprava.....	11
2.3 Lokalna samouprava v Sloveniji	12
2.4 Lokalna samouprava v Franciji	14
2.4.1 Regija (région).....	14
2.4.2 Departma (département).....	15
2.4.4 Kanton (canton).....	16
2.4.5 Občina (commune).....	16
2.5 Sodelovanje lokalnih samoupravnih skupnosti	17
2.6 Mednarodno sodelovanje in povezovanje lokalnih samoupravnih skupnosti	19
3 POBRATENJE OZ. TWINNING	22
3.1 Kaj je pobratenje oz. twinning?.....	22
3.2 Zgodovina pobratenj.....	23
3.3 Kako poteka sklenitev pobratenja?.....	25
3.4 Deset ključev do uspeha	26
4 POBRATENJA IN EVROPSKA UNIJA.....	29
4.1 Program Aktivno evropsko državljanstvo 2004–2006	30
4.2 Program Evropa za državljane 2007–2013.....	32
4.2.1 Cilji programa.....	33
4.2.2 Prednostne tematike.....	34
4.2.3 Horizontalne značilnosti programa.....	36
4.2.4 Struktura programa	38
4.2.4.1 Akcija 1 – aktivni državljani za Evropo	38
4.2.4.2 Akcija 2 – Aktivna civilna družba v Evropi	39
4.2.4.3 Akcija 3 – Skupaj za Evropo	40
4.2.4.4 Akcija 4 – Aktivno evropsko spominjanje.....	40
4.2.5 Akcija 1 – Aktivni državljani za Evropo	41
4.2.5.1 Ukrep 1 – Pobratenje mest	42
4.2.5.1.1 Srečanja državljanov pobratenih mest.....	42
4.2.5.1.2 Mrežno povezovanje pobratenih mest.....	47
5 POBRATENJA V SLOVENIJI – EMPIRIČNA RAZISKAVA.....	50

5.1 Namen in način izvedbe raziskave	50
5.2 Analiza in interpretacija dobljenih rezultatov	50
5.2.1 Splošni podatki o pobratenjih slovenskih občin	50
5.2.2 Kako je prišlo do pobratenja	54
5.2.3. Sodelovanje s pobratenimi skupnostmi	58
5.2.4 Financiranje dejavnosti, organiziranih v okviru sodelovanja s pobratenimi skupnostmi	64
5.2.5 Zadovoljstvo s sodelovanjem	67
5.2.6 Pomembnost pobratenj	71
5.3 Zaključek	74
6 PRIMER POBRATENJA: VIPAVA-LUMBIN	77
6.1 Predstavitev občine Lumbin	77
6.2 Predstavitev društva Julka	78
6.3 Predstavitev občine Vipava	79
6.4 Sodelovanje med Vipavo in Lumbinom	80
7 POTRJEVANJE HIPOTEZ IN ZAKLJUČEK	88
8 LITERATURA	92
9 PRILOGE	99
Priloga A: Anketni vprašalnik	99
Priloga B: Tabela 5.5	103
Priloga C: Intervju z Gisele Giraud	104
Priloga D: Intervju z Vido Babić	107
SEZNAM PRIKAZOV	
Slika 2.1: Teritorialna delitev Slovenije na občine	12
Slika 2.2: Administrativna delitev Francije na regije	14
Tabela 2.1: Administrativna delitev Francije v številkah	17
Slika 3.1: Število sklenjenih vezi na osnovi pobratenj znotraj posameznih evropskih državah	24
Graf 4.1: Število prejetih in odobrenih prijav v sklopu srečanj državljanov pobratenih mest leta 2007	46
Graf 4.2: Število prejetih in odobrenih prijav v sklopu srečanj državljanov pobratenih mest leta 2008	46

Graf 4.3: Število prejetih in odobrenih prijav za mrežna povezovanja pobratenih mest 2007	49
Graf 4.4: Število odobrenih prijav za mrežna povezovanja pobratenih mest 2008.....	49
Tabela 5.1: Število in delež pobratenih in nepobratenih občin.....	51
Tabela 5.2: Število in delež občin glede na število sklenjenih pobratenj	51
Tabela 5.3: Število in delež pobratenih skupnosti glede na državo, kjer se skupnosti nahajajo.....	52
Tabela 5.4 : Število in delež pobratenj glede na obdobje	53
Tabela 5.5: Število sklenjenih pobratenj s posameznimi državami glede na obdobje ...	53
Tabela 5.6: Število in delež pobratenj glede na stran pobude	55
Tabela 5.7: Število in delež pobratenj glede na pobudnika	55
Tabela 5.8: Razlogi za pobratenje glede na pogostost navedbe	56
Tabela 5.9: Število in delež sklenjenih pobratenj glede na samostojnost sklenitve	58
Tabela 5.10: Število in delež občin glede na ohranjanje stikov s pobratenimi skupnostmi	59
Tabela 5.11: Seznam neaktivnih pobratenj glede na državo in leto sklenitve	59
Tabela 5.12: Število in delež občin glede na pogostost stikov s pobratenimi skupnostmi	60
Tabela 5.13: Število in delež občin glede na čas stikov s pobratenimi skupnostmi	60
Tabela 5.14: Število in delež občin glede na odgovorne za vzdrževanje stikov s pobratenimi skupnostmi	61
Tabela 5.15: Področja sodelovanja glede na pogostost navedbe	62
Tabela 5.16: Število in delež občin glede na izvajanje skupnih projektov	63
Tabela 5.17: Število in delež občin glede na število izvedenih projektov.....	63
Tabela 5.18: Število in delež občin glede na vključenost širšega kroga prebivalcev občine	64
Tabela 5.19: Število in delež občin glede na višino sredstev, namenjenih dejavnosti v okviru pobratenj.....	65
Tabela 5.20: Načini pridobivanja sredstev glede na pogostost navedbe	65
Tabela 5.21: Število in delež občin glede na poznavanje možnosti za pridobitev sredstev za pobratenja iz programov EU	66
Tabela 5.22: Število in delež občin glede prijavljanja na razpise za pridobitev sredstev za pobratenja iz programov EU	67
Tabela 5.23: Število in delež občin glede na zadovoljstvo s sodelovanjem	67
Tabela 5.24: Razlogi za nezadovoljivo sodelovanje glede na pogostost navedbe.....	68
Tabela 5.25: Načini za izboljšanje sodelovanja glede na pogostost navedbe.....	69
Tabela 5.26: Delež in število občin glede mnenja o učinkih sodelovanja na njihove občine	70
Tabela 5.27: Delež in število občin glede na splošno mnenje o koristnosti sklepanja pobratenj	72

Tabela 5.28: Število in delež vseh sodelujočih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete.....	72
Tabela 5.29: Število in delež pobratenih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete.....	73
Tabela 5.30: Število in delež nepobratenih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete.....	73
Slika 6.1: Geografska lega občine Vipava.....	79
Slika 6.2: Svoboda, enakost, bratstvo.....	80
Slika 6.3: Sprejem društva Julka v Vipavi.....	82
Slika 6.4: Izročitev listine o pobratenu.....	82
Slika 6.5: Uradni sprejem v Lumbinu.....	83
Slika 6.6: Trgatev.....	84
Slika 6.7: Vipavski nogometaši v Crollesu.....	85

SEZNAM KRATIC

EU – European Union: Evropska unija

CEMR – Council of European Municipalities and Regions: Svet evropskih mest in regij

CGCT – Code général des collectivités territoriales: Splošni zakon o teritorialnih skupnostih

CLRAE – Congress of Local and Regional Authorities: Kongres evropskih lokalnih in regionalnih oblasti

EACEA – Education, Audiovisual and Culture Executive Agency: Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo

INSEE – Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques: Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije

IULA – International Union of Local Authorities: Mednarodna zveza lokalnih oblasti

RS – Republika Slovenija

ZLS – Zakon o lokalni samoupravi

1 UVOD IN METODOLOŠKI OKVIR NALOGE

Evropo sestavlja večje število držav, med katerimi so si nekatere zelo podobne, nekatere pa popolnoma različne. Do razlik ne prihaja samo med državami, ampak tudi znotraj držav samih, ki jih sestavljajo razne etnične, jezikovne ter nacionalne skupine ljudi. Prav zaradi tega pri oblikovanju evropskih držav ni šlo samo za oblikovanje sistemov, v katerih bi se lahko uveljavil posameznik, oblikovati je bilo treba sisteme, ki so poleg političnih in interesnih omogočali in spodbujali uveljavljanje tudi prej omenjenih skupin. Ta cilj pa v okviru centralizirane države ne more biti uresničen, zato so razne subnacionalne enote ponovno začele pridobivati na pomenu. (Bučar 1993.)

Država, kot tudi njeni ožji deli, ni izolirana enota, ampak soobstaja skupaj z drugimi državami, zato med njimi že od nekdaj prihaja do različnih oblik sodelovanja. Sprva so to bili razni politični sporazumi, namenjeni vzpostavljanju ravnotežja sil za večjo varnost takratnih držav, kasneje pa se je začelo sodelovanje postopoma širiti tudi na ostala področja, predvsem na gospodarsko. (Bučar 1993.)

Izbruh 2. svetovne vojne in njene posledice so opozorile na dejstvo, da sodelovanje samo na političnem in gospodarskem področju ne zadošča za vzpostavitev in ohranitev miru. Z namenom ponovne vzpostavitve in tudi ohranitve miru so se v obdobju po 2. svetovni vojni začele oblikovati prve vezi pobratenj, in sicer na pobudo županov nekaterih evropskih mest, ki so bili prepričani, da prijateljstvo med državljani Evrope predstavlja obvezen korak pri gradnji Evrope, ki bo stabilna in miroljubna. Namen prvih pobratenj v tistem obdobju je tako bil zблиžanje prebivalcev mest v državah, ki so bile prej zaradi vojne ločene.

Kot orodje za zблиževanje in povezovanje ljudi so torej pobratenja imela in še vedno imajo pomembno vlogo pri vsakem izmed korakov evropskega integracijskega procesa, saj so, kot je bilo že omenjeno, bistveno pripomogla k spravi ljudi v času po 2. svetovni vojni, ob vsakem širjenju Evropske unije pa pobratenja olajšujejo integracijo novih držav članic in njihovih prebivalcev. Pomembnosti vloge, ki jo pobratenja igrajo v procesih evropske integracije, in njihovega nadaljnjega potenciala pri grajenju medsebojnega zaupanja in razumevanja se zaveda tudi Evropska unija, ki je na pobudo Evropskega parlamenta leta 1989 začela pobratenja tudi finančno podpirati. Finančna podpora Evropske unije, s katero je organizacija dejavnosti v okviru pobratenj bistveno

olajšana, je znatno pripomogla tako h krepitvi že obstoječih vezi kot tudi k nastajanju novih in teh vezi je sedaj preko 17.000.

Pobratenja danes predstavljajo sestavni del kulture evropskih državljanov in ljudem pomagajo pri zbliževanju ter sklepanju prijateljskih vezi in s tem krepijo njihov občutek, da pripadajo isti, to je evropski skupnosti.

Twinning oziroma pobratenje je tako pojav, ki se mu zadnja leta posveča vse večja pozornost, saj je zelo nazoren primer, kako lahko „navadni državljani“ z delovanjem na lokalni ravni prispevajo k evropskim integracijskim procesom, in kot tak predstavlja pomembno orodje pri gradnji skupne evropske identitete. Letošnje leto tudi poteka 20 let, odkar je Evropska unija začela nuditi finančno pomoč za dejavnosti v okviru pobratenj, hkrati pa letos Slovenija praznuje peto obletnico priključitve Evropski uniji. To me je spodbudilo, da sem si za temo pričujočega dela izbrala ravno pobratenja.

Za cilj diplomskega dela sem si tako zadala predstaviti, kaj pobratenje je in kako ga Evropska unija finančno podpira, obenem pa sem se odločila tudi raziskati in opisati, v kolikšni meri se občine v Sloveniji poslužujejo pobratenj kot načina sodelovanja ter kako jih doživljajo. Za podrobnejši opis poteka sodelovanja v okviru pobratenja pa sem si izbrala pobratenje domače občine, občine Vipava, s francosko občino Lumbin.

Pri pripravi diplomskega dela sem izhajala iz naslednjih treh hipotez:

- **H1:**

Z začetkom priprav Slovenije na vstop v EU so občine v Sloveniji začele intenzivneje sklepati pobratenja.

- **H2:**

Pobratenja pozitivno vplivajo na pobratene skupnosti.

- **H3:**

Sodelovanje med občinama Vipava in Lumbin je dobro razvito in tudi uspešno.

S pomočjo empiričnih podatkov, pridobljenih v ta namen, sem v diplomskem delu skušala ovreči ali potrditi postavljene hipoteze.

Diplomsko delo je sestavljeno iz šestih vsebinskih sklopov. V prvem sklopu opredeljujem temo diplomskega dela, njegov namen in cilj. V ta sklop sodi tudi postavitev temeljnih hipotez naloge ter opis metod in tehnik, s katerimi preverjam

postavljene hipoteze. Drugi sklop predstavlja teoretično podlago in kot tak vsebuje opredelitev osnovnih pojmov s področja lokalne samouprave, predstavitev sistema lokalne samouprave v Sloveniji in Franciji ter opis različnih vrst medobčinskega sodelovanja. V tretjem delu natančneje predstavljam pojem pobratenje ter njegovo zgodovino, v četrtem delu pa sledi opis podpore, predvsem finančne, ki jo Evropska unija nudi pobratenjem. V tem sklopu je posebna pozornost namenjena trenutnemu programu, ki je med drugim namenjen tudi podpiranju dejavnosti v okviru pobratenj, in sicer programu *Evropa za državljane 2007–2013*. S tem sklopom se tudi zaključuje teoretični del diplomskega dela. Sledi mu empirični del, ki je sestavljen iz dveh sklopov. Prvi sklop predstavlja empirična raziskava stanja na področju pobratenj občin v Sloveniji. Znotraj tega sklopa najprej predstavljam namen in način izvedbe raziskave, temu sledita še analiza in interpretacija podatkov, pridobljenih s pomočjo anketnega vprašalnika, ter povzetek ugotovitev raziskave. V zadnjem delu pa je predstavljeno sodelovanje občine Vipava z občino Lumbin v okviru pobratenja. Sledita še preverjanje hipotez in zaključek, v katerem podajam sklepne ugotovitve.

Pri izdelavi dela sem uporabila naslednje metode:

- analiza primarnih virov:

pri preučevanju dokumentov s področja pobratenj in zakonskih podlag, ki urejajo področje lokalne samouprave in medobčinskega sodelovanja v Sloveniji in Franciji;

- analiza sekundarnih virov:

pri preučevanju relevantne literature za opredelitev osnovnih pojmov ter pobratenj in njihove zgodovine;

- usmerjeni intervju:

pri pridobivanju podatkov o sodelovanju med občinama Vipava in Lumbin;

- študija primera:

pri preučevanju konkretnega primera pobratenja, in sicer med občinama Vipava in Lumbin;

- anketni vprašalnik:

pri preučevanju stanja in pridobivanju podatkov o stanju na področju pobratenj občin v Sloveniji.

2 TEORETIČNA PODLAGA IN OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

2.1 Lokalna skupnost

Pojem lokalne skupnosti je težko opredeliti, zato ni nič nenavadnega, da obstaja veliko različnih definicij. Vseeno pa se avtorji strinjajo, da lokalno skupnost določajo nekateri bistveni elementi, in sicer določen teritorij, ljudje znotraj tega teritorija, njihove potrebe, dejavnosti, s katerimi se te potrebe zadovoljujejo, in nenazadnje tudi zavest teh ljudi, da pripadajo isti skupnosti. Pri tem pa je potrebno poudariti, da gre za najnižjo raven, kjer se med tam živečimi prebivalci pojavljajo potrebe in problemi, ki se lahko zadovoljujejo in rešujejo samo skupno. Iz tega je razvidno, da lokalna skupnost obstaja ne glede na to, ali ji država priznava takšen ali drugačen pravni status. (Šmidovnik 1990, 327–331.)

2.2 Lokalna samouprava

Pojem samouprava izhaja iz angleške besedne zveze „self government“ in v najširšem smislu označuje pravico do samostojnega odločanja o lastnih zadevah. Lokalna samouprava tako označuje pravico in sposobnost lokalnih oblasti, da na podlagi zakona urejajo in opravljajo bistven del javnih zadev v lastni pristojnosti in v interesu lokalnega prebivalstva. (Evropska listina o lokalni samoupravi 1985, 3. člen.) Njena osnovna ideja je udeležba prebivalcev določene skupnosti pri reševanju zadev lokalnega pomena, in sicer neposredno ali pa posredno z izbiranjem predstavnikov lokalne oblasti znotraj kroga prebivalcev skupnosti. Lokalno samoupravo torej lahko opišemo kot način upravljanja javnih zadev, ki se odvija v lokalni skupnosti, katere prebivalci volijo organe oz. predstavnike.

Za lokalno samoupravo so značilni nekateri osnovni konstitutivni elementi, in sicer: *teritorialni* (lokalne skupnosti so ustanovljene kot subjekti lokalne samouprave za določeno območje, ki je ožje od države), *funkcionalni* (tem skupnostim se prizna delovno področje nalog, ki so lahko lokalnega ali regionalnega pomena in izražajo interese njihovih prebivalcev), *organizacijski* (te naloge opravljajo prebivalci lokalne skupnosti samostojno z lastno odgovornostjo, neposredno ali po izvoljenih organih), *materialno-finančni* (lokalna skupnost ima lastna materialna in finančna sredstva za opravljanje svojih nalog) ter *pravni* element (lokalna skupnost ima status pravne osebe in kot taka samostojno nastopa v poslovno-pravnem prometu). (Šmidovnik 1995, 29.)

Lokalna skupnost, ki ji je priznana lokalna samouprava, je torej samoupravna lokalna

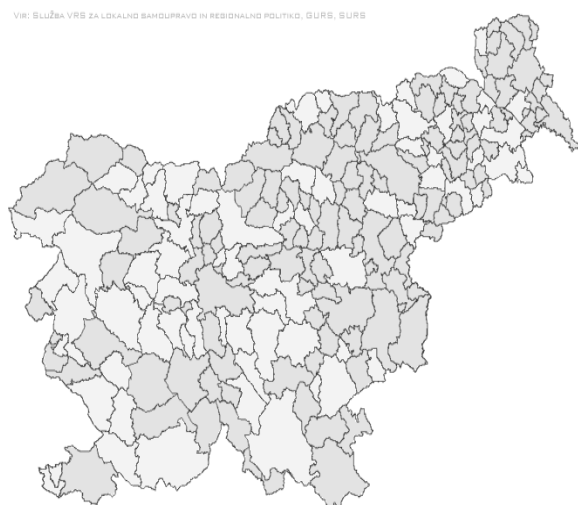
skupnost.

2.3 Lokalna samouprava v Sloveniji

V Sloveniji lokalno samoupravo zagotavlja ustava, saj njen 138. člen pravi, da prebivalci Slovenije lokalno samoupravo uresničujejo v občinah in drugih lokalnih skupnostih. (Ustava Republike Slovenije¹, 138. člen.) Osnovna samoupravna skupnost je tako občina, ki lahko obsega eno ali več naselij, ki se med seboj povežejo na podlagi skupnih potreb in interesov njihovih prebivalcev. Le-ti svojo željo, da bi se povezali med seboj, izrazijo na referendumu in na podlagi referenduma se nato z zakonom ustanovi občina. (Ustava RS, 139. člen) Da bi pa lokalna skupnost lahko postala občina, mora izpolnjevati določene pogoje, ki se nanašajo na njeno sposobnost zadovoljevanja potreb in interesov prebivalcev in opravljanja drugih nalog, ki so določene z zakonom. Tako mora občina imeti popolno osnovno šolo, komunalno opremljenost (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo), poštne storitve, knjižnico, prostore za upravno dejavnost lokalnih skupnosti in zdravstveni dom ali zdravstveno postajo. Načeloma mora imeti tudi najmanj 5000 prebivalcev, vendar je lahko število prebivalcev v določenih primerih manjše. (Zakon o lokalni samoupravi², člena 13 in 13a.)

Ko je občina ustanovljena, začne opravljati naloge, ki sodijo v njeno pristojnost, in sicer predvsem zadeve lokalnega pomena, ki jih lahko ureja samostojno in zadevajo samo prebivalce določene občine. Sem sodi upravljanje občinskega premoženja, omogočanje pogojev za gospodarski razvoj občine in opravljanje nalog s področja kmetijstva, turizma in gostinstva, skrb za varstvo okolja, skrb za lokalne javne službe, gradnja, opravljanje nalog občinskega redarstva, sprejetje statuta občine in drugih splošnih aktov, organiziranje občinske uprave, opravljanje inšpekcijskega

Slika 2.1: Teritorialna delitev Slovenije na občine

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2006).

¹ V nadaljevanju RS.

² V nadaljevanju ZLS.

nadzorstva nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov in urejanje drugih lokalnih zadev javnega pomena. (ZLS, člen 21.)

Občina pa lahko, če se s tem strinja in predhodno da soglasje, opravlja tudi določene naloge iz državne pristojnosti, ki jih država z zakonom prenese na občino, ker jih lahko ta opravlja racionalneje in učinkoviteje. Če pride do prenosa nalog, mora država seveda zagotoviti tudi sredstva, potrebna za njihovo izvajanje. (ZLS, člen 24.) V tem primeru državni organi izvajajo nadzor nad primernostjo in strokovnostjo opravljanja nalog, sicer pa državni organi nadzorujejo zakonitost dela organov lokalnih skupnosti. (ZLS, člen 88.)

Prej omenjene naloge, ki jih opravlja iz svoje izvirne pristojnosti, občina financira iz lastnih virov, sredstev države in zadolžitev. (ZLS, člen 52.) Med lastne vire občine sodijo davki in druge dajatve, in sicer davek od premoženja, davek na dediščine in darila, davek na dobitke od iger na srečo, davek na promet nepremičnin in drugi davki, določeni z zakonom ter dohodki iz njenega premoženja. (ZLS, člen 53.) Če pa se izkaže, da občina ne more financirati dejavnosti iz lastnih virov, ji država zagotovi dodatna sredstva.

Nemoten potek izvajanja vseh nalog občine zagotavljajo občinski organi in občinska uprava. Med občinske organe sodijo občinski svet, ki je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine, župan, ki predstavlja in zastopa občino, in nadzorni odbor, ki je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. Občinsko upravo pa predstavljajo zaposleni, ki opravljajo tako strokovne, upravne, pospeševalne in razvojne naloge kot tudi naloge, ki zadevajo zagotavljanje javnih služb iz občinske pristojnosti. (ZLS, členi 28, 29, 32, 33 in 49.)

Za učinkovitejše opravljanje določenih nalog znotraj občine se lahko na območju občine ustanovijo ožji deli občine (krajevne skupnosti), ki so zadolženi za opravljanje nalog, ki se pretežno nanašajo na njihove prebivalce. (ZLS, člen 18.) Za lažje urejanje in opravljanje skupnih lokalnih zadev javnega pomena pa lahko občine sodelujejo med seboj in ustanavljajo zveze, sklade, skupne organe ... Občine imajo tudi pravico do povezovanja v združenja ter do sodelovanja in povezovanja z lokalnimi skupnostmi drugih držav in mednarodnimi organizacijami lokalnih skupnosti. (ZLS, člen 6.)

V Sloveniji imamo trenutno 210 občin.

2.4 Lokalna samouprava v Franciji

Upravna delitev Francije je precej bolj razvejana kot upravna delitev Slovenije. Začne se že pri določanju ozemlja, ki sodi pod francosko oblast. Francijo tako sestavljata t. i. metropolitanska oziroma evropska Francija, torej ozemlje znotraj Evrope, ter prekomorska Francija, se pravi ozemlja, ki se nahajajo izven Evrope. Med slednje sodijo prekomorske regije Guadeloupe, Francoska Gvajana, Martinique, Reunion in Francoska Polinezija, prekomorske kolektivitete Mayotte, Saint-Barthemely, Saint-Martin, Saint-Pierre in Miguelon ter Wallis in Futuna, kolektiviteta sui generis Nova Kaledonija, francoska južna in antarktična ozemlja, otoki znotraj Indijskega oceana ter otok Clipperton. Upravno pa se ozemlje Francije deli na regije, departmaje, okrožja, kantone in občine. Regije, departmaji in občine se označujejo kot teritorialne ali lokalne kolektivitete, kar pomeni, da imajo status osebe javnega prava, nekatere pristojnosti ter določeno stopnjo administrativne svobode. (Vie Publique 2008a; Wikipedia 2009a.)

Slika 2.2: Administrativna delitev Francije na regije

Vir: France in maps

2.4.1 Regija (région)

Regije sodijo med najnovejše oblike administrativnih enot v Franciji, saj je do določitve

njihovega statusa prišlo šele po sprejemu zakona o decentralizaciji in prvih neposrednih volitvah regionalnih svetnikov leta 1986. Regijski sveti so sicer bili ustanovljeni že leta 1972, vendar so takrat predstavljali le posvetovalno telo, ki so ga sestavljali poslanci iz določene regije in člani, ki so jih imenovali departmaji in vplivne občine. Regije nimajo nikakršne zakonodajne moči in ne morejo oblikovati zakonov, vendar pa lahko določajo lastne davke, v zameno pa jim centralna oblast prepusti določen znesek teh davkov. Upravljajo jih regijski sveti, ki jih sestavljajo predstavniki, izvoljeni na regijskih volitvah za obdobje šestih let. Glavne naloge regij so upravljanje ozemlja, skrb za gospodarski, družbeni ter kulturni razvoj, javni prevoz in prometno infrastrukturo ter gradnja in vzdrževanje srednjih šol. Vsaka izmed regij se nadalje deli na 2 do 8 departmajev. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009a; Wikipedia 2009b; Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, člen L4211-1.)

2.4.2 Departma (département)

Departmaji v Franciji so bili oblikovani leta 1790 in imajo dvojno vlogo. Po eni strani predstavljajo administrativno okrožje, ki jih vodi od države imenovani prefekt, in opravljajo naloge, ki jih je nanje prenesla država. Sem sodijo predvsem naloge s področja komunalnih in socialnih dejavnosti. Po drugi strani pa so departmaji tudi teritorialne skupnosti, ki jih vodi generalni svet, izvoljen za obdobje šestih let. Kot teritorialne skupnosti so departmaji aktivni predvsem na področju gospodarske in socialne pomoči, vzdrževanja cestne infrastrukture, gradnje in vzdrževanja šol, reorganizacije podeželja ... Glavno mesto departmaja je prefektura. Departmaji se nadalje delijo na 1 do 7 okrožij. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009b; Wikipedia 2008.)

2.4.3 Okrožje (arrondissement)

Okrožja v Franciji so bila oblikovana leta 1800 in predstavljajo le administrativno okrožje, kar pomeni, da za razliko od regij, departmajev in občin nimajo statusa osebe javnega prava. Poleg tega jih tudi ne vodijo izvoljeni uradniki, ampak podprefekti, politični namestniki, ki jih imenuje predsednik države. Ti pomagajo prefektu njihovega departmaja ter skrbijo za upravni nadzor nad občinami znotraj njihovega okrožja. Okrožja se nadalje delijo na kantone. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009c; Wikipedia 2009c)

2.4.4 Kanton (canton)

Tako kot departmaji so bili tudi kantoni ustanovljeni leta 1790 in tako kot okrožja tudi kantoni predstavljajo le administrativno okrožje. So organizacijske enote za upravljanje javnih storitev in sodstva, poleg tega je njihov glavni namen predstavljanje volilnih enot za izvolitev članov generalnega sveta v departmajih. Te volitve se zato imenujejo kantonske. Število kantonov se med posameznimi departmaji precej razlikuje. Običajno kantone sestavlja več občin, v urbanih okoljih pa lahko eno občino sestavlja več kantonov. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009d; Wikipedia 2009d.)

2.4.5 Občina (commune)

Občine predstavljajo najnižjo raven upravne ureditve Francije in hkrati tudi njeno najstarejšo administrativno enoto, saj so naslednice srednjeveških krajev in župnij. Francoske občine imajo status osebe javnega prava, ki so ga pridobile leta 1837, ter pravne pristojnosti. Njihove pravice in obveznosti so določene v Splošnem zakonu o teritorialnih skupnostih – CGCT³. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009e; Wikipedia 2009e.)

Občina običajno obsega ozemlje enega naselja. Posledično se velikost občin in število prebivalcev znotraj občin znatno razlikujeta. Pariz, ki je največja občina v Franciji, tako šteje več kot 2 milijona prebivalcev, medtem ko nekatere občine sploh nimajo prebivalcev, kajti zakon določa, da je celotno ozemlje Francije razdeljeno na občine, tudi neposeljene gore in gozdovi. Ne glede na razlike med velikostjo in številom prebivalcev imajo vse občine, izjema so Pariz, Marseille in Lyon,⁴ enako administrativno strukturo in enake pravne pristojnosti. (Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009e; Wikipedia 2009e.)

Po zakonu ima tako vsaka občina občinsko telo, ki ga sestavljajo občinski svet, župan ter eden ali več podžupanov. Člani občinskega sveta⁵ so izvoljeni na podlagi splošne volilne pravice za obdobje 6 let. Na sejah sveta urejajo lokalne zadeve in podajajo mnenja vedno, ko to zahteva zakon ali uredba ali prefekt. Med naloge občinskega sveta sodi tudi odločanje o gradnji ali ustanovitvi šol, nižjih razredov OŠ in vrtcev, sklenitev zaključnega računa ... Člani sveta iz svojega okolja tajno izvolijo župana in enega ali

---

3 Code general des collectivites territoriales.

4 Paris, Marseille in Lyon so občine z največjim številom prebivalcem in so deljene še na okrožja.

5 Število občinskih svetnikov se giblje med 9 in 69.

več podžupanov. Župan je postavljen na čelo upravljanja in opravlja naloge v imenu občine, nekatere pa v imenu države. Med prve sodijo izvajanje odločitev občinskega sveta, upravljanje z občinskimi dohodki, nadzorovanje občinskih ustanov in občinskega računovodstva, priprava in predlog proračuna, vodenje občinskih del, predstavljanje in zastopanje občine, izvajanje policijskih pristojnosti ... V imenu države pa župan skrbi za objavo in izvrševanje zakonov in predpisov, izvrševanje ukrepov za splošno varnost in vrsto posebnih funkcij, ki jih določa zakon. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, členi L2121-1 do L2121-3, L2121-7 do L2121-28, L2122-1 do L2122-6, L2122-18 do L2122-20, L2122-21 do L2122-26; Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije 2009e; Wikipedia 2009e.)

Občine pridobivajo sredstva za svoje delovanje pridobivajo iz posrednih in neposrednih lokalnih davkov, z dotacijami in subvencijami od države, s posojili ter prihodki iz zapuščine in najemnin. (Wikipedia 2009e.)

Po podatkih francoskega Nacionalnega inštituta za statistiko in ekonomske študije je bilo 1. 1. 2008 stanje v Franciji sledeče:

Tabela 2.1: Administrativna delitev Francije v številkah

	Metropolitanska Francija	Metropolitanska in prekomorska Francija
Regije	22	26
Departmaji	96	100
Okrožja	330	342
Kantoni	3883	4036
Občine	36569	36681

Vir: Lastni

2.5 Sodelovanje lokalnih samoupravnih skupnosti

Lokalna samoupravna skupnost ni izolirana enota, ampak soobstaja skupaj z ostalimi skupnostmi, s katerimi prihaja v stike in na različne načine sodeluje, zato je eno izmed temeljnih načel lokalne samouprave tudi pravica lokalnih samoupravnih skupnosti do sodelovanja in povezovanja z ostalimi lokalnimi samoupravnimi skupnostmi ter organizacijami lokalnih skupnosti, bodisi nacionalnih ali mednarodnih.

Tako je tudi slovenskim občinam v ZLS-ju priznana ta pravica, in sicer v 6. členu, ki določa naslednje:

„Občine med seboj prostovoljno sodelujejo zaradi skupnega urejanja in opravljanja lokalnih zadev javnega pomena. V ta namen ustanavljajo zveze, lahko združujejo sredstva in v skladu z zakonom ustanavljajo skupne organe ter organe skupne občinske uprave,⁶ ustanavljajo in upravljajo sklade, javne zavode, javna podjetja in ustanove. Občine se zaradi predstavljanja in uveljavljanja lokalne samouprave ter usklajevanja in skupnega zagotavljanja svojih interesov povezujejo v združenja.⁷

Občine, njihove zveze in združenja lahko sodelujejo tudi z lokalnimi skupnostmi drugih držav in z mednarodnimi organizacijami lokalnih skupnosti.“ (ZLS, 6. člen.)

V Franciji razne oblike medobčinskega sodelovanja in povezovanja določa CGCT. Člen L5111-1 tega zakona, ki se nanaša na lokalno sodelovanje, tako pravi, da se teritorialne skupnosti lahko povežejo in ustanovijo skupne organe z namenom izvajanja skupnih nalog (skupne službe), člen L1115-1 pa teritorialnim skupnostim in njihovim združenjem dovoljuje, da lahko sklepajo sporazume z lokalnimi oblastmi v tujih državah, in sicer z namenom skupnega sodelovanja ali razvojne pomoči. (Vie publique 2008b.) Zakon natančneje določa tudi medobčinsko in medregionalno sodelovanje ter sodelovanje med departmaji. Tu nas zanima predvsem medobčinsko sodelovanje. Člen L5210-1 tako določa, da se lahko več občin prostovoljno poveže, da bi skupaj delovale na področju razvoja, v nadaljevanju pa opredeljuje različne oblike medobčinskega sodelovanja.

Najprej naj omenimo *sindikato občin* (syndicat de communes), ki se ustanavlja z namenom opravljanja in zagotavljanja del ali storitev medobčinskega pomena. Sindikat občin ima svoje telo, komite, ki ga sestavljajo predstavniki občin. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, členi od L5212-1 do L5212-5 ter člen L5212-7). Potem je tu *skupnost občin* (communauté de commune), ki združuje več geografsko povezanih občin. Njen cilj je povezati občine, da bi oblikovale skupne projekte na področju gospodarskega razvoja in prostorskega načrtovanja. Organ skupnosti občin je svet skupnosti, ki ga sestavljajo predstavniki občin. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, členi L5214-1, L5214-7, L5214-16.) Naslednja oblika povezovanja je

---

⁶ Zakon to natančneje določa v členu 49a.

⁷ Natančneje določeno v členih 86 ter 86a.

mestna skupnost (communauté urbaine), ki združuje več geografsko povezanih občin, ki imajo skupno vsaj 500.000 prebivalcev. Ukvarja se z gospodarskim, družbenim ter kulturnim razvojem in načrtovanjem, prostorskim planiranjem, socialno uravnoteženo poselitvijo, krajevno politiko, opravljanjem storitev skupnega interesa, zaščito in razvojem okolja in z drugimi nalogami, če se članice skupnosti tako odločijo. Mestno skupnost vodi svet skupnosti, ki ga sestavljajo predstavniki občin. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, členi L5215-1, L5215-6, L5215-20 in L5215-20-1.)

Aglomeracijska skupnost (communauté d'agglomération) je tudi ena izmed oblik medobčinskega sodelovanja. Predstavlja enoto več geografsko povezanih občin s skupno najmanj 50.000 prebivalci, ki se povežejo okrog ene ali več osrednjih občin z najmanj 15.000 prebivalci. Tudi tukaj se občine povežejo, da bi sodelovale na področju mestnega razvoja in prostorskega načrtovanja na svojem ozemlju (gospodarski razvoj, prostorsko načrtovanje, družbeno uravnotežena poselitev, krajevna politika). Aglomeracijsko skupnost vodi svet, ki ga sestavljajo predstavniki občin. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, člena L5216-1 in L5216-5.) In nenazadnje so tu še *sindikati novih aglomeracij* (syndicat d'agglomération nouvelle), tj. oblika medobčinskega sodelovanja, namen katere je ureditev novih naselij – villes nouvelles (kraj ali več skupnosti, ki se v večini primerov ustanovijo v kratkem času na podlagi politične volje na območjih, ki so manj poseljena ali nenaseljena). (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, člen L5311-1.) Poleg združevanja v zgoraj navedene skupnosti pa lahko občine sodelujejo še preko sklepanja raznih sporazumov in organiziranja medobčinskih konferenc. (Splošni zakon o teritorialnih skupnostih, člena L5221-1 in L5221-2.)

1. januarja 2009 je Francija štela 2601 medobčinsko enoto; skupno so združevale 34.164 občin (2406 skupnosti občin, 174 aglomeracijskih skupnosti, 16 mestnih skupnosti ter 5 sindikatov novih aglomeracij). (Wikipedia 2009f.)

2.6 Mednarodno sodelovanje in povezovanje lokalnih samoupravnih skupnosti

Odnosi v vsakodnevem življenju večine ljudi segajo preko nacionalnih meja, saj smo na različne načine povezani z drugimi ljudmi po svetu, vendar se tega zaveda le peščica in še ti v veliki večini menijo, da njihova udeležba v globalnih odnosih nima skoraj nobenega pomena. Po drugi strani pa v nekaterih mestih in regijah posamezniki že dolgo oblikujejo posebne programe za povezovanje lokalnega prebivalstva s preostalim svetom in teh programov se v zadnjih letih ljudje pospešeno poslužujejo. (Alger 2002, 118.)

Načinov, kako povezati mesta, lokalne regije ter seveda tudi lokalne samoupravne skupnosti s preostalim svetom, je torej več. Če pri tem izhajamo iz Algerjeve klasifikacije (Alger 2002, 119–123; Haček 2003, 255-265.), kako so se razvijali in se še razvijajo procesi za postavitve lokalnih zadev na globalni dnevni red, naštejemo 16 različnih načinov.

Najprej so se oblikovali t. i. *programi izmenjav*. Namen teh programov, ki so se v povečanem številu pojavili še posebej po koncu 2. svetovne vojne, je bila internacionalizacija sodelujočih skupnosti in s tem spodbujanje oddaljenega povezovanja ter sodelovanja, omogočanje in olajševanje mednarodnega razumevanja ter vzpostavljanje miroljubnih medsebojnih odnosov. Ti programi izmenjave so se velikokrat razvili v *sestrska oziroma pobratena mesta*, v okviru katerih sta dve mesti razvili skupne programe za izmenjave med mestnimi uradniki, splošno javnostjo in posamezniki; šlo za izmenjave na področju določenih poklicev in dejavnosti, ki so bili skupni obema mestoma. Danes sta se spremenila tako število mest, vključenih v tak partnerski odnos, kot tudi obseg skupnih dejavnosti, vendar več o tem v nadaljevanju. (Alger 2002, 119–123.)

Kot naslednjo obliko Alger omenja *programe mundializacije*. (Alger 2002, 119–123.) Ti programi spodbujajo t. i. globalno identiteto mest. Pri tem so mesta opredeljena kot „svetovna mesta“, soodvisna od ostalih skupnosti širom sveta. S tem pokažejo, da se zavedajo globalnih problemov in skupne odgovornosti za njih. Programi mundializacije vključujejo izmenjave, povezovanje mest v zavesti, da sta prihodnji mir in razvoj odvisna od sodelovanja, dobre volje in medsebojnega razumevanja, ter izobraževalne dejavnosti. (Hamilton Mundialization Committee.)

V nasprotju z zgoraj opisanimi tremi oblikami, ki se osredotočajo predvsem na sodelovanje in povezovanje med običajno dvema mestoma, imajo naslednje oblike drugačne, večinoma bolj specifične cilje. Tako se v okviru mednarodnega delovanja mnogo mest osredotoča na *razvoj mestnih politik za ustvarjanje izvoza in tujih investicij*, torej na gospodarstvo. Ponekod pa so se iz sestrskih mest oblikovala *lokalna prizadevanja, ki nadomeščajo ali dopolnjujejo zunanjepolitične dejavnosti držav*. Tu lahko omenimo predvsem prizadevanja mest razvitega sveta, da bi omogočila ekonomski razvoj njihovih sestrskih mest v državah tretjega sveta. V nekaterih državah prihaja tudi do *mobilizacije lokalnega prebivalstva za spreminjanje nacionalne politike*

lastnih držav ali do *mobilizacije lokalnega prebivalstva, da bi vplivalo na nacionalne politike tujih držav*. Nazoren primer slednjega so kampanje proti apartheidu v Južni Afriki. Tesno povezana z zadnjima dvema oblikama so tudi *lokalna prizadevanja za spremembo mednarodnih poslovnih dejavnosti* (kampanja proti oglaševanju mlečnih formul v državah tretjega sveta). (Alger 2002, 119–123.)

Tem sledijo raznovrstne *mednarodne organizacije, ki združujejo lokalne skupnosti* po celem svetu. Najstarejša izmed njih je leta 1913 ustanovljena Mednarodna zveza lokalnih oblasti (IULA), ki si prizadeva za spodbujanje in promocijo lokalne avtonomije, izboljšanje lokalne uprave, se ukvarja z življenjem in aktivnostmi lokalnih oblasti ... Obstajajo pa tudi *čezmejna združenja lokalnih in regionalnih oblasti* (Delovna skupnost Alpe-Jadran in Delovna skupnost Pirenejev), *funkcionalna nadregionalna združenja* (združenja med regijami znotraj različnih držav, ki se soočajo z enakimi problemi, ki izhajajo iz enakega geografskega okolja ali ekonomske aktivnosti), *federacije mednarodnih organizacij občin, občine znotraj sistema Združenih narodov* (npr. Posvetovalni komite lokalnih oblasti Združenih narodov), *nadnacionalne diskurzne skupnosti* (te se pojavljajo kot učinek sodelovanja lokalnih uradnikov pri aktivnostih v mednarodnih organizacijah v obliki feedbacka na lokalne oblasti), *regionalne in svetovne deklaracije ter konvencije o lokalni samoupravi* (npr. Evropska listina o lokalni samoupravi) ter *neposredna participacija mest in lokalnih regij v regionalnem upravljanju* (Kongres evropskih lokalnih in regionalnih oblasti – CLRAE, ki je bil ustanovljen leta 1994 kot posvetovalno telo Sveta Evrope za pomoč novim članicam pri vzpostavljanju učinkovite lokalne in regionalne samouprave). (Alger 2002, 119–123.)

Vsaka izmed naštetih oblik ima dvosmeren učinek: po eni strani postanejo lokalni problemi del globalnega dnevnega reda, po drugi strani pa dobijo ljudje na lokalnem nivoju vpogled v globalni kontekst, znotraj katerega se nahajajo lokalni problemi. Razvoj vseh teh oblik jasno kaže, da se lokalne oblasti ter tudi lokalna civilna družba vse bolj zavedajo, da sta njihovo življenje in prihodnost tesno povezana z lokalno-globalnimi stiki, da se morajo zato neposredno vključiti v oblikovanje teh stikov ter da vzdrževanje in širjenje lokalne demokracije zahtevata prizadevanje tako na lokalni kot tudi globalni ravni. (Alger 2002, 126.)

3 POBRATENJE OZ. TWINNING

3.1 Kaj je pobratenje oz. twinning?

Po besedah Jeana Baretha, enega izmed ustanoviteljev Sveta evropskih mest in regij – CEMR⁸, je „pobratenje zблиžanje dveh skupnosti, ki s tem, da se pobratita, skušata delovati v skladu z evropsko perspektivo, in sicer z namenom spopadanja s skupnimi problemi ter razvijanja vedno tesnejših prijateljskih vezi“. (Svet evropskih mest in regij 2008a.) S tem je Bareth določil glavne vrednote, ki jih pobratenja posestljajo, in sicer prijateljstvo, sodelovanje in zavest povezanosti med prebivalci Evrope. (Svet evropskih mest in regij 2008a.)

Pobratenja so sprva predstavljala sodelovanje med dvema skupnostma, danes pa se te vezi vedno bolj širijo in v okviru pobratenj velikokrat sodeluje tudi več skupnosti. (Svet evropskih mest in regij 2008a.) Do tega pride največkrat z nekakšnim mreženjem. Imamo mesto A, ki je pobrateno z mestoma B in C, ki se ne poznata. Nato mesto A organizira neko prireditev, na katero povabi obe mesti. Mesti B in C se tam spoznata, navežeta stike in se nato tudi pobratita. Tako se ta mreža vedno bolj širi in vključuje vse večje število mest, ki medsebojno sodelujejo. Pobratenja so torej pomembno orodje v okviru evropskega sodelovanja in povezovanja, saj odražajo evropsko enotnost in identiteto, ki se oblikujeta na najnižji ravni, torej na ravni „navadnih“ državljanov, ter spodbujajo aktivno evropsko državljanstvo. Pobratenja so tudi zelo fleksibilen inštrument povezovanja, saj lahko v njihovem okviru sodelujejo praktično vsi, majhne vasi, mesta, vele mesta, okrožja ..., ukvarjajo se s številnimi tematikami z različnih področij, ki so skupne dvema ali več pobratenim skupnostim, in vključujejo različne skupine, strokovnjake, starejše, mlade, otroke ... Med področji, kjer skupnosti sodelujejo, so umetnost, kultura, šport, mladina, starejši državljani, državljanstvo, trajnostni razvoj, lokalni gospodarski razvoj, solidarnost, okolje, družbena vključenost ter še mnoga druga. (Svet evropskih mest in regij 2008a.)

Za pobratenja se danes odloča vse več skupnosti, saj se vedno bolj zavedajo, da lahko dober partnerski odnos med pobratenimi skupnostmi tem skupnostim zelo koristi. Z zблиževanjem ljudi z različnih koncev Evrope se ponuja priložnost, da delijo svoje težave, izmenjujejo mnenja, znanja in izkušnje, dobijo vpogled v različna stališča do

---

8 Council of European Municipalities and Regions.

skupnih problemov, sklepajo nova znanstva in prijateljstva, spoznavajo nove ljudi, jezike, običaje in kulture. Pobratenja odpirajo tudi nove gospodarske, turistične in druge možnosti. Koristijo pa tudi vsem članom pobratenih skupnosti, saj jim omogočajo, da pridejo v stik s člani drugih skupnosti in tako sami bolje razumejo, kaj je Evropa in kaj je njena vloga danes in jutri. Pri tem pa skupnosti ne smejo pozabiti, da pobratenje predstavlja zavezo za dolgotrajno sodelovanje med partnerji in ne le kratkotrajno zvezo, zato razne spremembe in težave znotraj pobratenih skupnosti ne bi smele negativno vplivati na sodelovanje, ampak bi ga morale le še dodatno krepiti. Da bi pa to dosegle, morajo skupnosti poskrbeti, da se partnerski odnosi redno posodabljajo in nadgrajujejo glede na aktualne okoliščine znotraj skupnosti in da ostajajo dinamični. To pa ni naloga le lokalnih oblasti, ampak tudi prebivalcev skupnosti, saj je pobratenje lahko uspešno samo ob njihovem skupnem sodelovanju. (Svet evropskih mest in regij 2008a.)

3.2 Zgodovina pobratenj

Različni viri različno poročajo, kdaj natančno je prišlo do prvega uradnega pobratenja, zato ne bo tukaj podana nobena letnica, ki bi označevala leto prvega sklenjenega pobratenja. Vendar lahko z gotovostjo trdimo, da začetki pobratenj segajo vrsto let nazaj, v večjem obsegu pa je do pobratenj prišlo kmalu po letu 1945 na pobudo županov in prebivalcev mest, ki so izkusili in preživeli vojno. Prva pobratenja so bila tako sklenjena med mesti tistih držav, ki so bile prej zaradi vojne deljene. (Svet evropskih mest in regij 2008b.)

Ker so se pozitivni učinki pobratenj začeli kazati že zelo kmalu, je spodbujanje pobratenj postalo ena glavnih prioritet Sveta evropskih mest in regij že leta 1951, kar je vodilo do znatnega porasta v številu in obliki pobratenj v 50. letih. Od takrat naprej je Svet evropskih mest in regij gonilna sila na tem področju. (Svet evropskih mest in regij 2008c.)

Pobratenja sicer niso bila nikoli omejena samo na države članice Evropske unije, so pa imela pozitivno vlogo v vseh glavnih fazah njenega širjenja. Takrat namreč tudi najpogosteje prihaja do intenzivnejšega sklepanja novih pobratenj. Tako je obnova demokracije v Grčiji, Španiji in na Portugalskem v sedemdesetih in vključitev teh držav v EU v osemdesetih letih 20. stoletja privedla do velikega števila novih pobratenj s skupnostmi v teh državah, in to zlasti v času priprave in vstopa v EU. Do podobne

situacije je prišlo tudi v državah Srednje Evrope po spremembah, ki so sledile padcu komunističnih oblasti v teh državah od leta 1989 dalje. Na območju teh držav so se najprej začela intenzivno sklepati nova pobratenja med skupnostmi, saj je šlo za povezovanje držav prejšnjega vzhodnega in zahodnega bloka, ki so bile prej ločene. Zagotovo pa je na porast v številu pobratenj v tistem obdobju vplivalo tudi dejstvo, da je leta 1989 EU na pobudo Evropskega parlamenta začela pobratenja tudi finančno spodbujati in podpirati. Leta 2004 je z vstopom teh držav v EU prišlo do največje širitve EU doslej. (Svet evropskih mest in regij 2008b.)

Lahko bi torej rekli, da je sklepanje pobratenj kontinuiran proces, saj prihaja ves čas do novih pobratenj, ima pa tudi elemente točkovnega procesa, kar se kaže v porastu števila pobratenj v določenih obdobjih, predvsem v času priprave na vstop in ob vstopu novih članic v EU.

Slika 3.1: Število sklenjenih vezi na osnovi pobratenj znotraj posameznih evropskih držav

Vir: Svet evropskih mest in regij (2008e).

Danes je znotraj Evrope okrog 17.000 vezi na osnovi pobratenj, kar pomeni, da je vpletenih veliko mest, saj ena vez predstavlja vsaj dve pobrateni skupnosti. To dokazuje, da so pobratenja še vedno najboljši način, s pomočjo katerega se prebivalci različnih držav spoznavajo, delijo informacije in poglede o svojem vsakdanjem življenju ter se učijo na podlagi različnih izkušenj. To ne velja samo za prebivalce Evrope. Pobratenja igrajo danes pomembnejšo vlogo tudi pri zbliževanju ljudi in skupnosti v širšem, svetovnem obsegu, saj pripomorejo k močnejšemu medsebojnemu dialogu in razumevanju med prebivalci Evrope in drugih kontinentov. (Svet evropskih mest in regij 2008d.)

Pobratenja torej danes obstajajo v mnogih različnih oblikah in obsegih in nastajajo s številni nameni, vendar ta množica pobratenj še vedno služi prvotnemu namenu, tj. spodbujanju miru in razumevanja med ljudmi in skupnostmi. (Svet evropskih mest in regij 2008d.)

3.3 Kako poteka sklenitev pobratenja?

Pobratenje se v večini primerov začne na sledeče načine: a) predstavniki lokalne oblasti izrazijo zanimanje, bodisi na lastno pobudo ali na pobudo drugih lokalnih akterjev, večinoma društev, da bi se pobratili; ali b) predstavniki lokalne oblasti dobijo ponudbo za pobratenje od neke lokalne skupnosti.

Če predstavniki lokalne oblasti sami izrazijo zanimanje, sledi izbira partnerske skupnosti. Ker je izbira prave partnerske skupnosti bistvenega pomena, se lahko skupnosti za pomoč pri tem in pri pobratenju nasploh obrnejo na razne institucije. V prvi vrsti so to nacionalna združenja lokalnih in regionalnih oblasti, ki jih imajo vse evropske države. (Svet evropskih mest in regij 2008f.) V Sloveniji sta to Skupnost občin Slovenije ter Združenje občin Slovenije. Znotraj Skupnosti občin Slovenije deluje tudi pisarna za pobratenja, ki jo vodi Miha Mohor. Poleg tega lahko skupnosti pridobijo informacije glede pobratenj in možnosti za njihovo financiranje preko teles EU, npr. na spletni strani Evropske komisije, v vodiču Evropa za državljane 2007–2013 ter na spletni strani Izvršne agencije za šolstvo, AV in kulturo, ki je na voljo za kakršnakoli vprašanja glede pobratenj. (Svet evropskih mest in regij 2008g.) Tu je še CEMR, ki je že od začetka 50. let na čelu pobratenj v Evropi. Ta organizira razne seminarje, konference, kongrese... v povezavi s pobratenji, izvaja raziskave, oblikuje vodnike, med

njimi tudi priročnik *Twinning for tomorrow's world* (Pobratenje za jutrišnji svet), novembra 2008 pa je CEMR postavil tudi spletno stran <http://www.twinning.org>, ki vsebuje razne podatke o pobratenjih, vključuje pa tudi spletni iskalnik partnerjev. (Svet evropskih mest in regij 2008c.)

Preko tega spletnega iskalnika lahko zainteresirana skupnost išče ustreznega partnerja na podlagi treh različnih meril, in sicer glede na državo, število prebivalcev in določeno tematiko. Ko so želeni pogoji vneseni, se izpiše seznam skupnosti, ki tem pogojem ustrezajo. S klikom nanje se pojavijo njihovi kontaktni podatki, kratek opis skupnosti ter njihove preference glede partnerjev (država, število prebivalcev, področja sodelovanja, sodelujoči v pobratenju ter jezik, v katerem bi želeli komunicirati). Če katera izmed njih ustreza, skupnost vzpostavi stik z njo. Skupnost pa lahko na stran posreduje tudi svoje podatke, da lahko stopijo v stik z njo skupnosti, ki bi se želele z njo pobratiti. V tem primeru skupnost izpolni spletni obrazec, ki ga nato preveri nacionalno združenje lokalnih in regionalnih oblasti v državi, kjer se skupnost nahaja. Ta korak je potreben, da se izločijo lažne prijave ter da nacionalno združenje ve, da se skupnost zanima za pobratenje, in ji pri tem lahko nudi pomoč. Ko nacionalno združenje odobri prijavo, se podatki o skupnosti pojavijo na spletni strani. Prijave, ki jih posredujejo slovenske občine, najprej preveri Miha Mohor. Trenutno ni nobena slovenska občina vpisana v bazo iskalcev.

Ko skupnost na tak ali drugačen način izbere potencialnega partnerja, sledi srečanje predstavnikov te skupnosti, kjer se bolje spoznajo in se odločijo o tem, ali se bodo pobratili ali ne. Če se odločijo, da se bodo povezali, sklenejo sporazum o pobratenju, včasih pa tudi podpišejo slovesno izjavo o pobratenju. S sklenitvijo sporazuma je torej formalni del pobratenja zaključen in ostane še praktični del, in sicer skupno sodelovanje pobratenih skupnosti.

3.4 Deset ključev do uspeha

Sama sklenitev pobratenja med dvema ali več skupnostmi v večini primerov ne predstavlja večjih težav, vendar so stvari precej bolj zahtevne in zapletene, če skupnosti želijo, da pobratenje ostane aktivno in dinamično in ne obstaja samo na papirju. To zahteva skrbno načrtovanje. Da bi bilo pobratenje čim uspešnejše, je CEMR pripravila seznam desetih ključev do uspeha, ki naj bi bil v pomoč skupnostim, ko se odločajo in

odločijo za pobratenje.

Prvi korak pri tem je *izbira pravega partnerja*. Vsako pobratenje je edinstveno, vendar so si v večini primerov izbrane partnerske skupnosti podobne, bodisi glede števila prebivalcev, zemljepisne lege, zgodovine, glavnih družbenih ali okoljevarstvenih problemov, industrije ... Izbiri potencialne pobratene skupnosti naj sledi srečanje in spoznavanje med predstavniki predlaganih partnerjev, da se prepričajo, ali se njihove želje glede pobratenja in njegovih učinkih ujemajo. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Naslednji korak je *vključitev prebivalcev in celotne skupnosti*, saj brez aktivne udeležbe članov skupnosti pobratenje ne more obstajati. Predstavniki lokalnih oblasti in javni uslužbenci velikokrat predstavljajo gonilno silo, vendar naj se v projekte vključijo tudi razna društva v skupnosti, šole, prostočasne skupine in druge organizacije. Sem sodijo tudi razni načini oglaševanja skupnih dosežkov, projektov ..., bodisi preko medijev ali kako drugače. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Tretji ključ do uspeha je *vključitev evropske dimenzije v pobratenje*. Tako naj bi znotraj EU „dobro“ pobratenje pripomoglo h krepitvi aktivnega evropskega državljanstva, in sicer z vzpostavljanjem vezi med prebivalci, poudarjanjem skupnih vrednot ter krepitvijo občutka pripadnosti isti, evropski skupnosti. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Četrty ključ predstavlja *določitev skupnih ciljev*. Ob odločanju za pobratenje naj se skupnost najprej vpraša, kaj od pobratenja pričakuje. Na podlagi tega se potem določijo skupni cilji in vrste dejavnosti. Pobratenje bo vsekakor uspešnejše, če bodo vsi vpleteni poznali cilje. Vendar lahko po določenem času stiki med pobratenimi skupnostmi oslabijo. Da do tega ne bi prišlo, je potrebno *vzpostaviti podporno strukturo* za pomoč pri ohranjanju stikov, predlaganju novih projektov, iskanju novih finančnih sredstev. To je vključeno v petem ključu do uspeha. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Šesti ključ do uspeha je *delo s šolami in mladimi*. Otroke in mlade je potrebno čim prej seznaniti s konceptom pobratenja in jih vključiti v dejavnosti, da se bodo zavedali njegovega pomena in v prihodnosti tudi sami nadaljevali z aktivnostmi na tem področju. Načinov, kako vključiti šole v pobratenje, je veliko, najuspešnejši med njimi pa je vsekakor izmenjava. Omeniti velja tudi *eLearning*, program EU, ki spodbuja

sodelovanje šol znotraj Evrope preko interneta. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Sedmi ključ je *osveščenost glede aktualnih problemov EU in skupno delovanje na tem področju*, kar lahko pripomore k temu, da so člani skupnosti bolj seznanjeni s trenutnimi razmerami na različnih področjih znotraj Evrope in da iščejo možne rešitve. Pobratene skupnosti lahko, na primer, organizirajo konferenco s tematiko, ki se navezuje na aktualne probleme EU ... (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Osmi ključ do uspeha predstavlja *načrtovanje trajnega partnerskega odnosa*, saj mora dobro pobratenje delovati vrsto let, ne pa samo kratek čas po vzpostavitvi vezi, kajti prava prijateljstva in odnosi solidarnosti se oblikujejo in razvijajo postopoma. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

Deveti ključ skupnostim nalaga, da naj se *ozrejo v prihodnost in gradijo temelje za nove izmenjave*. Pobratenje lahko namreč ustvari popolno okolje za razvoj novih tehnik sodelovanja, izmenjava izkušenj in pogledov pa lahko pripomore k reševanju problemov in vodi do izboljšav. (Svet evropskih mest in regij 2008h.)

In nazadnje: *oblikovanje proračuna in skrb za finance*. Finančno podporo za dejavnosti, organizirane pod okriljem pobratenja, lahko skupnosti pridobijo na različne načine. Velikokrat so lokalne oblasti tiste, ki prispevajo vsaj del finančnih sredstev, vendar ta sredstva običajno ne zadostujejo, zato skupnosti pridobivajo sredstva z organiziranjem raznih dogodkov, na katerih zbirajo denar za financiranje svojih dejavnosti. Finančno podporo za projekt lahko skupnost pridobi tudi preko državnih programov, od leta 1989 dalje pa je finančno podporo za delovanje na področju pobratenj mogoče dobiti tudi od EU. Na tem področju se trenutno izvaja program *Evropa za državljane*, ki se je začel leta 2007, končal pa se bo leta 2013. (Svet evropskih mest in regij 2008h; Svet evropskih mest in regij 2008i.)

4 POBRATENJA IN EVROPSKA UNIJA

Evropska unija se zaveda, da so pobratenja pomemben način približevanja institucij EU njenim državljanom ter razvijanja močnejšega občutka evropske identitete med državljani, obenem pa ljudem pomagajo tudi bolje razumeti cilje EU, zato je že leta 1989 oblikovala prvi evropski program za pobratenje, s katerim je začela pobratenja podpirati tudi finančno.

Do pobude za finančno podporo EU pobratenjem je prišlo že leta 1986 na zasedanju Evropskega parlamenta, v okviru katerega je bil obravnavan predlog resolucije za spodbujanje programov pobratenj znotraj Skupnosti, ki ga je vložila skupina Evropske ljudske stranke. Na podlagi tega predloga se je leta 1987 takratni Odbor za mladino, kulturo, šolstvo, informacije in šport odločil, da oblikuje poročilo o stanju na področju pobratenj znotraj EU, ter za poročevalko določil Nicole Fontaine. (Evropski parlament 1988a.)

Do odločitve, da poda pobudo, je Evropski parlament privedlo več dejavnikov, predvsem pa dejstvo, da so programi pobratenj zaživeli in da so na razne načine uspešno spodbujali solidarnost med narodi, medsebojno razumevanje, spoznavanje kultur in življenjskih slogov, kulturne izmenjave in izvedbo skupnih projektov med milijoni prebivalcev Evrope. Evropski parlament tudi ves čas poudarja, da je namen njegovega dela združevanje evropskih državljanov v eno skupnost, in ravno pri tem igrajo pobratenja pomembno vlogo, saj enotni trg brez notranjih mej ne bo oziroma bo nepopolno služil svojemu namenu, če se ne bo obenem gradila Evropa, prebivalci katere se bodo počutili neposredno vključene v to skupnost, imeli pozitiven odnos do drugih držav ter oblikovali ekonomske vezi, ki bodo temeljile na razumevanju, poznavanju in prijateljstvu z ostalimi narodi. Evropski parlament pa se je hkrati zavedal tudi, da je njegova naloga samo pomoč pri širjenju obsega pobratenj in pri odpravi najpogostejših ovir pri pobratenjih, ne pa zakonsko urejanje pobratenj, saj bi le-ta s tem izgubila spontanost. (Evropski parlament 1988a.)

Na podlagi poročila je takratni Odbor za mladino, kulturo, šolstvo, informacije in šport leta 1988 Evropskemu parlamentu predložil predlog resolucije skupaj s pojasnili in istega leta je bila sprejeta tudi resolucija o programih pobratenja med lokalnimi in regionalnimi oblastmi v Evropski skupnosti. Leta 1989 je EU začela nuditi finančno

pomoč na področju pobratenj v obliki letnih programov za pobratenja, v sklopu katerih je subvencionirala dejavnosti v okviru pobratenj in s tem pripomogla k ustvarjanju novih vezi ter poglobljanju že obstoječih. (Evropski parlament 1988b.)

Proračun za pobratenja je leta 1989 znašal 3 milijone evrov, leta 2000 pa je ta znesek narasel že na 10 milijonov evrov. (Senat 2000.) Zadnja leta se sredstva ne pridobivajo iz posameznih letnih programov za pobratenja, temveč so subvencije postale del širših programov financiranja, ki so združili več prej ločenih ukrepov v en program. Prvi je bil program *Aktivno evropsko državljanstvo 2004–2006*, njegov naslednik pa je program *Evropa za državljane 2007–2013*, ki je trenutno v veljavi.

4.1 Program Aktivno evropsko državljanstvo 2004–2006

Svet Evrope je januarja 2004 sprejel akt, s katerim se je vzpostavil akcijski program Evropske skupnosti za spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva, ki je trajal od 1. januarja 2004 do 31. decembra 2006 in razpolagal z 72 milijoni evrov. Cilji programa so bili spodbujanje in širjenje vrednot ter ciljev Evropske unije, približevanje EU in njenih institucij državljanom ter spodbujanje državljanov k pogostejšim stikom z institucijami, vključevanje državljanov v razprave in razmišljanja o oblikovanju in gradnji EU, krepitev stikov in izmenjav državljanov iz držav, ki sodelujejo v tem programu (predvsem preko pobratenj mest), ter spodbujanje predlogov s strani teles, ki sodelujejo pri spodbujanju aktivnega državljanstva. Ti cilji naj bi se dosegli s podporo telesom, ki delujejo na področju aktivnega evropskega državljanstva, ter s spodbujanjem dejavnosti na tem področju. (Svet Evropske unije 2004; Europa 2007.)

Program je tako spodbujal predvsem naslednje dejavnosti, ki lahko bistveno pripomorejo k podpori delovanja EU in njeni uspešnosti: dejavnosti mednarodnega sodelovanja na ravni Evrope, srečanja in razprave med državljani EU (teme teh srečanj in razprav naj bi se dotikale evropskih vprašanj, kot so vrednote, cilji, politike in institucije EU ...), neformalno izobraževanje, izmenjave med državljani in njihovimi organizacijami, širjenje informacij o aktivnostih EU, dejavnosti, ki spodbujajo udeležbo državljanov ... Torej dejavnosti, ki jih v veliki večini opravljajo civilnodružbene organizacije, občine in razna združenja.

Poleg delovanja teh ustanov je program specifično podpiral še delovanje naslednjih

ustanov (Svet Evropske unije 2004):

- Združenje „Naša Evropa“,

ustvarjalna enota, ki jo sestavljajo reprezentativne osebe evropske družbe z različnih področij, kot so politično, ekonomsko, socialno in znanstveno. Temeljni namen tega združenja je iskanje idej, kako čim tesneje povezati EU. (Svet Evropske unije 2004.)

- Hiša Jeana Monneta in Hiša Roberta Schumanna,

shajališči za evropske državljane, ki želita državljanom približati procese evropskega povezovanja in posredovati informacije o Evropi, takšni, kot je danes, in takšni, kot bo v prihodnje. (Svet Evropske unije 2004.)

- Evropski svet beguncev in izgnancev,

katerega glavne naloge so zastopanje organizacij beguncev, prosilcev azila in razseljenih ljudi v odnosu do EU, usklajevanje stališč članov teh organizacij v odnosu do EU, posredovanje informacij o teh osebah evropskim institucijam, posredovanje informacij EU narodnim svetom beguncev in nevladnim organizacijam, prispevanje k izmenjavi informacij in dobrih praks, vključevanje v razprave in razmišljanja o beguncih, prosilcih azila in razseljenih osebah v Evropi in o akcijah EU za pomoč tem osebam, dvigovanje ravni zavedanja evropske javnosti preko mrežnega povezovanja s članicami organizacij ter spodbujanje udeležbe in pobud s strani teh oseb. (Svet Evropske unije 2004.)

- Združenje državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije ter dejavnosti Komisije, ki so zajemale ustanavljanje, promoviranje in upravljanje raziskovalnih oz. ustvarjalnih enot, aktivnih na področju aktivnega državljanstva, evropskega povezovanja in organiziranja zadevnih dogodkov. (Svet Evropske unije 2004.)

- Platforma evropskih socialnih nevladnih organizacij,

saj le-te prav tako spodbujajo delovanje Skupnosti in jo delajo učinkovitejšo. Te dejavnosti vključujejo pomoč pri oblikovanju evropskih politik, ki zadevajo vprašanja, skupna njenim državljanom, zlasti še tista, ki zadevajo socialne pravice, evropske socialne politike in družbeni dialog, obveščanje članov o razvoju zanje pomembnih evropskih politik, omogočanje in olajšanje dialoga in posvetovanje njenih članov z institucijami EU ter prenašanje teh aktivnosti na nacionalno raven preko svojih članov, promoviranje dialoga z drugimi združenji, ki so aktivna na področjih skupnega interesa

(npr. družbeni partnerji, ostala evropska združenja NGO-jev, NGO-ji v državah kandidatkah ...), krepitev družbenih NGO v EU in državah kandidatkah s pomočjo izmenjave izkušenj, praks in informacij znotraj članov platforme. (Svet Evropske unije 2004.)

Sredstva iz proračuna programa so se dodeljevala na dva različna načina, in sicer kot dotacije za sofinanciranje tekočih stroškov dela organizacije (do teh so bila upravičena telesa, ki so zasledovala splošne evropske cilje na področju aktivnega evropskega državljanstva ali cilje, ki tvorijo del aktivnosti EU na tem področju) ali kot podpora projektom organizacij civilne družbe (nevladnih organizacij, društev in združenj v evropskem interesu ali medpanožnih sindikatov – najmanj 20 % sredstev letnega proračuna programa) in partnerstvu med mesti (najmanj 40 % sredstev letnega proračuna programa). (Svet Evropske unije 2004.)

Glede na poročilo Komisije je bil program pri zasledovanju svojih ciljev uspešen, še posebej uspešen pa je bil pri krepitvi povezav in izmenjav med državljani različnih držav. V obdobju trajanja programa je bilo poleg večjih projektov tako subvencioniranih kar 4062 dogodkov v okviru partnerstev med mesti, 343 projektov organizacij civilne družbe, strokovnim skupinam in organizacijam civilne družbe pa je bilo dodeljenih 40 subvencij za poslovanje. Program je tako podpiral številne dogodke in druge dejavnosti, kjer so neposredno sodelovali državljani iz različnih evropskih držav. Vpliv programa se kaže v boljši seznanjenosti državljanov EU z dejavnostmi EU, v okrepljeni organizaciji civilne družbe na ravni EU in državni ravni, v večji interakciji in močnejši mednarodni mreži med partnerskimi mesti ter v povečani uporabi prispevkov organizacij civilne družbe pri oblikovanju politike EU. (Evropska komisija 2007.)

Sredstva za financiranje aktivnosti v okviru pobratenj je iz tega programa dobilo tudi nekaj slovenskih občin, in sicer tri (Tržič, Krško ter Ptuj) leta 2004, tri (Šentjur, Krško ter Škofja Loka) leta 2005 ter šest (Kamnik, Škofja Loka, Kranj, Kanal, Šentjur in Žalec) leta 2006. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009a – 2009q.)

4.2 Program Evropa za državljane 2007–2013

Na podlagi izkušenj, pridobljenih med izvajanjem programa *Aktivno evropsko državljanstvo 2004–2006*, sta Evropski parlament in Svet 12. decembra 2006 sprejela

program *Evropa za državljane* za obdobje med letoma 2007 in 2013, ki ga je predlagala Evropska komisija. Program, ki je nadaljevanje in nadgradnja prejšnjega programa, tako združuje kontinuiteto in inovacijo. Evropska komisija se je zanj odločila na podlagi obsežnih posvetovanj z različnimi akterji in „ex-ante“ evalvacije, ki je zaznala pozitivne učinke prejšnjega programa ter potrebo po nadaljnjem posredovanju na ravni Skupnosti. Program je tako postavil pravni okvir za podporo številnim dejavnostim in organizacijam, ki spodbujajo „aktivno evropsko državljanstvo“ in s tem vključevanje državljanov in organizacij civilne družbe v proces evropske integracije. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo⁹ 2009r, 4.)

Namen tega programa je približati Evropo njenim državljanom in jim omogočiti, da polno sodelujejo pri gradnji Evrope. S tem programom so državljani dobili priložnost, da sodelujejo v transnacionalnih izmenjavah in ostalih aktivnostih sodelovanja, ki prispevajo k oblikovanju občutka pripadnosti skupnim evropskim idealom in spodbujajo proces evropske integracije. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 4.)

Proračun programa, ki se je začel s 1. januarjem 2007 in se bo zaključil 31. decembra 2013, znaša skupno 215 milijonov evrov, za njegovo implementacijo pa je odgovoren Generalni direktorat za izobraževanje in kulturo. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 4.)

4.2.1 Cilji programa

Program *Evropa za državljane* je sestavljen iz splošnih in posebnih ciljev. Med splošnimi cilji, ki so navedeni v programu, najdemo naslednje:

- dajanje priložnosti državljanom, da vzajemno delujejo in sodelujejo pri gradnji še tesneje povezane Evrope;
- razvijanje občutka evropske identitete, ki temelji na skupnih vrednotah, zgodovini in kulturi;
- spodbujanje občutka, da Evropska unija pripada njenim državljanom;
- povečanje strpnosti in vzajemnega razumevanja med državljani Evrope skupaj s spoštovanjem in spodbujanjem kulturne in jezikovne raznolikosti ter prispevanje k medkulturnemu dialogu. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 5.)

---

⁹ EACEA – Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.

Posebni cilji pa so:

- povezovanje ljudi iz različnih lokalnih skupnosti v Evropi, da bi le-ti širili in izmenjevali izkušnje, mnenja in vrednote, se učili iz preteklih dogodkov in gradili za prihodnost;
- spodbujanje delovanja, razpravljanja in razmišljanja, povezanega z evropskim državljanstvom in demokracijo, skupnimi vrednotami, splošno zgodovino in kulturo;
- približevanje Evrope njenim državljanom s promoviranjem evropskih vrednot in dosežkov;
- spodbujanje vzajemnega delovanja med državljani in organizacijami civilne družbe vseh sodelujočih držav, prispevanje k medkulturnemu dialogu, izpostavljanje raznolikosti in enotnosti Evrope, še posebej pa spodbujanje aktivnosti, ki stremijo k oblikovanju tesnejših vezi med državljani držav članic Evropske unije v letu 2004 in pozneje pridruženimi članicami. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 5.)

4.2.2 Prednostne tematike

Program spodbuja široko paleto dejavnosti, vendar pa določenim tematikam daje prednost, in sicer tistim, ki so še posebej pomembne za razvoj aktivnega evropskega državljanstva. Z dajanjem prednosti določenim tematikam program spodbuja povezovanje projektov na istih delovnih področjih in tako zagotavlja večjo prepoznavnost in vpliv podpiranih projektov ter programa samega. Vsekakor pa to ne pomeni, da program ne ostaja odprt za nove, inovativne projekte, ki jih te prioritete teme ne vključujejo. Nekatere tematike bodo deležne prednosti ves čas trajanja projekta in so s tem trajne, da pa bi lahko reagirali na nove ali zelo specifične teme, se lahko oblikujejo tudi letne prioritete programa. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 6.)

Trajne teme, ki so deležne prednosti ves čas trajanja projekta, so:

- Prihodnost Evropske unije in njene osnovne vrednote

Znotraj Evropske unije prihaja nenehno do sprememb, ki vplivajo na njeno delovanje in podobo, zato je potrebno državljane in organizacije civilne družbe vključiti v razmišljanje o prihodnosti Evrope. Vizija prihodnosti Evropske unije pa je tesno

povezana z njenimi osnovnimi vrednotami, kot so človekove pravice, strpnost ter boj proti rasizmu in ksenofobiji. (EACEA 2009r, 6.)

- Aktivno evropsko državljanstvo: participacija in demokracija v Evropi

Spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva je glavni namen programa. Da bi bilo spodbujanje uspešno, je potrebno tako nadaljnje razmišljanje o samem konceptu aktivnega evropskega državljanstva kot tudi razvijanje orodij in modelov, ki bi bili prilagojeni aktivni udeležbi državljanov pri gradnji Evrope na vseh ravneh. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 6 – 7.)

- Medkulturni dialog

Postopno širjenje Evropske unije, povečana mobilnost zaradi prostega trga, stari in novi migracijski tokovi; vse to so dejavniki, ki povečujejo kulturno raznolikost Evrope ter interakcijo med njenimi državljani. Pri tem bi moral imeti vsak posameznik možnost, da polno sodeluje v tej veliki skupnosti, saj udeležba v medkulturnem dialogu bistveno vpliva na oblikovanje evropske identitete in izboljšanje raznih vidikov pripadnosti neki skupnosti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 7.) Leto 2008 je bilo tudi evropsko leto medkulturnega dialoga.

- Blaginja ljudi v Evropi: zaposlitev, družbena kohezija in trajnostni razvoj

V razvoju evropskih družb je sprememba edina stalnica. Ves čas se pojavljajo novi izzivi, kot so globalizacija, prehod na gospodarstvo, ki temelji na znanju, demografski razvoj, imigracije, povečani individualizem ... Program zato spodbuja dejavnosti, ki se s to tematiko ukvarjajo in dajejo vsakodnevnim življenjskim izkušnjam državljanov evropsko perspektivo ter prikazujejo, kako lahko EU v spreminjajočem se okolju izboljša njihovo blaginjo. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 7.)

- Vpliv politik EU v družbah

Cilj programa je tudi približati Evropo njenim prebivalcem in pomemben del tega je, da se državljani zavedajo rezultatov, ki se dosežejo s pomočjo evropskih politik in dejanj na različnih področjih. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 7.)

Letne prioritete leta 2007 so bile enake možnosti za vse, spoznavanje novih članic, Romunije in Bolgarije, ki sta se tistega leta pridružili ostalim članicam EU (projekti, ki so širili znanje ljudi o novih pridruženih državah, njunih kulturah in družbah), ter 50-

letnica podpisa Rimske pogodbe. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 7.) Leta 2008 je bil to medkulturni dialog, letošnje leto (2009) pa imajo prednost aktivnosti, ki se navezujejo na praznovanja ob padcu Berlinskega zidu, evropske parlamentarne volitve, udeležbo žensk v političnem življenju, izzive imigracije ter kreativnost in inovativnost, saj je leto 2009 Evropsko leto kreativnosti in inovativnosti. Ena izmed prednostnih tem za leto 2010 bo zagotovo zmanjševanje socialnih razlik, saj je Evropska komisija določila leto 2010 za Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti, leto 2011 pa bo najverjetneje Evropsko leto prostovoljstva.

4.2.3 Horizontalne značilnosti programa

Program *Evropa za državljane 2007–2013* poleg splošnih in posebnih ciljev, h katerim naj projekti stremijo, predlaga še seznam horizontalnih značilnosti, ki naj jih imajo organizatorji projektov v mislih, ko izvajajo projekte.

- Evropske vrednote

Demokracija, svoboda, kulturna raznolikost, strpnost, spoštovanje človekovih pravic in solidarnost predstavljajo glavne vrednote Evropske unije. Poleg skupne zgodovine in kulture jih morajo organizatorji, postaviti v ospredje pri snovanju in izvajanju projektov, saj lahko evropski državljani le tako razvijajo občutek pripadnosti eni sami skupnosti, se odločajo za nadaljnje evropsko povezovanje in ga s tem podpirajo. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 8.)

- Neformalno učenje za aktivno evropsko državljanstvo

Program ponuja državljanom vrsto priložnosti za pridobitev novih znanj in veščin s pomočjo neformalnega in priložnostnega učenja v evropskem okviru, saj projekti znotraj tega programa omogočajo in spodbujajo razvoj pozitivnega odnosa do različnih kultur in družb, cenjenje raznolikosti in kulturnih razlik ter vzbujajo zanimanje za medkulturni dialog. S sodelovanjem v različnih oblikah državljani razvijajo nova znanja in veščine, kot so komuniciranje z ljudmi z različnih koncev Evrope, širjenje znanja o evropskih vprašanjih ... (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 8.)

- Prostovoljstvo – izraz aktivnega evropskega državljanstva

Program namenja posebno pozornost prostovoljnemu delu, saj je veliko organizacij civilne družbe, združenj za pobratenje mest in drugih sodelujočih organizacij pri svojem

delu odvisnih od njega. Prostovoljno delo predstavlja enega izmed glavnih elementov aktivnega državljanstva, saj z opravljanjem prostovoljnega dela prostovoljci delujejo v korist svoje skupnosti, imajo aktivno vlogo v družbi in tako razvijajo tudi občutek pripadnosti skupnosti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 8 – 9.)

- Nadnacionalnost in lokalna razsežnost

Da bi lahko dejansko izkusili aktivno evropsko državljanstvo, moramo v okolje, ki sega onkraj nacionalnega vidika. Nadnacionalnost, ki torej predstavlja pomembno značilnost tega programa, je lahko izražena na več načinov: preko tematike projekta, ljudi, ki projekt izvedejo, ter z usmerjenostjo projekta. Ob tem pa se ne sme pozabiti na lokalno razsežnost, zato morajo projekti doseči državljane v njihovem vsakdanjem življenju in biti povezani z vprašanji, ki so zanje pomembna. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 9.)

- Kulturna in jezikovna raznolikost

Program *Evropa za državljane* lahko z združevanjem evropskih državljanov različnih narodnosti in jezikov ter z dajanjem priložnosti, da ti državljani sodelujejo v skupnih aktivnostih, dviguje zavest o bogastvu kulturnega in jezikovnega okolja v Evropi. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 9.)

- Medsebojno bogatenje

Program vzpodbuja vzpostavljanje vezi in sodelovanje med organizacijami z istih in različnih področij, saj je le tako mogoče doseči večji vpliv in sinergijo. Skoraj vsaka aktivnost, ki je organizirana znotraj tega programa, se lahko bolje in temeljiteje izvede in ima večje učinke, če pri njenem izvajanju sodeluje več organizacij z različnih področij, saj se tako upoštevajo različni vidiki določenega vprašanja. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 9 – 10.)

- Enak dostop do programa

Načelo nediskriminacije je ena izmed temeljnih pravic Evropske unije ter obenem tudi ključni element programa *Evropa za državljane*. Program je zato namenjen vsem državljanom in tako morajo biti tudi projekti dostopni vsem evropskim državljanom ne glede na njihov spol, rasno ali etnično poreklo, vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost. Predlagatelji projektov morajo biti pozorni na zagotavljanje enakih možnosti za vse, še posebej pa na zagotavljanje enakosti med ženskami in moškimi in enakosti starejših državljanov. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in

kulturo 2009r, 10.)

- Enakomerna zastopanost spolov

Evropska komisija ter tudi vse države članice EU aktivno spodbujajo enake možnosti za vse, še posebej pa enakopravnost med spoloma. Tudi ta program stremi k doseganju uravnotežene participacije žensk in moških v projektih, ki jih podpira. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 10.)

- Medgeneracijska solidarnost

V prihodnosti čaka Evropo več novih izzivov, tako večjih kot manjših. Med večje izzive sodijo demografske spremembe, ki predstavljajo tveganje povezanosti družbe. Cilji tega programa ne morejo biti zadovoljivo izpolnjeni, če je zanemarjena velika skupina ljudi, in sicer starejši državljani. Zato naj bi se projekti dotaknili tudi tega vprašanja in spodbujali udeležbo starejših državljanov, saj imajo ti posebno vlogo pri prenosu spominov na gradnjo Evrope, kot jo poznamo danes. Projekti naj tako spodbujajo tudi medgeneracijske izmenjave in solidarnost ter v projektne dejavnosti vključujejo, če se le da, vse starostne skupine. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 10.)

4.2.4 Struktura programa

Za doseganje zastavljenih ciljev je program dejavnosti, ki jih spodbuja in podpira, razdelil na štiri glavne skupine, vsaka izmed skupin pa se še nadalje deli na posamezne ukrepe.

4.2.4.1 Akcija 1 – aktivni državljani za Evropo

Ciljne dejavnosti znotraj te akcije so tiste, ki neposredno vključujejo državljane. Te dejavnosti sodijo v dva ukrepa, in sicer:

- Ukrepe 1: Pobratenje mest – town-twinning

Ta ukrep je usmerjen v dejavnosti, ki vključujejo ali spodbujajo neposredne izmenjave med državljani Evropske unije, ki tako sodelujejo v pobratenjih mest, ter spodbujajo mrežno povezovanje (networking) in sodelovanje med pobratenimi mesti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 13.) Podrobnejša predstavitev ukrepa sledi v nadaljevanju.

- Ukrep 2: Projekti državljanov in podporni ukrepi

Znotraj tega ukrepa se lahko podprejo raznovrstni projekti nadnacionalnega in medsektorskega obsega, ki neposredno vključujejo državljane. Ti projekti naj bi združevali državljane z različnih koncev Evrope, da bi sodelovali ali razpravljali o skupnih evropskih zadevah tako na lokalni kot tudi na evropski ravni. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 13.)

4.2.4.2 Akcija 2 – Aktivna civilna družba v Evropi

Ta akcija je usmerjena na organizacije civilne družbe in možganske truste (think tanks), saj predstavljajo edinstvene vezi med državljani EU in EU. Organizacijam civilne družbe, ki so lahko organizirane na različnih ravneh in so lahko pomemben element aktivne udeležbe evropskih državljanov, program tako zagotavlja podporo pri konkretnih projektih, ki izboljšujejo ozaveščenost državljanov o skupnih vprašanjih in njihovih rešitvah, do katerih je lažje priti z medsebojnim sodelovanjem. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 13 in 70.) Akcijo 2 sestavljajo naslednji trije ukrepi:

- Ukrep 1: Strukturna podpora organizacijam za raziskavo evropskih javnih politik

Namen tega ukrepa je krepitev institucionalne zmogljivosti organizacij za raziskavo evropskih javnih politik, ki lahko priskrbijo nove ideje in razmišljanja o evropskih vprašanjih, aktivnem evropskem državljanstvu ter evropskih vrednotah. Tem organizacijam se tako nudi strukturna podpora v obliki dotacij, s katerimi lahko organizacije krijejo del svojih tekočih stroškov za poslovanje, kar zagotavlja večjo stabilnost in zmogljivost teh organizacij. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 13 in 71.)

- Ukrep 2: Strukturna podpora organizacijam civilne družbe na ravni Evrope

Ta ukrep organizacijam civilne družbe evropskega obsega priskrbi sredstva za večjo zmogljivost in stabilnost, da bodo lahko razvile svoje dejavnosti na evropski ravni. Namen tega ukrepa je prispevati k oblikovanju strukturirane, koherentne in aktivne civilne družbe na ravni Evrope. Tudi tem organizacijam se pomaga s pomočjo dotacij, ki krijejo del njihovih tekočih stroškov. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 13 in 71.)

- Ukrep 3: Podpora projektom, ki nastanejo na pobudo organizacij civilne družbe
Cilj tega ukrepa je podpiranje sodelovanja pri konkretnih projektih civilne družbe iz različnih sodelujočih držav. Sodelujejo lahko različne organizacije, ustanovljene na lokalni, regionalni, državni ali evropski ravni. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 72 – 73.)

4.2.4.3 Akcija 3 – Skupaj za Evropo

Akcija stremi k poglobitvi koncepta „aktivno evropsko državljanstvo“, spodbujanju njegovega razumevanja po vsej Evropi ter k približevanju Evrope njenim državljanom. Sestavljena je iz treh ukrepov (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 88.):

- Odmevni dogodki

Ta ukrep podpira dogodke, ki jih organizira Evropska komisija bodisi sama bodisi skupaj s članicami EU ali drugimi ustreznimi partnerji. S temi dogodki naj bi se dvigala ozaveščenost prebivalcev Evrope o zgodovini, dosežkih ter skupnih vrednotah EU, krepil naj bi se njihov občutek pripadnosti isti skupnosti pa tudi njihova zavezanost evropskim projektom. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 88.)

- Študije

Komisija bo izvajala študije, ankete in mnenjske raziskave, da bi boljše razumela aktivno državljanstvo na evropski ravni. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 88.)

- Orodja za informiranje in širjenje informacij

Z uporabo različnih orodij za širjenje informacij se bodo zagotavljale obsežne informacije o različnih aktivnostih programa, o ostalih evropskih akcijah na področju državljanstva in pomembnih pobudah. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 88.)

4.2.4.4 Akcija 4 – Aktivno evropsko spominjanje

Demokracija, svoboda in upoštevanje ter spoštovanje človekovih pravic sodijo med glavne vrednote EU. Da pa bi se ljudje resnično zavedali njihovega pomena, morajo

običajno biti te vrednote kršene. Do tega je v velikem obsegu prihajalo med 2. svetovno vojno, saj v času stalinizma in nacizma ta načela niso imela nobenega pomena. Z namenom, da ne bi pozabili na pomembnost teh vrednot, EU spodbuja ohranjanje spomina tudi temnih strani evropske preteklosti, hkrati pa poudarja zgodovino nastanka in razvoja EU in njeno vizijo za prihodnost. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 14 in 89.)

Akcija ima tako dva glavna cilja: spodbujanje delovanja, razmišljanj in razprav, ki se navezujejo na evropsko državljanstvo, skupne vrednote, skupno zgodovino in kulturo ter približevanje Evrope njenim državljanom s predstavljanjem in poudarjanjem evropskih vrednot in dosežkov, in hkrati ohranjanje spomina na njeno preteklost. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 89.) V skladu s cilji te akcije program podpira dve vrsti projektov:

- projekte, ki si prizadevajo za ohranjanje krajev in spomenikov, povezanih z množičnimi deportacijami, nekdanjimi koncentracijskimi taborišči in ostalimi kraji, kjer je prihajalo do mučenj in pobijanja v času nacizma, in tudi ohranjanje arhivov, kjer se hranijo zapisi o teh dogodkih; sem sodi tudi ohranjanje spomina na žrtve teh dogodkov in ljudi, ki so žrtvam pomagali in s tem tvegali lastna življenja in življenja svojih bližnjih (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 89.);
- projekte, povezane z ohranjanjem spomina na dogodke v času stalinizma.

Namen teh projektov je ohranjanje spomina na žrtve v času nacizma in stalinizma in izboljšanje razumevanja o takratnih dogodkih: o tem, kaj se je dogajalo, zakaj je do tega prišlo in kakšne so posledice. Razmišljanje o tem lahko vodi do boljšega razumevanja zgodovine evropskega povezovanja, razlogov za ta proces ter do boljšega razumevanja evropskih načel. Na podlagi preteklih izkušenj se lahko tudi poiščejo in oblikujejo boljše smernice za prihodnost. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 89 – 91.)

4.2.5 Akcija 1 – Aktivni državljani za Evropo

Akcija 1 programa *Državljanji za Evropo 2007–2013* podpira in spodbuja predvsem dejavnosti, ki neposredno vključujejo evropske državljane. Njen cilj je združiti ljudi iz

lokalnih skupnosti znotraj Evrope, da bi delili in izmenjevali lastne izkušnje, mnenja in vrednote, da bi se učili iz preteklih izkušenj in skupaj gradili za prihodnost, zato akcija spodbuja izmenjavo in razpravo med evropskimi državljani iz različnih držav. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 30.)

Akcijo sestavljata dva ukrepa, in sicer town twinning ter projekti državljanov in podporni ukrepi. Nas zanima samo prvi ukrep, torej pobratenje mest.

4.2.5.1 Ukrep 1 – Pobratenje mest

Kot je bilo že omenjeno v 3. poglavju te diplomske naloge, imajo pobratenja velik potencial pri približevanju institucij EU njenim državljanom, pri spodbujanju aktivnega evropskega državljanstva ter kreptvi zavesti državljanov, da pripadajo isti, evropski skupnosti in da hkrati ta skupnost pripada njim. Da bi ta potencial kar najbolj izkoristili, program *Evropa za državljane* znotraj tega ukrepa podpira dve vrsti dejavnosti, in sicer srečanja državljanov v okviru pobratenja mest ter mrežno povezovanje pobratenih mest. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 30 – 31.) V nadaljevanju sledi podrobnejši opis obeh vrst dejavnosti, pogojev, ki jih morajo projekti izpolnjevati, merila, s katerimi se ocenjuje ustreznost predlaganih projektov, ter sistem financiranja.

4.2.5.1.1 Srečanja državljanov pobratenih mest

Namen srečanj je združevanje velikega števila državljanov iz pobratenih mest in pridobivanje koristi iz partnerstva med skupnostmi za krepitev vzajemnega znanja in razumevanja med državljani in kulturami. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 32.)

Srečanja morajo izražati naslednje tri vidike:

- Zavezanost procesom evropske integracije

Srečanja državljanov pobratenih mest morajo kreptiti zavezanost udeležencev procesom evropske integracije. To se lahko doseže na več načinov, npr. z razpravo o temeljni ideji EU, njeni prihodnosti in vrednotah, z učenjem o udeležbi v demokratičnem življenju EU, z deljenjem izkušenj o konkretnih koristih evropske integracije na lokalni ali kateri drugi posamezni ravni (vpliv evropskih politik na družbe, blaginja ljudi v EU idr.), z izkazovanjem solidarnosti in razvijanjem občutka, da pripadajo eni, skupni evropski

skupnosti, z izkušanjem kulturne raznolikosti, odkrivanjem skupne kulturne dediščine, deljenjem pogledov in izkušenj, ki se nanašajo na skupna evropska vprašanja in na ta program .... (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 32.)

- Aktivna udeležba

Srečanja naj bi predstavljala izkustvo aktivne civilne udeležbe na lokalni ravni. Ljudi naj bi spodbujala k temu, da se bolj vključujejo v aktivnosti na evropski ravni in s tem prispevajo k razvoju aktivnega evropskega državljanstva. Da bi to dosegli, morajo srečanja temeljiti na čim večji lokalni udeležbi in aktivni vključenosti udeležencev v vse aktivnosti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 32.)

- Medkulturni dialog

Srečanja državljanov pobratenih mest morajo omogočiti in spodbujati udeležbo vsakega posameznega državljana v medkulturnem dialogu, saj se morajo evropski državljani zavedati pomembnosti razvoja aktivnega evropskega državljanstva, ki je odprto celemu svetu, spoštuje kulturno raznolikost in temelji na skupnih vrednotah EU. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 32.)

Projekti, ki želijo pridobiti sredstva znotraj tega ukrepa, morajo izpolnjevati določene pogoje znotraj posameznih kategorij, in sicer:

- Vlagatelji

Vlagatelj projekta mora biti skupnost, v kateri se srečanje organizira, neprofitna organizacija ali pa odbor za pobratenja s statusom pravne osebe, ki predstavlja lokalne oblasti. Vsi naštetni možni vlagatelji morajo biti ustanovljeni v eni od sodelujočih držav. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 33.)

- Partnerstvo

Projektne partnerji, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, so občine, neprofitne organizacije ali odbori za pobratenja s statusom pravne osebe z lokacijo v občini, ki jo predstavljajo. Ustanovljeni morajo biti v eni od sodelujočih držav. Partnerji so medsebojno povezani s sporazumom o pobratenu ali pa se pripravljajo na ta korak. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 33.)

- Število partnerjev

Projekt mora vključevati vsaj dve skupnosti iz vsaj dveh sodelujočih držav, med katerima mora biti vsaj ena država članica EU. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 33.)

- Udeleženci

V projektu mora sodelovati vsaj 25 povabljenih udeležencev (izraz „povabljeni udeleženci“ se nanaša na mednarodne udeležence, ki jih pošlje partnerska skupnost), od tega jih mora biti vsaj 5 iz vsake povabljene skupnosti. Pri tem delež izvoljenih lokalnih predstavnikov ali uradnikov ne sme presegati 50 % vseh udeležencev. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 33.)

- Potek dogodkov, trajanje ter program

Dejavnosti morajo potekati v skupnosti, ki jo predstavlja predlagatelj projekta. Srečanja ne smejo trajati več kot 21 dni, vlagatelj pa mora v vlogi opisati tudi predviden dnevni red dejavnosti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 33.)

Projekti, ki izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje, se ocenjujejo na podlagi kvalitativnih in kvantitativnih meril. Kvalitativna merila predstavljajo 80 % točk, ki jih lahko posamezni projekt prejme med postopkom evalvacije, in so naslednja:

- povezanost projekta s cilji in prioritetai tega programa (25 %),
- ustreznost predlaganega projekta in metod (25 %),
- pričakovan vpliv projekta (15 %),
- odmevnost projekta in njegovo nadaljnje spremljanje (15 %).

(Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 35.)

Kvantitativna merila predstavljajo 20 % vseh možnih točk, ki jih lahko projekt dobi med evalvacijo. Med količinska merila sta uvrščena:

- geografski vpliv (10 %) ter
- ciljna skupina (10 %).

(Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 36.)

Projekti se lahko prijavijo preko spletnega obrazca (v tem primeru se mora agenciji EACEA poslati tudi podpisan izvod obrazca na papirju, vključno z obveznimi prilogami), preko kurirja ali pošte ali pa osebno. Uradna vloga za dodelitev sredstev za

projekt mora biti v celoti izpolnjena v enem izmed uradnih jezikov EU in natičkana. Prijavnemu obrazcu mora ta biti predložena tudi častna izjava, ki je sestavni del prijavnega obrazca, ter obrazec za finančno identifikacijo. Če je vlagatelj neprofitna organizacija ali odbor za pobratenje, pa mora priložiti dokaz, da nastopa v imenu lokalnih oblasti, ter uradni dokument, ki dokazuje njegovo ustanovitev. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 34 in 37.)

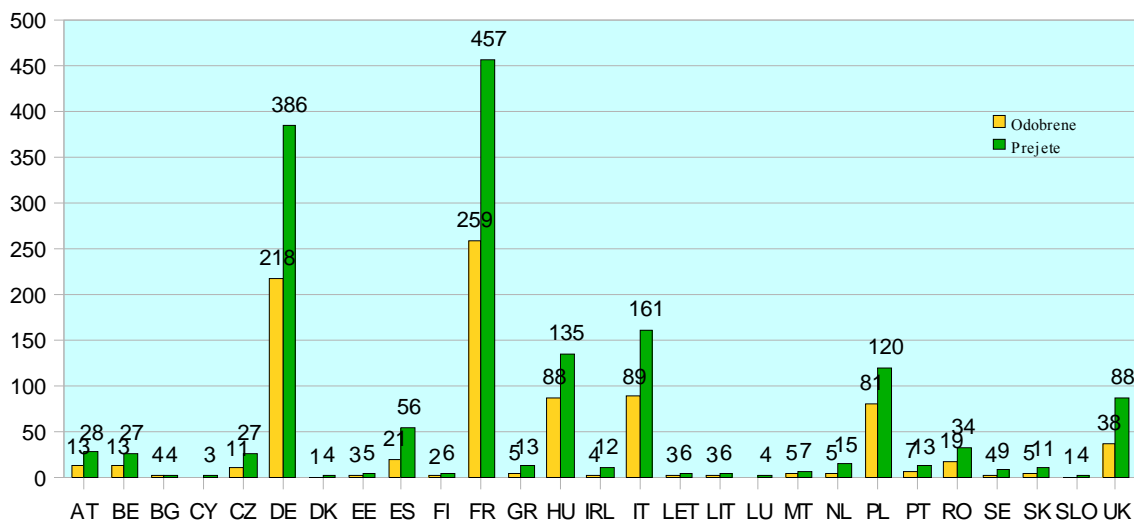
O končnem izidu so vlagatelji načeloma obveščeni v roku štirih mesecev po preteku oddajnega roka. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 38.)

Finančna sredstva se pridobijo v obliki dotacij za srečanja državljanov pobratenih mest in so namenjena sofinanciranju stroškov organiziranja, ki jih ima gostiteljsko mesto (nastanitev, obroki, lokalni prevoz, konferenčne sobe ...), in stroškov prevoza povabljenih delegacij. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 38.) Potrebno je omeniti, da gre dejansko za refundacijo, torej povračilo dela stroškov, ki so nastali z izvedbo projekta. Skupnosti morajo tako že same imeti na razpolago zadostna lastna sredstva za izvedbo projekta.

Višina dotacije za posamezni projekt znaša največ 22.000 evrov, če pa je v projekt vključenih najmanj deset mest, lahko dotacija znaša do 40.000 evrov. Najmanjši odobreni znesek je 2500 evrov, kar pomeni, da dotacija za projekt, katerega stroški, izračunani na ta način, znašajo manj kot 2500 evrov, ne bo odobrena. Višina dotacije se izračuna na podlagi pavšalnih zneskov, in sicer ločeno za organizacijske stroške in ločeno za potne stroške. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 38.) V primeru končne odobritve projekta upravičenec po končanem projektu odda EACEA zahtevek za plačilo, poročilo o srečanju ter seznam udeležencev. Ko ga EACEA prejme, upravičencu izplača dotacijo. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 39.)

Za lažjo predstavo o tem, v kolikšni meri se države prijavljajo na razpis, sledita grafa, ki ponazarjata, koliko prošenj za financiranje so v letih 2007 in 2008 posamezne države poslale ter koliko jih je bilo odobrenih.

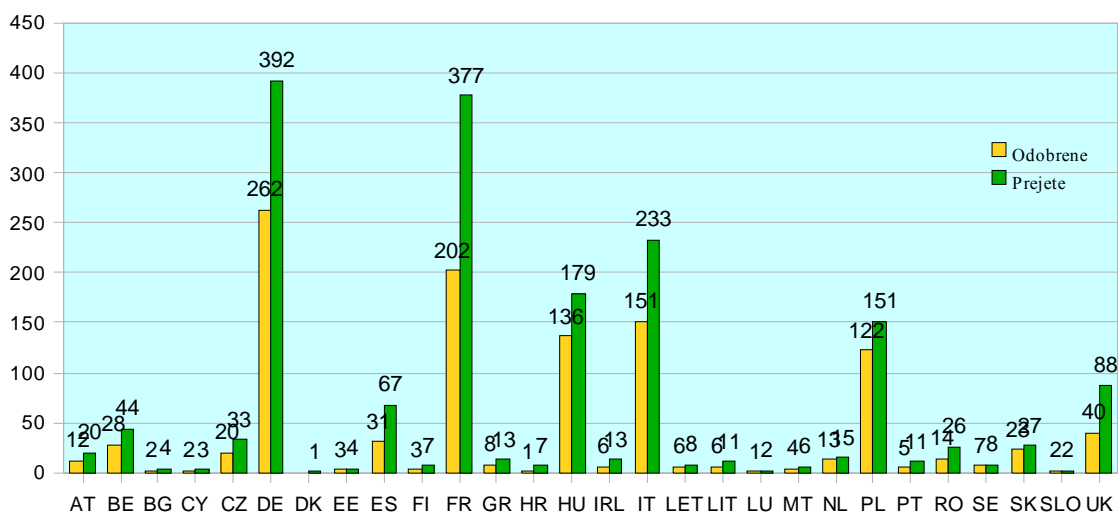
Graf 4.1: Število prejetih in odobrenih prijav v sklopu srečanj državljanov pobratenih mest leta 2007

Vir: Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo (2009s).

EACEA je leta 2007 v sklopu srečanj državljanov pobratenih mest prejela skupno 1648 prošenj, 904 (55,12 %) izmed njih pa so sredstva dobili. Iz Slovenije so bile poslane štiri prijave, odobrena je bila samo ena.

Graf 4.2: Število prejetih in odobrenih prijav v sklopu srečanj državljanov pobratenih mest leta 2008

Vir: Lastni

Leta 2008 je bilo odobrenih 1110 (63,1 %) od 1758 prejetih prošenj. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009t-2009x.) Kot leto pred tem je največ prošenj prišlo od skupnosti, ki se nahajajo v Nemčiji in Franciji. V tem obdobju sta se na razpis

prijavili dve slovenski občini, ki sta sredstva tudi dobili.

4.2.5.1.2 Mrežno povezovanje pobratenih mest

Znotraj EU se sprejemajo odločitve in izvajajo politike, ki zadevajo vse ravni, tako mednarodno, nacionalno, regionalno kot tudi lokalno. Lokalne oblasti se tako velikokrat soočajo z novimi vprašanji in so vključene v izvajanje politik, ki so povezane z dogajanjem na ravni EU, zaradi česar se je tematsko mrežno povezovanje občin izkazalo kot pomemben način za omogočanje informiranih razprav in izmenjav dobrih praks. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 41.)

Projekti, predlagani pod tem ukrepom, morajo tako vključevati vrsto različnih aktivnosti okrog določenega vprašanja (srečanja državljanov, strokovne delavnice ...). Pričakuje se tudi, da se med trajanjem projekta proizvedejo komunikacijska orodja za promoviranje strukturiranega in trajnostnega tematskega povezovanja in širjenja rezultatov akcij. Projekt mora biti usmerjen na neko ciljno skupino, za katero je obravnavno vprašanje projekta pomembno, in mora vključevati člane skupnosti, ki so dejavni na tem področju (strokovnjake, lokalne organizacije ...). Projekti naj služijo kot podlaga za bodoče pobude in akcije med vpletenimi mesti. Te se lahko nanašajo na že obravnavano vprašanje, lahko pa na kako drugo vprašanje skupnega interesa. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 41.)

Projekti znotraj tega sklopa morajo izpolnjevati naslednje kriterije:

- Vlagatelj (ustanovljen v eni izmed držav, ki sodelujejo v programu) mora biti občina, lokalna/regionalna oblast, federacija/združenje lokalnih oblasti, neprofitna organizacija ali odbor za pobratenje, ki ima status pravne osebe in predstavlja lokalne oblasti. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 42.)

- Partnerstvo

Partnerji so lahko občine, lokalne/regionalne oblasti, federacije/združenja lokalnih oblasti, neprofitne organizacije ali odbori za pobratenja, ki predstavljajo lokalne oblasti v eni izmed sodelujočih držav. Med partnerji (ti morajo prihajati iz vsaj štirih različnih držav, med katerimi je najmanj ena članica EU), ki sodelujejo znotraj projekta, morata biti vsaj dve občini pobrateni ali pa v postopku pobratenja. (Izvršna agencija za

izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 42.)

- Udeleženci

Projekt mora vključevati vsaj 30 povabljenih udeležencev, tj. mednarodnih udeležencev, ki jih pošljejo partnerske občine. Delež povabljenih udeležencev mora predstavljati vsaj 30 % vseh udeležencev posameznega dogodka. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 42.)

- Potek dejavnosti

Dejavnosti morajo potekati v eni izmed držav, ki sodelujejo v projektu. Projekt mora predvideti vsaj tri dogodke, od katerih lahko vsak traja največ 21 dni, celotni projekt pa lahko traja največ 24 mesecev. Program dejavnosti mora biti opisan v vlogi. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 42.)

Merila za dodelitev sredstev so enaka kot pri srečanjih državljanov pobratenih mest (točka 4.2.5.1.1), enake so tudi določbe glede ustreznosti prijav, oddaje prijav ter obveščanja o končnih rezultatih.

Sredstva se tudi v tem sklopu dejavnosti dodeljujejo v obliki dotacij in tudi tukaj gre za povrnitev dela stroškov, ki so nastali z izvedbo projekta. Najnižja dotacija znaša 10.000 evrov, najvišja pa 150.000. Dotacije se večinoma izračunajo na podlagi števila udeležencev in števila dni. Temu znesku se lahko doda tudi pavšalni znesek, če se med dejavnostmi proizvajajo tudi komunikacijska orodja, zaprosi pa se lahko tudi za stroške koordiniranja. Za vsak dogodek v okviru projekta se izračuna podroben znesek dotacije, celotna dotacija za projekt pa se izračuna s kombiniranjem celotnih stroškov za vsak dogodek, z zneskom za komunikacijska orodja in zneskom za stroške koordiniranja. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 47 – 48.)

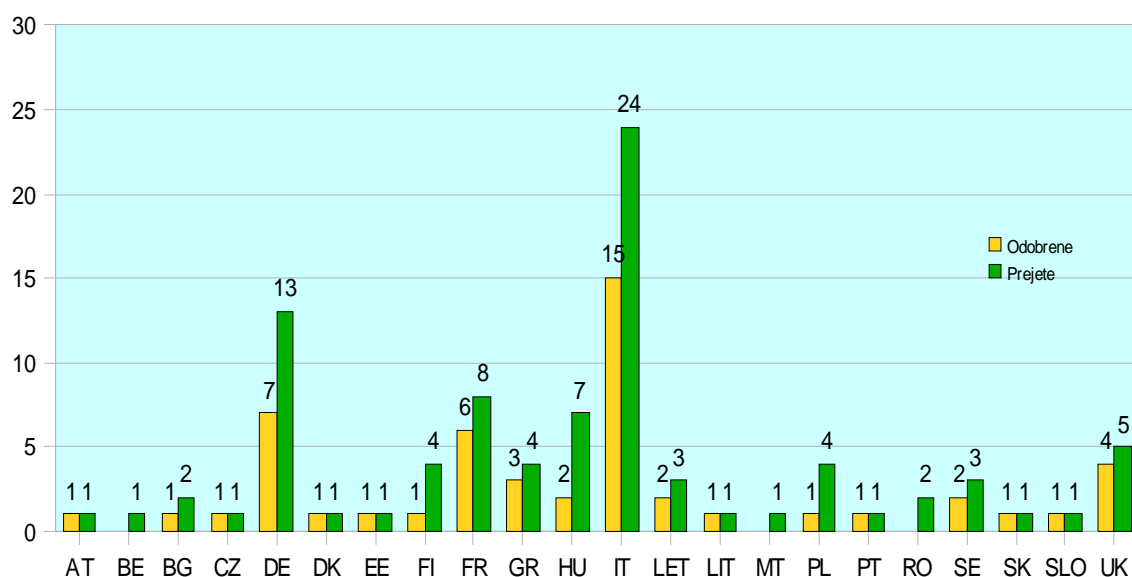
V primeru končne odobritve projekta EACEA upravičencem pošlje odločbo o dodelitvi dotacije. Če želi upravičenec prejeti vnaprejšnje plačilo, ki znaša 50 % celotnega zneska dotacije, mora pisno potrditi namen, da bo izvedel projekt. Preostali znesek dotacije je upravičencu izplačan, ko odda zahtevek za plačilo skupaj s končnim poročilom. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009r, 49.)

Pogoji za pridobitev sredstev znotraj tega ukrepa so precej zahtevnejši, kar se vidi tudi iz števila prejetih prijav. Leta 2007 se je na razpis tako prijavilo le 89 skupnosti,

sredstva pa jih je dobilo 52 (58 %), med njimi tudi ena občina iz Slovenije.

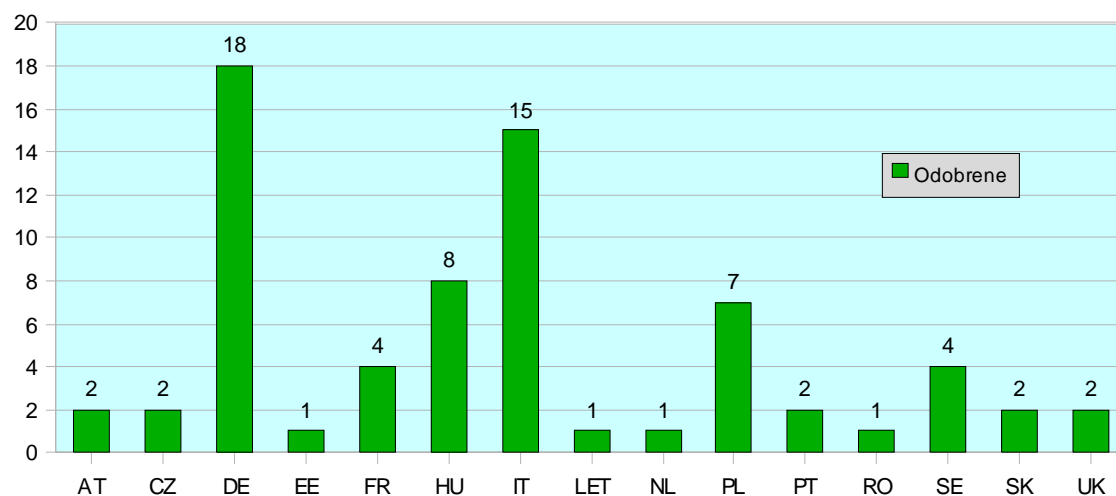
Graf 4.3: Število prejetih in odobrenih prijav za mrežna povezovanja pobratenih mest 2007

Vir: Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo (2009z).

Za leto 2008 EACEA še ni objavila statističnih rezultatov, je pa objavila seznam projektov, ki so bili izbrani za financiranje. Teh je bilo 71. (Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo 2009z.) Graf tako prikazuje le število odobrenih prijav.

Graf 4.4: Število odobrenih prijav za mrežna povezovanja pobratenih mest 2008

Vir: Lastni

5 POBRATENJA V SLOVENIJI – EMPIRIČNA RAZISKAVA

5.1 Namen in način izvedbe raziskave

Ker o pobratenjih slovenskih občin ni na voljo veliko podatkov, je bil namen raziskave ugotoviti, kakšno je trenutno stanje na tem področju. Tako me je zanimalo predvsem, v kolikšni meri ter s kakšnim namenom se slovenske občine poslužujejo tega načina sodelovanja s tujimi in domačimi občinami, ali sklenjena pobratenja ostajajo samo akt na papirju ali temu sledi aktivno sodelovanje med pobratenimi skupnostmi ter kako slovenske občine dojemajo izkušnjo pobratenja.

Raziskava je bila izvedena s pomočjo anketnega vprašalnika, ki je bil v elektronski obliki posredovan vsem 210 občinam v Sloveniji, od tega jih je 123 delno ali popolnoma izpolnjene vprašalnice tudi vrnilo. Anketni vprašalniki so bili občinam posredovani 12. marca 2009, zbiranje izpolnjenih vprašalnikov pa se je zaključilo 12. aprila 2009.

Anketni vprašalnik (priloga 1) je bil sestavljen iz 25 vprašanj; 11 vprašanj je bilo zaprtega tipa, kar pomeni, da so anketiranci izbirali med že ponujenimi možnostmi, 7 vprašanj kombiniranega tipa z možnostjo dopisovanja odgovora ter 7 vprašanj odprtega tipa.

Izsledkov opravljene raziskave ne moremo posplošiti na celotno populacijo slovenskih občin, saj več kot polovica občin, ki so izpolnile anketni vprašalnik, ni pobratenih, vendar predstavljajo dokaj dober približek dejanskemu stanju na področju pobratenja slovenskih občin.

5.2 Analiza in interpretacija dobljenih rezultatov

Zaradi boljše preglednosti so dobljeni odgovori pri analizi in interpretaciji razdeljeni v posamezne, vsebinsko povezane sklope.

5.2.1 Splošni podatki o pobratenjih slovenskih občin

Z vprašanji znotraj tega sklopa sem skušala ugotoviti predvsem, kakšno je splošno stanje na področju pobratenj slovenskih občin, torej, ali so občine pobratene ali ne, ali morda razmišljajo v tej smeri, s koliko skupnostmi so pobratene, v katerih državah se te

skupnosti nahajajo ter kdaj je do pobratenja prišlo.

Tabela 5.1: Število in delež pobratenih in nepobratenih občin

ODGOVOR		N	%
Pobratene		49	39,8
Nepobratene	Razmišljajo o tem	16	21,6
	Bile pobratene, vendar je prišlo do uradne prekinitve pobratenja	1	1,4
	Ne	57	77
SKUPAJ		123	100

Vir: Lastni

Iz dobljenih podatkov je razvidno, da se slovenske občine zanimajo za pobratenja ter da so na tem področju tudi dokaj aktivne. Od 123 občin, ki so vrnille izpolnjene anketne vprašalnike, jih je tako 49 (39,8 %) pobratenih, 74 (60,2 %) pa jih ni. Med nepobratenimi občinami jih 16 (21,6 %) razmišlja o tem, da bi se pobratili, 1 (1,4 %) izmed njih je bila pobratena, vendar je prišlo do uradne prekinitve sporazuma o pobratenju, ostalih 57 (77 %) pa še ni bilo pobratenih in trenutno niti ne razmišljajo v tej smeri.

Tabela 5.2: Število in delež občin glede na število sklenjenih pobratenj

ŠTEVILO POBRATENJ	Število občin	%	ŠTEVILO POBRATENJ	Število občin	%
1	18	36,7	7	2	4,1
2	11	22,4	8	1	2
3	9	18,4	9	0	0
4	4	8,2	10	2	4,1
5	0	0	11	1	2
6	0	0	12	1	2
SKUPAJ	49		100 %		

Vir: Lastni

Slovenske občine se običajno odločajo za manjše število pobratenj, kar gre najverjetneje pripisati tako majhnosti občin kot tudi majhnosti njihovih občinskih uprav. 49 slovenskih občin je tako skupno pobratenih s 148 skupnostmi, kar pomeni, da je vsaka izmed njih pobratena s povprečno 3 skupnostmi. Najmanjše število sklenjenih pobratenj posamezne občine je 1 (večje število občin), največje pa 12 (občina Kranj). Največji delež predstavljajo občine, ki so pobratene samo z eno skupnostjo, in sicer je takih občin 18 (36,7 %). 11 občin (22,4 %) je pobratenih z dvema skupnostma, devet (18,4 %) s tremi, štiri (8,2 %) s štirimi, dve (4,1 %) s sedmimi, ena (2 %) z osmimi, dve z desetimi (4,1 %), ena (2 %) z enajstimi in ena (2 %) z dvanajstimi.

Tabela 5.3: Število in delež pobratenih skupnosti glede na državo, kjer se skupnosti nahajajo

DRŽAVA	N	%	DRŽAVA	N	%
Italija	21	14,2	Slovaška	3	2
Hrvaška	18	12,2	Švica	3	2
Srbija	16	10,8	Črna gora	2	1,4
Avstrija	11	7,4	Nizozemska	2	1,4
Madžarska	10	6,8	Poljska	2	1,4
Nemčija	10	6,8	Romunija	2	1,4
Francija	9	6,1	Rusija	2	1,4
Slovenija	9	6,1	ZDA	2	1,4
Makedonija	5	3,4	Kitajska	1	0,7
BiH	4	2,7	Luksemburg	1	0,7
Češka	4	2,7	Malta	1	0,7
Španija	4	2,7	Norveška	1	0,7
Velika Britanija	4	2,7	Švedska	1	0,7
SKUPAJ		148			100 %

Vir: Lastni

148 skupnosti, s katerimi so pobratene slovenske občine, se sicer nahaja v 26 različnih državah, vendar je iz podanih podatkov jasno razvidno, da se slovenske občine

najpogosteje odločajo za pobratenja s skupnostmi iz sosednjih držav. Tako se največ pobratenih skupnosti nahaja v Italiji, in sicer 21 (14,2 %). Sledijo ji Hrvaška z 18 skupnostmi (12,2 %), Avstrija z 11 (7,4 %) ter Madžarska z 10 (6,8 %). Skupno število skupnosti, ki se nahajajo v sosednjih državah, je 60, kar predstavlja 40,5 % vseh skupnosti, s katerimi so slovenske občine pobratene. Najmanj skupnosti pa se nahaja v naslednjih državah: Kitajska, Norveška, Malta, Luksemburg ter Švedska, in sicer po ena v vsaki izmed njih. Iz tabele je razvidno tudi, da se slovenske občine zelo redko odločajo za pobratenje s skupnostmi na drugih kontinentih. 145 (98 %) se jih nahaja v Evropi, dve (1,3 %) v Severni Ameriki ter ena (0,7 %) v Aziji.

Tabela 5.4 : Število in delež pobratenj glede na obdobje

OBDOBJE	N		%	
1958–1991	57		42,9	
1991–2009	76	39	57,1	51,3
		37		48,7
SKUPAJ	133		100	

Vir: Lastni

Tabela 5.5: Število sklenjenih pobratenj s posameznimi državami glede na obdobje¹⁰

DRŽAVA	N 1958-1991	N 1991–2009
Hrvaška	8	7
Srbija	12	4
Makedonija	4	1
BiH	1	2
Črna gora	2	0
SKUPAJ	27	14

Vir: Lastni

Podatki o letu sklenitve pobratenja so znani za 133 skupnosti. Sodeč po teh podatkih, je

¹⁰ Celotno tabelo glej v prilogi B.

Slovenija relativno zgodaj začela sklepati prva pobratenja. Do prvega pobratenja je med občinami, ki so sodelovale v anketi, prišlo že leta 1958, ko se je občina Kranj pobratila s skupnostjo La Ciotat iz Francije, najmlajše pobratenje pa je bilo sklenjeno leta 2009, in sicer je bilo to pobratenje občine Straža s srbsko občino Novi Bečej.

Glede na dobljene podatke lahko zgodovino slovenskih pobratenj razdelimo na dve obdobji: obdobje pred osamosvojitvijo oz. obdobje pred začetkom priprav Slovenije na vstop v EU in na obdobje po osamosvojitvi oz. po začetku priprav na vstop v EU. Ko pogledamo število pobratenj znotraj posameznega obdobja, opazimo, da so se slovenske občine začele intenzivneje povezovati s tujimi skupnostmi ob začetku priprav na vstop v EU, predvsem pa z vstopom v EU. V prvem obdobju, ki je trajalo 33 let, in sicer od leta 1958 do 1991, je bilo sklenjenih 57 pobratenj (42,9 %), v precej krajšem drugem obdobju med letoma 1991 in 2009 pa kar 76 (57,1 %). Od teh 76 jih je bilo 37 (48,7 %) sklenjenih po vstopu Slovenije v EU leta 2004. V tabeli 5.5 lahko tudi opazimo, da so slovenske občine v času prvega obdobja sklenile veliko število pobratenj s skupnostmi znotraj držav takratne SFRJ (Srbija in Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Bosna in Hercegovina). Teh pobratenj je bilo 27, kar predstavlja 47,4 % vseh pobratenj prvega obdobja. V drugem obdobju je ta delež bistveno nižji, saj je bilo z državami bivše Jugoslavije sklenjenih le 14 pobratenj, kar je 18,4% vseh pobratenj v tem obdobju. V drugem obdobju so se slovenske občine pobratile s skupnostmi iz več različnih držav kot v prvem. V prvem obdobju so se pobratene skupnosti nahajale v 18 različnih državah, v drugem pa v 22.

5.2.2 Kako je prišlo do pobratenja

S to skupino vprašanj sem dobila podatke o tem, kako je do pobratenja sploh prišlo. Zanimalo me je, kateri so bili glavni razlogi, da so se občine odločile za sklenitev pobratenja, od koga je prišla ponudba (od slovenskih občin ali od pobratanih skupnosti), kdo je dal pobudo za pobratenje (politična ali civilna sfera) ter v kakšni meri se slovenske občine pri odločanju za pobratenje obrnejo na razne organizacije, ki delujejo na tem področju bodisi na nacionalni bodisi na nadnacionalni ravni.

Tabela 5.6: Število in delež pobratenj glede na stran pobude

ODGOVOR	N	%
Pobratena skupnost	40	28,2
Slovenska občina	39	27,5
Obojestransko	27	19
Ne vem	36	25,3
SKUPAJ	142	100

Vir: Lastni

Na podlagi dobljenih podatkov ne moremo govoriti o nekem posebnem trendu glede dajanja pobude z določene strani, saj se deleža pobud, ki so jih dale slovenske občine in pobratene skupnosti, med seboj ne razlikujeta bistveno. Slovenske občine so bile pobudnice v 40 (28,2 %) primerih sklenjenih pobratenj, pobratene skupnosti pa v 39 (27,5 %). Pobuda je v 27 (19 %) primerih prišla z obeh strani, za 36 pobratenj (25,3 %) pa podatki niso znani.

Tabela 5.7: Število in delež pobratenj glede na pobudnika

ODGOVOR	N	%
Predstavniki lokalnih oblasti	74	52,1
Predstavniki društev, šol idr.	18	12,7
Predstavniki državnih oblasti	6	4,2
Drugo	18	12,7
Ne vem	26	18,3
SKUPAJ	142	100

Vir: Lastni

V primeru pobratenj slovenskih občin pride do večine pobratenj na pobudo predstavnikov lokalnih oblasti, kar je bilo tudi pričakovati, saj lokalne oblasti še vedno predstavljajo tisto uradno avtoriteto, ki je pristojna za sklepanje sporazumov o različnih vrstah sodelovanja, tudi pobratenj lokalnih samoupravnih skupnosti.

Od 142 sklenjenih pobratenj, za katere so ti podatki znani, so pobudo za sklenitev dali v 74 primerih (52,1 %) predstavniki lokalnih oblasti. Lokalne samoupravne skupnosti so pri sklepanju pobratenj skoraj popolnoma neodvisne od osrednje državne oblasti, kar pove podatek, da so predstavniki državnih oblasti pobudo za pobratenje občine podali le v 6 primerih (4,2 %). Zaskrbljujoč pa je podatek, da so bili predstavniki raznih društev, organizacij in šol pobudniki le v 18 primerih (12,7 %), saj naj bi bila pobratenja namenjena širšemu krogu prebivalcev; če so v večini primerov pobudniki predstavniki lokalnih oblasti, pa lahko pride do tega, da širši krog prebivalcev ni vključen oz. je manj vključen v sodelovanje. Idealna rešitev bi bila, da bi dala pobude tako društva kot tudi lokalne oblasti, do česar je v Sloveniji prišlo v devetih primerih (šteti pod drugo). Ostali pobudniki v primeru pobratenj slovenskih občin so bili še BBC London, borci, DPO SZDL, nekdanje družbenopolitične organizacije, gospodarstveniki, občani, preživeli slovenski interniranci iz koncentracijskega taborišča ter slovenski izseljenci v Srbiji (6,35 %). Za 26 pobratenj (18,3 %) pa podatki niso znani.

Tabela 5.8: Razlogi za pobratenje glede na pogostost navedbe

ODGOVOR	N	%
Spoznavanje novih ljudi in kultur	73	51,4
Zgodovinske vezi s skupnostjo	53	37,3
Podobne lastnosti skupnosti (velikost skupnosti, število prebivalcev idr.)	51	35,9
Gospodarstvo	47	33,1
Ohranitev in varstvo okolja	25	17,6
Geografska lega (predvsem obmejne skupnosti)	24	16,9
Dobili smo ponudbo, da se pobratimo	18	12,7
Gesta dobrodošlice skupnosti v državi, ki se pripravlja na vstop ali vstopa v EU	16	11,3
Humanitarna pomoč in solidarnost	7	4,9
Drugo	30	21,1
Ne vem	11	7,7

Vir: Lastni

Pobratenjem slovenskih občin je botrovalo veliko različnih razlogov, vendar je bila večina pobratenj še vseeno sklenjena z glavnim namenom, potrebnim za pobratenja: da bi spoznali nove ljudi, običaje in kulture ter se tako zavedali podobnosti in razlik med prebivalci različnih držav.

To je bilo navedeno kot eden glavnih razlogov za sklenitev 73 (51,4 %) izmed 142 pobratenj, za katera so bili podani odgovori. Kot drugi najpogostejši razlog so slovenske občine navedle zgodovinske vezi s skupnostjo, ki so bile omenjene v 53 (37,3 %) primerih. Izbira partnerske skupnosti velikokrat temelji na podobnih lastnostih, kot so število prebivalcev, jezik, podobne težave, s katerimi se skupnosti soočajo, dejavnosti znotraj skupnosti ..., saj je tako sodelovanje do določene mere lažje. Lažje se določijo skupni cilji, prioritete ... Tega „pravila“ se je držalo tudi dokaj veliko število slovenskih občin, ki so kot razlog navedle podobne lastnosti 51-krat (35,9 %). Pogostost navedbe naslednjega razloga, ki je igral pomembno vlogo pri sklenitvi pobratenj, in sicer gospodarstva, ki je bilo navedeno 47-krat (33,1 %), je dokaj presenetljiva in kaže na to, da je bilo kar nekaj pobratenj sklenjenih z namenom, da bi imele vključene skupnosti „otipljive“, gospodarske koristi, in ne zaradi medsebojnega spoznavanja in pomoči, ki so jim pobratenja v prvi vrsti namenjena. Sodelovanje na področju gospodarstva naj bi bilo nekakšna nadgradnja že utrjenega sodelovanja, ne pa eden glavnih razlogov za sklenitev pobratenja. Naslednji najpogosteje omenjeni razlog je bila skupna skrb za ohranitev in varstvo okolja, večinoma navedena med pobratenji novejšega datuma, saj se okoljski problematiki na splošno posveča večja pozornost zadnja leta. Skrb za okolje je bila navedena 25-krat (17,6 %). Geografska lega, kar se je nanašalo predvsem na obmejne skupnosti, je bila eden izmed razlogov za pobratenje v 24 (16,9 %) sklenjenih pobratenjih. V 18 primerih (12,7 %) je k sklenitvi pobratenja prispevala ponudba za pobratenje, ki so jo slovenske občine dobile od pobratene skupnosti. V 16 (11,3 %) primerih pobratenj je šlo za gesto dobrodošlice skupnosti v državah ob pripravah na vstop ali ob vstopu v EU. Sem sodi tako dobrodošlica tujih držav slovenskim občinam kot dobrodošlica slovenskih občin skupnostim v državah, ki vstopajo v EU ali se pripravljajo na to. Sedemkrat (4,9 %) je bila kot eden izmed razlogov navedena humanitarna pomoč in solidarnost.

V 30 (21,1 %) primerih pa so pobratenjem botrovali tudi razlogi, ki niso bili omenjeni med danimi možnostmi. Slovenske občine so iz te skupine naštele učenje jezika, prijateljstvo, šolstvo, kulturo, program *Interreg*, skupne interese glede urejanja

infrastrukture, skrb za ohranitev slovenskega jezika med Slovenci na začasnem delu v tujini, predvsem med njihovimi otroki, vino in vinsko kulturo, zdravstvo, turizem, sodelovanje mest iz SFRJ, gasilstvo ...

Za 11 sklenjenih pobratenj (7,7 %) pa razlogi niso znani.

Tabela 5.9: Število in delež sklenjenih pobratenj glede na samostojnost sklenitve

ODGOVOR	N	%
Samostojno	114	80,3
S pomočjo organizacij na tem področju	3	2,1
Drugo	11	7,7
Ne vem	14	9,9
SKUPAJ	142	100

Vir: Lastni

Glede na podatke so slovenske občine pri odločanju za pobratenje in izbiri partnerskih skupnosti zelo samostojne in se pri tem ne obračajo na organizacije, ki delujejo na področju pobratenj na nacionalni ali nadnacionalni ravni. Tako so se slovenske občine za pobratenje odločile samostojno ter tudi same izbrale partnersko skupnost v 114 primerih (80,3 %), v treh (2,2 %) primerih je do pobratenja prišlo s pomočjo organizacij, ki delujejo ali so delovale na tem področju, in sicer s pomočjo takratne delovne skupnosti alpskih mest, listine, ki jo je podpisalo šest mest iz držav SFRJ ter Skupnosti občin Slovenije. V 11 primerih (7,7 %) so se občine odločile za pobratenje na podlagi priporočila že pobratenih skupnosti, s pomočjo društev ter veleposlaništev. Za 14 skupnosti (9,9 %) pa podatki niso znani.

5.2.3. Sodelovanje s pobratenimi skupnostmi

V sklopu sodelovanja s pobratenimi skupnostmi sem pridobila podatke o tem, ali so slovenske občine še vedno v stikih s skupnostmi, s katerimi niso več pobratene, kako pogosto so v stikih z njimi ter ali so stiki omejeni na čas priprave in izvedbe skupnih dejavnosti/projektov, kdo je odgovoren za stike s pobratenimi skupnostmi, na katerih področjih sodelujejo, ali so izvedli že kak skupni projekt ter ali so v sodelovanje vključena tudi društva, šole in prebivalci občine nasploh.

Tabela 5.10: Število in delež občin glede na ohranjanje stikov s pobratenimi skupnostmi

ODGOVOR	N	%
V stikih z vsemi	41	83,7
V stikih samo z nekaterimi	8	16,3
V stikih z nobeno	0	0
SKUPAJ	49	100

Vir: Lastni

Tabela 5.11: Seznam neaktivnih pobratenj glede na državo in leto sklenitve

DRŽAVA	Leto sklenitve pobratenja	DRŽAVA	Leto sklenitve pobratenja
BiH	–	Nizozemska	–
Hrvaška	70-a	Rusija	2001
Hrvaška	Pred letom 1990	Srbija	1974
Italija	1995	Srbija	1980
Kitajska	1994	Srbija	Pred letom 1990
Makedonija	1982	Švica	–
Makedonija	Pred letom 1990		

Vir: Lastni

Kot je razvidno iz podatkov, pobratenja slovenskih občin niso sama sebi namen in ne obstajajo samo na papirju, temveč so živa ter aktivna še po mnogih letih. Od 49 pobratenih občin jih je 41 (83,7 %) še vedno v stikih z vsemi pobratenimi skupnostmi, osem (16,3 %) jih je v stikih samo z nekaterimi od njih, nobena od njih pa ni stikov pretrgala z vsemi pobratenimi skupnostmi. Med 148 pobratenji, ki so jih sklenile slovenske občine, jih tako le 13 (8,8 %) ni več aktivnih, vendar do uradne prekinitve sporazuma o pobratenuju ni prišlo, ampak gre le za postopno prekinitvev stikov. Od teh 13 pobratenj jih je bilo osem (61,5 %) sklenjenih s skupnostmi v bivši SFRJ, in sicer pred osamosvojitvijo Slovenije. Ostalih 5 skupnosti se nahaja v Italiji, Rusiji, Švici, na Nizozemskem in Kitajskem.

Tabela 5.12: Število in delež občin glede na pogostost stikov s pobratenimi skupnostmi

ODGOVOR	N	%
Vsak teden	0	0
Vsak mesec	3	6,3
Nekajkrat letno	43	89,6
Vsakih nekaj let	2	4,1
SKUPAJ	48	100

Vir: Lastni

Tabela 5.13: Število in delež občin glede na čas stikov s pobratenimi skupnostmi

ODGOVOR	N	%
V stikih izključno takrat, ko se dogovarjajo o pripravi in izvedbi skupnih projektov, dejavnosti ...	9	18,8
V stikih tudi izven časa priprave in izvedbe projektov	39	81,2
SKUPAJ	48	100

Vir: Lastni

Stiki velike večine slovenskih občin s pobratenimi skupnostmi so relativno pogosti in niso omejeni samo na čas priprave in izvedbe skupnih projektov in drugih dejavnosti. Od 48 občin, ki so odgovorila na vprašanja, jih je 43 (89,6 %) v stiku s pobratenimi skupnostmi nekajkrat letno, tri občine (6,3 %) so v stikih celo vsak mesec, samo dve občini (4,1 %) pa sta s pobratenimi skupnostmi v stikih samo vsakih nekaj let. Nobena izmed občin ni v stiku s pobratenimi skupnostmi vsak teden. 39 občin (81,2 %) je s pobratenimi skupnostmi v stiku tudi izven časa priprave in izvajanja skupnih projektov in dejavnosti, devet (18,8 %) pa jih je odgovorilo, da do stikov s pobrateno skupnostjo prihaja izključno v tem času.

Tabela 5.14: Število in delež občin glede na odgovorne za vzdrževanje stikov s pobratenimi skupnostmi

ODGOVOR	N	%
Predstavniki lokalnih skupnosti in zaposleni na občini	20	41,7
Odbor za pobratenja	9	18,7
Predstavniki društev, šol in raznih organizacij znotraj občine	1	2,1
Drugo	18	37,5
SKUPAJ	48	100

Vir: Lastni

Za stike s pobratenimi skupnostmi so v slovenskih občinah največkrat zadolženi predstavniki lokalnih skupnosti ter zaposleni na občini, je pa tudi veliko občin, kjer za stike skrbijo tako predstavniki lokalnih oblasti in zaposleni na občini kot tudi predstavniki društev in šol, vendar to počnejo ločeno. Če projekt pripravlja društvo, bodo v stikih s pobrateno skupnostjo predstavniki društva, če projekt pripravljajo zaposleni na občini, potem bodo za stike poskrbeli oni. Optimalen način za vzdrževanje stikov s pobratenimi skupnostmi je, da se oblikuje nekakšen odbor/društvo, ki ga sestavljajo tako predstavniki lokalnih oblasti in zaposlenih na občini kot tudi predstavniki društev, šol ter drugih organizacij znotraj občine. Tako se zagotovi, da so vsi glavni akterji vedno seznanjeni o vseh tekočih dogodkih in novostih, ki zadevajo sodelovanje s pobrateno skupnostjo. S tem se tudi lažje uskladi skupno delovanje posameznih akterjev ter določi njihova vloga. Žal pa ta način med slovenskimi občinami ni ravno pogost pojav.

Poglejmo še številke za slovenske občine: v 20 primerih (41,7 %) za stike s pobrateno skupnostjo skrbijo predstavniki lokalnih oblasti ter zaposleni na občini, v eni občini (2,1%) je ta naloga zaupana posameznim društvom, šolam ..., v devetih občinah (18,7%) so v ta namen oblikovali poseben odbor/društvo za pobratenje, v 18 (37,5%) občinah pa za to poskrbijo tako, da za stike ločeno skrbijo tako predstavniki lokalnih oblasti kot predstavniki društev, organizacij in šol.

Tabela 5.15: Področja sodelovanja glede na pogostost navedbe

ODGOVOR	N	%
Kultura	40	81,6
Turizem	39	79,6
Šolstvo	34	69,4
Šport	31	63,2
Gospodarstvo	19	38,8
Prostovoljstvo	14	28,6
Okolje	9	18,4
Drugo	5	10,2

Vir: Lastni

Sodelovanje slovenskih občin s pobratenimi skupnostmi je precej razgibano in pestro, saj je področje sodelovanja dokaj široko. Kot je bilo pričakovati, največ slovenskih občin s pobratenimi skupnostmi sodeluje na kulturnem, turističnem, šolskem ter športnem področju, torej na področjih, kjer je lahko v sodelovanje vključen širok krog udeležencev.

Od 49 pobratenih občin jih 40 (81,6 %) sodeluje na področju kulture, 39 (79,6 %) na področju turizma, 34 (69,4 %) na področju šolstva ter 31 (63,2 %) na področju športa. Bistveno manjše, a še vedno veliko število občin pa je sodelovalo na področju gospodarstva, in sicer 19 občin (38,8 %). Slovenske občine so dokaj aktivne tudi na področju prostovoljstva, kjer jih je sodelovalo 14 (28,6 %). Le majhno število, in sicer devet (18,4 %), pa jih je sodelovalo na okoljskem področju. Na ostalih področjih je sodelovalo pet slovenskih občin (10,2 %), to pa so gasilstvo, organiziranje town-twinning konferenc ter izmenjava mladih.

Tabela 5.16: Število in delež občin glede na izvajanje skupnih projektov

ODGOVOR	N	%
Izvedle projekt	33	67,4
Niso izvedle projekta	13	26,5
Niso izvedle projekta, vendar ga trenutno pripravljajo	3	6,1
SKUPAJ	49	100

Vir: Lastni

V okvir uspešnega sodelovanja s pobratenimi skupnostmi sodi tudi oblikovanje ter izvajanje skupnih projektov. To pa nikakor ne pomeni, da pobratenje ni uspešno, če pobrateni skupnosti ne izvajata skupnih projektov. Slovenske občine, vključene v raziskavo, so na tem področju precej aktivne, saj jih je od 49 do sedaj že 33 (67,4 %) izvedlo skupne projekte s pobratenimi skupnostmi, tri (6,1 %) še niso izvedle nobenega projekta, vendar ga trenutno pripravljajo, 13 (26,5 %) jih pa ni niti izvedlo projekta niti ga ne pripravlja.

Tabela 5.17: Število in delež občin glede na število izvedenih projektov

ŠTEVILO PROJEKTOV	N	%
1–10	18	54,5
11–20	4	12,1
21–30	1	3
Nad 30	2	6,1
Ne vem	8	24,3
SKUPAJ	33	100

Vir: Lastni

Število projektov, ki so jih s pobratenimi skupnostmi izvedle naše občine do sedaj, se od občine do občine precej razlikuje, veliko jih pa približnega števila niti ne ve, saj projekte znotraj občine pripravljajo in izvajajo tudi razna društva, organizacije ter šole, občine kot ustanove pa pri tem ne sodelujejo. Največje število skupnih projektov v okviru pobratenj med slovenskimi občinami je do sedaj izvedla občina Trzič, in sicer

okrog 40, za večino občin pa se število izvedenih projektov giblje med ena in deset. Takih je kar 18 občin (54,5 %). štiri občine (12,1 %) so izvedle med 11 in 20 projektov, ena (3 %) med 21 in 30, število izvedenih projektov pa je v dveh primerih (6,1 %) preseгло 30 projektov. Osem občin (24,3 %) ne pozna približnega števila izvedenih projektov.

Vendar pa samo število izvedenih projektov ne pove veliko, saj se lahko izvedeni projekti med seboj bistveno razlikujejo. En projekt lahko obsega eno samo srečanje, lahko pa traja vse leto in vključuje celo vrsto dogodkov.

Tabela 5.18: Število in delež občin glede na vključenost širšega kroga prebivalcev občine

ODGOVOR	N	%
Večinoma sodeluje samo občina (predstavniki lokalnih oblasti, zaposleni)	3	6,1
V sodelovanje so vključena tudi razna društva in organizacije ter šole v občini	46	93,9
SKUPAJ	49	100

Vir: Lastni

Pobratenja, sklenjena med različnimi skupnostmi, naj bi v prvi vrsti služila povezovanju prebivalcev teh skupnosti ter kot taka v sodelovanje vključevala čim več različnih društev, organizacij, šol, torej čim širši krog prebivalcev skupnosti. Iz dobljenih podatkov je razvidno, da skoraj vse v raziskavo vključene pobratene slovenske občine, in sicer 46 izmed njih (93,9 %), sledijo temu cilju ter v sodelovanje s pobrateno skupnostjo vključujejo razne akterje znotraj občin, le v treh občinah (6,1 %) pa sodelovanje s pobratenimi skupnostmi ostaja v domeni predstavnikov lokalnih oblasti in zaposlenih na občini.

5.2.4 Financiranje dejavnosti, organiziranih v okviru sodelovanja s pobratenimi skupnostmi

V tem sklopu me je zanimalo, koliko finančnih sredstev občine letno porabijo za dejavnosti v okviru sodelovanja, kako ta sredstva pridobijo, kako dobro poznajo možnost pridobivanja finančnih sredstev iz EU programov za pobratenja, ali so kdaj poskusile dobiti sredstva iz teh programov ter ali so bile pri tem tudi uspešne.

Tabela 5.19: Število in delež občin glede na višino sredstev, namenjenih dejavnosti v okviru pobratenj

VIŠINA SREDSTEV	N	%
Do 10.000	26	68,4
Od 10.000 do 20.000	5	13,2
Od 20.000 do 30.000	5	13,2
Nad 30.000	2	5,2
SKUPAJ	38	100

Vir: Lastni

Višina denarnih sredstev, ki jih občine letno namenijo financiranju dejavnosti, ki potekajo v okviru pobratenj, se precej razlikuje tako med občinami kot tudi med posameznimi leti v isti občini, saj se tudi število in obseg dejavnosti, izvedenih v posameznih letih, razlikujeta.

Podatke o višini sredstev, namenjenih pobratenjem, je navedlo 38 občin. Najvišji znesek je bil 35.000 evrov, najnižji pa 100 evrov. Velika večina teh občin, in sicer 26 izmed njih (68,4 %), dejavnostim v okviru pobratenj letno namenja do 10.000 evrov, pet občin (13,2 %) med 10.000 in 20.000 evrov, spet pet (13,2 %) med 20.000 in 30.000 evrov, dve občini (5,2 %) pa mednarodnim dejavnostim občine letno namenjata več kot 30.000 evrov.

Tabela 5.20: Načini pridobivanja sredstev glede na pogostost navedbe

ODGOVOR	N	%
Občinska sredstva	48	100
Sredstva iz programov EU	20	41,7
Organiziranje prireditev, kjer se zbirajo finančni prispevki	4	8,3
Sredstva iz državnih programov	4	8,3
Drugo	4	8,3

Vir: Lastni

Sredstva za financiranje dejavnosti, ki so organizirane v okviru pobratenj, je možno dobiti na več načinov, vendar največji delež prispevajo skupnosti same. Poleg sredstev

iz lastnega proračuna imajo skupnosti včasih možnost pridobiti sredstva iz morebitnih državnih programov ter od leta 1989 dalje tudi iz programov EU.

Kot je razvidno iz danih podatkov za 48 pobratenih slovenskih občin, pridobivajo finančna sredstva vse najprej iz občinskih proračunov. Več kot polovica občin, in sicer 26 (64,2 %), pridobiva sredstva poleg občinskih tudi na druge načine, za 22 občin (45,8 %) pa občinski proračun predstavlja edini finančni vir. Ostali viri, iz katerih naše občine črpajo sredstva, so razni programi EU, ki jih je koristilo že 20 (41,7 %) izmed njih, ter državni programi, iz katerih so sredstva pridobile štiri občine (8,3 %). Nekatere občine, in sicer štiri (8,3 %) izmed njih, za pridobivanje sredstev organizirajo tudi prireditve, na katerih se zbirajo finančni prispevki, ki so namenjeni za kritje stroškov aktivnosti, ki jih izvajajo v okviru pobratenj. Štiri občine (8,3 %) pa se poleg že omenjenih načinov poslužujejo tudi drugih. Ponekod tako udeleženci sami krijejo del stroškov, drugod je za kritje dela stroškov namenjena članarina, spet drugod pa se dodatnim stroškom izognejo s prostovoljnim delom udeležencev ter nastanitvijo obiskovalcev pri gostiteljskih družinah.

Tabela 5.21: Število in delež občin glede na poznavanje možnosti za pridobitev sredstev za pobratenja iz programov EU

ODGOVOR	N	%
Zelo dobro seznanjeni	21	44,7
Že slišali, vendar ne poznajo dobro	23	48,9
Ne poznajo	3	6,4
SKUPAJ	47	100

Vir: Lastni

Sodeč po podatkih so slovenske občine na splošno dobro seznanjene z možnostmi pridobivanja finančne podpore za dejavnosti v okviru pobratenj iz programov EU. Izmed 47 jih je 21 (44,7 %) odgovorilo, da to možnost zelo dobro poznajo, 23 občin (48,9%) je odgovorilo, da te možnosti ne poznajo dobro, tri (6,4 %) občine pa te možnosti ne poznajo. Tu se pojavlja vprašanje, ali imajo občine sploh interes, da bi bolje spoznale to možnost, ker sta se seminarja, ki sta ga 18. marca 2009 ravno v ta namen brezplačno organizirali informacijska pisarna „Evropa za državljane“ v Sloveniji (Ministrstvo za kulturo) in Skupnost občin Slovenije, udeležili predstavnici le dveh

občin.

Tabela 5.22: Število in delež občin glede prijavljanja na razpise za pridobitev sredstev za pobratenja iz programov EU

ODGOVOR		N		%	
Prijavile	Sredstva tudi dobile	17	14	37	82,4
			1		5,9
	Sredstev niso dobile		2		11,7
	Čakajo na rezultate				
Niso prijavile		29		63	
Skupaj		46		100	

Vir: Lastni

Dobljeni podatki kažejo, da se slovenske občine nerade odločajo, da bi poskusile pridobiti sredstva za pobratenje iz programov EU, tiste, ki pa to naredijo, so pri tem tudi zelo uspešne. Od 46 občin, ki so odgovorile na vprašanje, se jih je 17 (37 %) na razpise že prijavilo. Od prijavljenih jih je 14 (82,4 %) sredstva tudi dobilo, ena občina (5,9 %) pri tem ni bila uspešna, dve (11,7 %) pa sta se na razpis prijavili nedavno in še čakata na rezultate. Velika večina občin, in sicer 29 (63 %), je odgovorila, da niso še nikoli poskusili pridobiti sredstev na tak način.

5.2.5 Zadovoljstvo s sodelovanjem

V predzadnjem sklopu so občine ocenjevale lastno zadovoljstvo s sodelovanjem s pobratenimi skupnostmi, navedle so, kaj sodelovanje otežuje, kako bi sodelovanje lahko še izboljšali ter kako je sodelovanje s pobratenimi skupnostmi učinkovalo nanje.

Tabela 5.23: Število in delež občin glede na zadovoljstvo s sodelovanjem

OCENA	N	%
5	14	30,4
4	21	45,7
3	7	15,2
2	1	2,2

1	0	0
Drugo	3	6,5
SKUPAJ	46	100

Vir: Lastni

Po podatkih so pobratene slovenske občine nasploh precej zadovoljne s sodelovanjem, ki ga imajo s pobratenimi skupnostmi. Povprečna ocena, s katero je 46 občin na lestvici od 1 do 5 ocenilo svoje sodelovanje s pobratenimi skupnostmi, tako znaša 4,07. Če pogledamo pogostost navedbe vsake izmed vrednosti, ugotovimo, da jih je 14 (28,9 %) s sodelovanjem zelo zadovoljnih (5), 21 (46,7 %) jih je precej zadovoljnih (4), sedem občin (15,6 %) je zadovoljnih (3), ena (2,2 %) s sodelovanjem ni zadovoljna (2), za tri občine pa se ocena zadovoljstva giba med 3 in 4. Nobena izmed občin pa ni napisala, da s sodelovanjem sploh ni zadovoljna.

Seveda pa je zadovoljstvo s sodelovanjem v veliki meri odvisno tudi od tega, kaj želi občina s sodelovanjem doseči in s kakšnim namenom je sklenila pobratenje.

Tabela 5.24: Razlogi za nezadovoljivo sodelovanje glede na pogostost navedbe

RAZLOG	N	%
Pomanjkanje finančnih sredstev	16	61,5
Nezadostna podporna struktura za pripravo in izvedbo projektov	11	42,3
Nezanimanje	3	11,5
Drugo	7	26,9
Ne vem	1	3,8

Vir: Lastni

Kljub splošnemu zadovoljstvu slovenskih občin s sodelovanjem v okviru pobratenj pa le-to v vseh občinah ne poteka popolnoma brez težav oziroma bi se ga po njihovem mnenju dalo še izboljšati. 26 pobratenih občin je tako navedlo, kaj predstavlja glavne ovire pri njihovem sodelovanju s pobratenimi skupnostmi.

Po podatkih predstavljajo glavno oviro največkrat nezadostna finančna sredstva, s katerimi bi krili stroške, ki nastanejo v okviru sodelovanja s pobrateno skupnostjo. Ta razlog je navedlo 16 občin (61,5 %). Drugi najpogosteje navedeni razlog, ki ga je omenilo 11 občin (42,3 %), je nezadostna podporna struktura za pripravo in izvedbo projektov, kar predstavlja veliko težavo predvsem za občine, ki imajo manjše občinske uprave ter same skrbijo za stike s pobratenimi skupnostmi. Trikrat (11,5 %) je bilo kot razlog omenjeno nezanimanje za aktivno sodelovanje, sedem občin (26,7 %) pa je navedlo tudi druge razloge za ne popolnoma zadovoljivo sodelovanje. Med temi razlogi so bili omenjeni zamenjava strukture vodstva občine (z menjavo vodstva se lahko na boljše ali slabše spremenijo tudi preference glede sodelovanja), napredovanja ter kadrovske zamenjave, pomanjkanje časa, iskanje skupnih točk/tematik ter novih idej, ki bi pripeljali do konkretnih ciljev, politične spremembe v državi (predvsem za države iz bivše SFRJ) ter jezik.

Tabela 5.25: Načini za izboljšanje sodelovanja glede na pogostost navedbe

ODGOVOR	N	%
Širitev dejavnosti	14	37,8
Finančna sredstva	12	32,4
Vključevanje širšega kroga ljudi	8	21,6
Večja podporna struktura	4	10,8
Drugo	3	8,1
Zadovoljni z obstoječim stanjem	2	5,4

Vir: Lastni

Načine, s katerimi bi po mnenju 37 pobratenih slovenskih občin lahko izboljšali sodelovanje s pobratenimi skupnostmi, lahko v grobem razdelimo v pet skupin.

Občine so največkrat navedle, in sicer 14-krat (37,8 %), širitev dejavnosti. Sem sodi tako širitev dejavnosti sodelovanja na več področij, predvsem na področje gospodarstva, kot tudi izvajanje večjega števila skupnih projektov na področjih, kjer že sodelujejo. Da bi to lahko dosegle, bi občine potrebovale dodatna finančna sredstva, ki so drugi najpogosteje navedeni način, s katerim bi lahko izboljšale sodelovanje. Navedlo ga je 12 občin (32,4 %). V to kategorijo je vključeno boljše poznavanje možnosti za

pridobitev finančnih sredstev za pobratenja iz programov EU, oblikovanje sistematičnega pristopa za črpanje in izkoristek teh sredstev ter pridobitev več finančnih sredstev za aktivnosti v okviru pobratenj nasploh. Z dodatnimi finančnimi sredstvi bi bilo sodelovanje precej olajšano, saj bi bilo manj težav pri izvajanju prireditev, obiskih tujine, prenočevanju in pogostitvi članov iz pobratenih skupnosti, vsekakor pa bi se z dodatnimi sredstvi sodelovanje lažje širilo tudi na druga področja. To drži predvsem za sodelovanje na društvenem nivoju, saj je veliko društev pripravljenih sodelovati, vendar teh dejavnosti niso zmožna financirati sama. In to nas privede do tretjega najpogosteje navedenega načina za izboljšanje sodelovanje, in sicer večjega vključevanja prebivalcev skupnosti v sodelovanje, ki je bil omenjen osemkrat (21,6 %). Sem sodi večje in aktivnejše vključevanje raznih društev, vladnih in nevladnih organizacij, šol in nasploh širšega kroga prebivalcev občin. Štirikrat (10,8 %) so občine navedle večje število zaposlenih na občini, ki bi bili odgovorni za mednarodno sodelovanje občin, saj so ostali člani občinskih uprav običajno polno zaposleni z opravljanjem tekočih delovnih nalog. Poleg teh štirih načinov bi se po mnenju občin sodelovanje lahko izboljšalo še z uvajanjem novih tehnologij (video konference, Skype idr.), idej in partnerjev. Dvema občinama pa obstoječe stanje na področju sodelovanja s pobratenimi skupnostmi popolnoma ustreza.

Tabela 5.26: Delež in število občin glede mnenja o učinkih sodelovanja na njihove občine

ODGOVOR	N	%
Pozitivni učinki	45	95,7
Negativni učinki	0	0
Ni vidnih učinkov	2	4,3
SKUPAJ	47	100

Vir: Lastni

Pobratene slovenske občine so skoraj popolnoma enotnega mnenja, da sodelovanje s pobratenimi skupnostmi pozitivno vpliva na življenje v občini. Teh občin je 45 (95,7 %), preostali dve (4,3 %) pa za enkrat še ne opažata kakršnih koli učinkov, ne pozitivnih ne negativnih, saj je pobratenje še zelo sveže.

V največji meri se pozitivni učinek kaže v tem, da se s pomočjo sodelovanja v okviru pobratenj njihovi občani družijo in spoznavajo nove ljudi, običaje, jezike ter kulture in

sklepajo nova prijateljstva. Tako se prebivalci bolje zavedajo tako razlik kot tudi podobnosti med njimi samimi ter prebivalci pobratenih skupnosti, se učijo sprejemanja drugačnosti, strpnosti in solidarnosti, obenem pa se jim, kot je bilo lepo povedano v eni izmed anket, krepi zavest o pripadnosti svojemu jeziku, kulturi in narodu, kajti v tujini ne predstavljajo samo svoje občine, ampak tudi svojo domovino Slovenijo. Pri tem pa je pozitivno tudi to, da so v te dejavnosti vključene vse starostne skupine od otrok (velikokrat je namreč omenjeno prav sodelovanje šol) do starejših občanov, kar pripomore k medgeneracijski solidarnosti.

Pobratenja bistveno pripomorejo tudi h kulturni obogatitvi življenja v občini, saj se nemalokrat organizirajo različne prireditve, tako nastopi pevskih zborov, razne razstave, športna in gasilska tekmovanja ..., ki popestrijo dogajanje znotraj občin. Te prireditve so v prvi vrsti namenjene predstavitvi pobratenih skupnosti, vendar se na njih predstavljajo tudi posamezna društva znotraj občine in tako promovirajo svojo dejavnost. Organiziranje takih prireditev spodbuja tudi intenzivnejše sodelovanje in večjo povezanost med samimi društvi znotraj občine. Obiski in nastopi slovenskih društev in občin na prireditvah v tujini pa so odlična priložnost za turistično promocijo posameznih občin in s tem tudi Slovenije.

Na splošno pa občine vidijo pozitivne učinke sodelovanja s pobratenimi skupnostmi predvsem v izmenjavi različnih izkušenj in pogledov, znanj, delovanja, informacij, novih idej ter primerov dobre prakse z različnih področij, kjer sodelujejo,¹¹ ter v skupnem reševanju problemov, odpirajo pa se tudi nove možnosti sodelovanja.

5.2.6 Pomembnost pobratenj

V zadnjem sklopu me je zanimalo splošno mnenje občin, pobratenih in nepobratenih, o pomembnosti in koristnosti pobratenj za skupnosti ter o njihovi pomembnosti za gradnjo skupne evropske identitete.

---

¹¹ Vrtec Ptuj je v vrtcu Saint Cyr sur Loire videl plastične obrobe, ki so zaščita za otroke, da si ne bi priprli prstkov med vrati. Sedaj ima te obloge tudi Vrtec Ptuj.

Tabela 5.27: Delež in število občin glede na splošno mnenje o koristnosti sklepanja pobratenj

ODGOVOR	N	N-pobratene	N-nepobratene	%	%-pobratene	%-nepobratene
Koristna	81	40	41	98,8	100	97,6
Niso koristna	1	0	1	1,2	0	2,4
SKUPAJ	82	40	42	100	100	100

Vir: Lastni

Po mnenju skoraj vseh nepobrateneh in pobrateneh slovenskih občin so pobratenja na splošno koristna za pobratene skupnosti.

Med 82 občinami, ki so odgovarjale na to vprašanje, se jih 81 (98,8 %) strinja s tem, le ena od njih (1,2 %), in sicer nepobratena, pa meni, da pobratenja širši skupnosti ne prinašajo koristi, saj so omejena na ozek krog ljudi. Občine, ki so pobratene in tako tudi same vidijo pozitivne učinke, ki jih pobratenja prinašajo skupnostim, in tudi občine, ki same sicer niso pobratene, so mnenja, da pobratenja bistveno pripomorejo k medkulturnemu dialogu, in sicer s spoznavanjem novih ljudi, običajev, jezikov in kultur. Ljudi učijo strpnosti, solidarnosti, cenjenja in spoštovanja drugačnosti in sobivanja. Pobratenja tudi odpirajo nove možnosti in nova tržišča za razne proizvode, pripomorejo k promociji pobrateneh skupnosti in držav, kjer se te skupnosti nahajajo. S sodelovanjem se pobratene skupnosti veliko naučijo druga od druge, izmenjujejo informacije, primere dobre prakse, si medsebojno pomagajo pri reševanju skupnih problemov. Pobratenja vodijo tudi do razvoja na različnih področjih, bogatijo kulturno življenje v skupnostih ter spodbujajo intenzivnejše delovanje društev in organizacij.

Tabela 5.28: Število in delež vseh sodelujočih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete

OCENA	N	%
5	34	35,8
4	36	37,9
3	20	21,1

2	2	2,1
1	2	2,1
Drugo	1	1
SKUPAJ	95	100

Vir: Lastni

Tabela 5.29: Število in delež pobratenih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete

OCENA	N	%
5	25	53,2
4	14	29,8
3	8	17
2	0	0
1	0	0
SKUPAJ	47	100

Vir: Lastni

Tabela 5.30: Število in delež nepobratenih občin glede na mnenje o pomembnosti pobratenj za gradnjo skupne evropske identitete

OCENA	N	%
5	9	18,8
4	22	45,8
3	12	25
2	2	4,15
1	2	4,15
Drugo	1	2,1
SKUPAJ	48	100

Vir: Lastni

Glede na povprečno oceno, s katero je 95 sodelujočih nepobratanih in pobratanih občin na lestvici od 1 do 5 ocenilo, kako pomembna so pobratenja za gradnjo skupne evropske identitete, in sicer s 4,03, so občine splošnega mnenja, da pobratenja precej vplivajo na krepitev zavesti ljudi, da pripadajo eni, evropski skupnosti.

Če pogledamo pogostost navedbe posameznih vrednosti za vse občine, lahko vidimo, da po mnenju večine, in sicer 36 (37,9 %) izmed njih, pobratenja dokaj (4) vplivajo na ta proces. Za 34 občin (35,8 %) so pobratenja bistvenega pomena (5) pri gradnji skupne evropske identitete, 20 (21,1 %) občin pravi, da so pomembna (3), dve občini (2,1 %), da niso pomembna, in spet dve (2,1 %), da sploh niso pomembna.

Če pa gledamo podane ocene ločeno za občine, ki so pobratene, in občine, ki niso pobratene, so ti precej drugačni. Povprečna ocena, ki jo je podalo 47 pobratanih občin, znaša 4,36. Pogostnostne navedbe posameznih vrednosti pa so sledeče: 25-krat (53,2 %) je bila podana ocena 5, 14-krat (29,8 %) 4 ter osemkrat (17 %) 3. Nobena izmed pobratanih občin ni podala ocene 2 ali 1. Povprečna ocena, ki jo je podalo 48 nepobratanih občin, je 3,72. Pogostost posameznih navedenih ocen je bila naslednja: devetkrat (18,8 %) je bila podana ocena 5, 22-krat (45,8 %) ocena 4, 12-krat (25 %) ocena 3, enkrat (2,1 %) ocena 3,5 ter po dvakrat (4,15 %) ocena 2 in ocena 1 (4,15 %).

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se občine, ki so same pobratene z eno ali več skupnostmi, bolje zavedajo pozitivnih vplivov, ki jih imajo tovrstna sodelovanja, na vzbujanje ter krepitev občutka pripadnosti isti, to je evropski skupnosti.

5.3 Zaključek

Več kot polovica izmed 123 anketiranih slovenskih občin danes še vedno ni pobratanih, vendar pa imajo pobratene občine za sabo kar dolgo zgodovino pobratenj. Prva pobratenja so namreč začele sklepati že leta 1958 in od takrat naprej se število sklenjenih pobratenj počasi, a vztrajno večja, tako da je danes 49 slovenskih občin, ki so sodelovale v anketi, skupno pobratanih s skoraj 150 skupnostmi po celi Evropi, nekatere izmed njih pa se nahajajo celo v Aziji in Severni Ameriki. Najpogosteje se slovenske občine še vedno odločajo za pobratenja s skupnostmi iz sosednjih držav.

Zgodovino pobratenj v Sloveniji bi lahko razdelili na dve obdobji: na obdobje pred

osamosvojitvijo oziroma pred začetkom priprav na vstop v EU ter obdobje po tem. Iz podatkov je razvidno, da so slovenske občine po letu 1991 začele intenzivneje sklepati pobratenja: število pobratenj je od leta 1991 do letos (2009) naraslo s 57 na 148, še poseben porast je zaznati v obdobju polnopravnega članstva Slovenije v EU. V tem drugem obdobju se je povečalo tudi število držav, kjer se nahajajo pobratene skupnosti, ter se bistveno zmanjšal delež pobratenj, sklenjenih s članicami bivše SFRJ.

Slovenske občine se za sklenitev pobratenja največkrat odločajo same in same tudi izberejo partnersko skupnost. Pri tem se ne obračajo na razne organizacije, ki delujejo na tem področju, pobudo za pobratenje pa v večini primerov podajo predstavniki lokalnih oblasti, ki se za pobratenje odločijo iz različnih razlogov, najpogosteje pa jih pri tem žene želja, da bi spoznali nove ljudi, običaje ter kulture. Velikokrat se za pobratenje odločijo tudi zaradi zgodovinskih vezi s skupnostjo ter s tem te vezi le še uradno potrdijo. Pri izbiri pobratene skupnosti pa so občine pogosto pozorne na to, da imajo podobne lastnosti, npr. glede števila prebivalcev, soočanja s podobnimi problemi, ukvarjanja s sorodnimi panogami ...

Ko se slovenske občine odločijo za pobratenje, le-to ne ostane samo sebi namen, ampak pomeni aktivno sodelovanje med občino in pobrateno skupnostjo, kar potrjuje podatek, da od 148 sklenjenih pobratenj le 13 ni več aktivnih, da je večina občin v stikih s pobratenimi skupnostmi večkrat letno ter da stiki niso omejeni le na čas priprav in izvedbe skupnih dejavnosti in projektov. Slovenske občine s pobratenimi skupnostmi tako aktivno sodelujejo na več področjih, največkrat na področju kulture, turizma, šolstva in športa, ter v sodelovanje v večini primerov vključujejo tudi razna društva, šole ... Dve tretjini občin je s pobratenimi skupnostmi tudi že izvedlo skupne projekte.

Kritju stroškov za razne dejavnosti v okviru sodelovanja s pobratenimi skupnostmi občine namenjajo različne količine denarja, največkrat so to zneski do 10.000 evrov, ki jih v največji meri pridobijo iz občinskih proračunov, nekatere občine pa sredstva pridobivajo tudi na druge načine. Predvsem gre za črpanje virov iz raznih programov EU, možnost, ki jo slovenske občine dokaj dobro poznajo in jo tiste, ki se za to določijo, teh pa ni ravno veliko, tudi zelo uspešno uporabljajo. Od 17 občin, ki so se prijavile na razpis za pridobitev sredstev za pobratenje iz programov EU, jih je 14 sredstva tudi dobilo.

S sodelovanjem s pobratenimi skupnostmi so občine na splošno precej zadovoljne, vendar tudi pri tem ne gre popolnoma brez težav in problemov. Glavna problema, s katerima se slovenske občine pri tem soočajo, sta predvsem pomanjkanje finančnih sredstev za financiranje dejavnosti in projektov v okviru pobratenj ter nezadostna podporna struktura za pripravo in izvedbo le-teh. Sodelovanje pa bi poleg dodatnih sredstev ter večjega števila zaposlenih, ki bi skrbeli za to, po njihovem mnenju lahko izboljšalo tudi širjenje dejavnosti na nova področja ter obsežnejše in aktivnejše vključevanje društev, šol in raznih organizacij v te dejavnosti. Kljub težavam in oviram, s katerimi se občine srečujejo pri sodelovanju s pobratenimi skupnostmi, pa so le-te enotnega mnenja, da sklenjena pobratenja pozitivno vplivajo na življenje v njihovi občini ter na njihove občane in občanke ter da so pobratenja zelo pomembno orodje za gradnjo skupne evropske identitete. Tudi nepobratene slovenske občine menijo, da so pobratenja na splošno koristna za skupnosti, vendar jim pripisujejo manjši vpliv na gradnjo skupne evropske identitete, kot jim ga občine, ki so tudi same pobratene.

6 PRIMER POBRATENJA: VIPAVA-LUMBIN

6.1 Predstavitev občine Lumbin

Lumbin je manjša francoska skupnost s približno 1700 prebivalci, ki se nahaja v kantonu Le Touvet, okrožju Grenoble, departmaju Isère, regiji Rhône-Alpes. Kraj leži v dolini Grésivaudan približno 20 km severno od Grenobla, na nadmorski višini 246 metrov in obsega območje 677 km². Na vzhodu ga obdaja gorska veriga Belledonne, na zahodu pa masiv Chartreuse. (Fakhoury 2008; Julka Lumbin Europe Amitié 2006a.)

Prebivalci Lumbina so se v preteklosti ukvarjali predvsem s kmetijstvom, velik pomen pa je takrat imelo tudi vinogradništvo. Vinske trte, ki so uspevale na strmih bregovih v okolici Lumbina, so slovele po svojem zgodnjem zorenju in dobri kakovosti vina. (Fakhoury 2008.) Vendar sta tako vinogradništvo kot tudi kmetijstvo zamrla in danes Lumbin s približno desetimi manjšimi podjetji in štirimi restavracijami, predstavlja predvsem dom ljudem, ki so zaposleni v Grenoblu. Kljub svoji majhnosti pa ima Lumbin živahno in razgibano društveno dejavnost, saj v kraju na področju športa in kulture deluje približno 20 društev, ki poživljajo življenje v kraju. (Julka Lumbin Europe Amities 2006a.)

Lumbin je danes verjetno najbolj poznan zaradi Coupe Icare, največjega tekmovanja v prostem letu padalcev, ki poteka vsako leto v mesecu septembru, traja pa tri dni. V tem času se tekmovanja udeleži več kot 8000 padalcev, število obiskovalcev pa presega 100.000, kar ugodno vpliva na razvoj turizma v Lumbinu. Dokaj znana je tudi vzpenjača Funiculaire de Saint-Hillaire-du-Touvet, ki je bila zgrajena leta 1924. (Fakhoury 2008.)

Občina Lumbin je bila ustanovljena leta 1790 in njen prvi župan je bil Baptiste Ramel. (Fakhoury 2008.) Od leta 1983 in vse do leta 2008, ko so potekale zadnje občinske volitve, je občino vodil Gérard Faiella, z letom 2008 pa je bila funkcija župana zaupana Albertu Andrevonu. Župan Albert Andrevon in občinski svet, ki ga sestavlja 19 članov, se trenutno ukvarjata z gospodarskim in turističnim razvojem kraja, z varnostjo cest in zaščito pred naravnimi nevarnostmi ter okoljsko problematiko.

6.2 Predstavitev društva Julka

Med mnogimi društvi deluje v Lumbinu tudi društvo Julka. Začetki delovanja Julke segajo v leto 2005, ko so se trije prijatelji odločili za sodelovanje v kakšni aktivnosti v domačem kraju. Podani so bili različni predlogi, vendar so se na koncu odločili za pobratenje, saj so želeli spoznati prebivalce kakšnega kraja v drugi državi, se z njimi spoprijateljiti, skupaj preživljati lepe trenutke in se naučiti medsebojnega cenjenja in spoštovanja. (Giraud 2009.)

Na podlagi te ideje je bilo 3. avgusta 2005 društvo tudi ustanovljeno. Pri tem se je seveda pojavilo tudi vprašanje o poimenovanju društva, vendar so ga dokaj hitro rešili. Ustanoviteljica društva Gisele Giraud je namreč ostalim zainteresiranim članom velikokrat govorila o svoji babici Julki, ki je bila rojena v Sloveniji, in bili so mnenja, da bi bilo Julka lepo ime za njihovo društvo. In tako se sedaj uradni naziv društva glasi JULKA Lumbin Europe Amitié, torej Evropsko prijateljstvo Julka Lumbin. (Giraud 2009.)

Društvo je bilo ustanovljeno z namenom, da bi spodbujalo izmenjave (na področju šolstva, športa, kulture, družbenih vprašanj ...) z enim ali več evropskimi kraji in spodbujalo ter organiziralo srečanja in obiske v tujini v duhu medsebojnega spoštovanja in v želji, da bi se vedno bolje razumeli. (Giraud 2009.)

Ob ustanovitvi je društvo štelo deset članov, danes pa jih je že 35. Julko sestavlja poleg članov tudi odbor, ki ga predstavljajo: dve tajnici, ki sta zadolženi za pisanje zapisnikov srečanj društva in pošiljanje vabil, blagajnik in predsednica društva (Gisele Giraud). Društvo ima tudi svoj administrativni svet, ki sprejema pomembnejše odločitve, ki vplivajo na delovanje društva. Administrativni svet ima 5 članov. (Giraud 2009.)

Člani društva se vsako leto zberejo na t. i. generalni skupščini, ki vedno poteka v mesecu oktobru. Na skupščini se opravi finančna bilanca in bilanca dejavnosti društva, določi se tudi članarina, ki jo morajo prispevati člani društva, razpravlja pa se tudi o prihodnjih društvenih projektih. Poleg generalne skupščine se člani društva zberejo tudi na treh ali štirih srečanjih, da se dogovorijo in organizirajo projekte. Administrativni svet se srečuje po potrebi, prav tako manjše skupine, ki se oblikujejo za pripravo projektov. (Giraud 2009.)

Finančna sredstva dobi društvo iz članarin in z organiziranjem plesnega večera z večerjo, ki jo sestavlja fondue savoyarde. Tega se vsako leto udeleži med 140 in 150 ljudi. Društvo sodeluje tudi na Coupe Icare. Občina sicer vsem društvom v kraju vsako leto dodeli nekaj finančnih sredstev, vendar se društvo ne zanaša na ta sredstva, ampak sredstva za delovanje pridobi samo na zgoraj omenjene načine. (Giraud 2009.)

Pravila delovanja društva so navedena v društvenem statutu in ta med drugim društvu omogoča, da organizira izmenjave s katero koli evropsko državo. Že kmalu po ustanovitvi društva so se člani odločili, da začnejo vzpostavljati vezi s kraji v drugih državah. In izbrali so Slovenijo. (Giraud 2009.)

6.3 Predstavitev občine Vipava

Občina Vipava, ki šteje okrog 5200 prebivalcev, se nahaja v jugozahodnem delu Slovenije in obsega območje zgornjega dela Vipavske doline, v svojem najbolj zgornjem delu pa je stisnjena prav pod pobočje Nanosa. Občina obsega 107,4 km² površine, sestavlja pa jo 20 naselij, in sicer Duplje, Erzelj, Goče, Gradišče pri Vipavi, Hrašče, Lozice, Lože, Manče, Nanos, Orehovica, Podbreg, Podgrič, Podnanos, Podraga, Poreče, Sanabor, Slap, Vrhpolje, Zemono ter Vipava, ki je z malo manj kot 1600 prebivalci največja med njimi in kot taka predstavlja tudi središče občine. (Občina Vipava 2009a.)

Slika 6.1: Geografska lega občine Vipava

Vir: Združenje občin Slovenije

Zaradi dokaj ugodnih podnebnih razmer, ki so posledica mešanja vplivov mediteranskega in celinskega podnebja, se je na tem območju razvilo predvsem kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo, od koder tudi izhaja sloves Vipavske doline kot doline grozdja in vina. (Občina Vipava 2009a.) V preteklosti je bila občina Vipava tako precej kmetijsko usmerjena, zadnja desetletja pa so prebivalci občine začeli opuščati kmetijstvo, kar je posledica razvoja industrializacije na tem območju, saj so se ljudje raje odločali za delo v novih tovarnah, kot pa vztrajali pri kmetijstvu. Tako so

najprej začele propadati manjše kmetije, postopoma pa so jim sledile tudi večje. Vendar vinogradništvo in sadjarstvo še vedno ostajata glavni kmetijski dejavnosti, zato ni nenavadno, da je največje podjetje v občini Agroind Vipava 1894, ki združuje Klet in Mlekarno. Poleg tega se je v občini postopoma razvilo tudi drobno gospodarstvo, storitvena dejavnost in obrt, zadnja leta pa se več pozornosti namenja tudi razvoju turizma, saj se občina ponaša z bogato kulturno dediščino in zelo razgibanim in zanimivim naravnim okoljem. (Občina Vipava 2009b.)

Občina je bila ustanovljena leta 1995. Prej je bila sestavni del občine Ajdovščina, ki je še danes središče upravne enote. Za občino je značilna precej razpršena poselitev in zaradi lažjega upravljanja je razdeljena na 11 krajevnih skupnosti: KS Erzelj, KS Goče, KS Gradišče pri Vipavi, KS Lozice (Lozice in Podgrič), KS Lože, KS Manče, KS Podnanos (Orehovica, Podbreg, Podnanos, Poreče, Hrašče), KS Podraga, KS Slap, KS Vipava (Nanos, Vipava, Zemono) in KS Vrhpolje (Duplje, Sanabor, Vrhpolje). (Občina Vipava 2009a.)

Občino že od same ustanovitve dalje vodi župan mag. Ivan Princes, pri tem mu pomaga občinski svet, ki ga sestavlja 17 svetnikov.

6.4 Sodelovanje med Vipavo in Lumbinom

Začetki sodelovanja med omenjenima skupnostma segajo v leto 2005, ko so se člani

Slika 6.2: Svoboda, enakost, bratstvo

društva Julka odločili za sodelovanje s skupnostmi v tujih državah ter izbrali Slovenijo. Predsednica društva Gisele Giraud je povedala, da so se odločili za Slovenijo, ker ni zelo oddaljena od Francije in je kot država zelo zanimiva tako zaradi izjemno lepe pokrajine kot tudi zaradi svojih ljudi in kulture. Po drugi strani pa je društvo hotelo vzpostaviti stike kot izraz dobrodošlice, saj je Slovenija maja 2004 postala polnopravna

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

članica EU. In nenazadnje, Slovenija je zelo slabo poznana v Franciji, kar je bil le še dodaten razlog, da so jo člani Julke hoteli spoznati. Vipavo pa so izbrali, ker se nahaja takoj čez italijansko mejo in je približno enako velika kot Lumbin. Seveda pa ne gre zanemariti dejstva, da so bili stari starši Gisele Giraud rojeni ravno v Vipavi, tako da je imela ustanoviteljica društva dober razlog za zблиžanje teh dveh krajev. (Giraud 2009; Babić 2009.)

In tako se je začelo, vendar ne brez težav. Društvo je bilo takrat ravno v začetni fazi svojega delovanja in si je prizadevalo, da bi postalo prepoznavno v svojem kraju, obenem pa se je moralo ukvarjati še s tem, kako vzpostaviti stike z Vipavo. Ob tem so se članom porajala vprašanja, kako vstopiti v nek kraj, ki je dokaj oddaljen od njihovega, kraj, ki ga sami ne poznajo in njegovega jezika ne govorijo. Tu je potrebno omeniti, da je Gisele Giraud s svojim soprogom Danielom Vipavo obiskala že julija 2005. Takrat se je srečala z vipavskim županom Ivanom Princesom in mu izrazila željo po zблиžanju teh dveh skupnosti. Temu je sledilo neizogibno pisanje in pošiljanje elektronskih sporočil in iskanje načina, kako začeti z vzpostavljanjem vezi med Vipavo in Lumbinom. Sad njihovega truda je bil dogovor, da v Lumbin povabijo vipavski pevski zbor Ipavska, kar jim je s pomočjo nekaterih sorodnikov v Vipavski dolini tudi uspelo. (Giraud 2009.)

2. septembra 2005 je društvo Julka organiziralo srečanje za predstavnike ostalih društev v Lumbinu in lumbinski občinski svet, na katerem so udeležencem predstavili svoj projekt in tudi Slovenijo (s pomočjo fotografij in proizvodov iz Vipavske doline). (Giraud 2009.) Uradno pa so se stiki med Vipavo in društvom Julka začeli junija 2006 s prihodom šestih članov društva v Vipavo; prišli so z namenom, da predstavijo društvo in podrobneje načrtujejo predstavitev komornega zbora Ipavska v Lumbinu. Tako so se začele plesti tesnejše vezi, ki so še istega leta pripeljale do priprave in podpisa listine o pobratenju med občinama Lumbin in Vipava. (Giraud 2009; Babić 2009.)

V dokaj kratkem času skupnega sodelovanja sta pobrateni občini Lumbin in Vipava izpeljali kar nekaj akcij, ki so bile sicer manjšega obsega in so potekale na neformalni ravni, saj je v vseh primerih šlo za sodelovanje različnih društev, nikoli pa za projekte, ki bi jih organizirali predstavniki lokalnih oblasti obeh občin. Akcij pa nikakor ne gre zanemariti, saj le-te odražajo pripravljenost in željo prebivalcev obeh občin, da se skupnosti med seboj povežeta in tesneje sodelujeta. Take akcije velikokrat vodijo tudi

do začetkov ali izboljšanja sodelovanja na formalni ravni.

Do sedaj je sodelovanje med občinama Lumbin in Vipava potekalo takole:

22.–25. junij 2006

Junija 2006 je v Vipavo prišlo šest predstavnikov društva Julka, da bi spoznali svoje bodoče prijatelje. Ob prihodu v Vipavo so jih pričakali pobudniki tega obiska. Istega dne so jim občinski predstavniki pripravili uradni sprejem, na katerem so predstavniki društva Julka predstavili svoje društvo in njegove dejavnosti ter uradno izrazili željo po sodelovanju med

Slika 6.3: Sprejem društva Julka v Vipavi

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

Lumbinom in Vipavo. Takrat so se tudi osebno srečali s predstavniki komornega zbora

Slika 6.4: Izročitev listine o pobratenju

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

Ipavska in se natančneje dogovorili o njegovi predstavitvi v Lumbinu. (Giraud 2009.) V času štiridnevnega obiska v Sloveniji so ob spremstvu predstavnika občine spoznali Vipavo, okoliške vasi ter slovensko obalo. Člani društva Julka so se tudi udeležili prireditve ob občinskem prazniku in ob tej priložnosti je mag. Ivan Princes, župan občine Vipava, slavnostno podpisal listino o pobratenju ter jo dal Gisele Giraud, da jo v njegovem imenu izroči županu občine Lumbin. (Babić 2009.)

S tem obiskom so se člani društva Julka ter prebivalci Vipave začeli medsebojno spoznavati, začele pa so se oblikovati tudi prve prijateljske vezi, ki so se pozneje še utrdile.

26.–28. avgust 2006

Avgusta 2006 se je 33 članov komornega zbora Ipavska in 3 predstavniki občine Vipava odpravilo na tridnevni obisk v Lumbin. Med svojim obiskom so se slovenski predstavniki spoznavali s prebivalci Lumbina, odkrivali znamenitosti kraja in njegove okolice, predstavniki občine Vipava pa so se prvič srečali s predstavniki občine Lumbin in se z njimi pogovarjali o možnosti skupnega sodelovanja in morebitnega podpisa listine pobratenja. Župan Lumbina je na tem srečanju izrazil zanimanje za sklenitev pobratenja z Vipavo kot skupnostjo iz Slovenije, ki je nedavno postala nova članica EU.

Slika 6.5: Uradni sprejem v Lumbinu

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

V sklopu obiska sta bila organizirana tudi skupni večer, kjer so se Vipavci nadalje spoznavali s prebivalci Lumbina, ter nastop komornega zbora Ipavska. Koncerta se je udeležila tudi Suzana Crassard-Marič, predstavnica slovenskega veleposlaništva v Franciji, ki je tudi sama poudarila pomembnost sklepanja prijateljskih vezi med skupnostmi iz različnih držav. V času obiska v Franciji so bili vsi slovenski predstavniki nastanjeni po domovih članov društva Julka, kar kaže na izjemno željo društva po boljšem medsebojnem spoznavanju in skupnem sodelovanju.

25.–28. maj 2007

Maja 2007 se je na pobudo društva Julka ekipa mlajših dečkov vipavskega nogometnega društva odzvala na povabilo k sodelovanju na mednarodnem nogometnem turnirju za dečke, stare med 10 in 12 let, ki ga že vrsto let zapored organizira nogometno društvo Crolles-Bernin. V Lumbin se je za štirih dni tako odpravilo deset in 33 odraslih. Otroci so bili nastanjeni pri družinah svojih vrstnikov iz nogometnega kluba Crolles-Bernin, odrasli pa so bili ponovno nastanjeni po domovih članov Julke. Z bivanjem pri družinah so otroci vzpostavili stike z vrstniki iz tuje države, kar je bila zanje zelo zanimiva in obenem tudi poučna izkušnja tako glede spoznavanja njim tujega jezika kot

drugačnega načina življenja in seveda kulture. V času turnirja pa so imeli priložnost, da spoznajo tudi igralce drugih sodelujočih ekip, ki so prihajale iz več evropskih držav. Tako odrasli kot otroci so dokazali, da se da jezikovne in druge ovire zlahka premostiti, če le obstaja volja za to.

7.–10. september 2007

Septembra 2007 je 11 članov društva Julka prišlo v Vipavo, da bi sodelovali na Vipavski trgatvi, tradicionalni prireditvi v občini Vipava, ki poteka vsako leto drugi vikend v septembru. Obisk je trajal štiri dni. Prvi dan so se na slavnostni otvoritvi Vipavske trgatve srečali z županom in podžupanjama. Naslednjega dne so se udeležili trgatve v vinogradih takratne vinske

Slika 6.6: Trgatev

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

kraljice Slovenije Maje Benčina. Tam so se srečali tudi z evropskim poslancem Lojzetom Peterletom. Po končani trgatvi so imeli voden ogled vipavske vinske kleti in degustacijo vin. Zadnji dan pa so v okviru Vipavske trgatve postavili stojnico s francoskimi proizvodi, nudili so tudi informacije o dejavnostih društva in predstavili svoj kraj in regijo. V okviru tega projekta so imeli člani Julke priložnost podrobneje spoznati kulturo gojenja trte in pridobivanja vina, ki predstavlja pomemben del življenjskega vsakdana na območju Vipave, v preteklosti pa je bilo vinogradništvo ena izmed glavnih dejavnosti tudi v Lumbinu.

19.–22. oktober 2007

Oktobra 2007 je skupina osmih vinogradnikov in enologov iz vipavske občine odšla za dva dni v Lumbin. V tem času so obiskali nekaj francoskih vinotek, najpomembnejši dogodek obiska pa je bil vsekakor organiziran večer, v okviru katerega so naši

vinogradniki prebivalcem Lumbina predstavili vina z območja Vipavske doline. Posebno pozornost so namenili predstavitvi vinskih sort rebula, pinela in zelen – ob tej priložnosti se jim je pridružila tudi takratna kraljica zelena – torej avtohtonih vipavskih sort.

11.–14. april 2008

Slika 6.7: Vipavski nogometaši v Crollesu

Vir: Zasebni arhiv G. Giraud

občine ter tako povezujejo večje število ljudi. In pa tudi primer, kako se lahko iz takih stikov razvijejo prave prijateljske vezi. Dejstvo, da je do tega prišlo, je, kot pravi Gisele Giraud, v veliko veselje in ponos članom Julke.

30. maj – 2. junij 2008

Maja 2008 so člani nogometnega društva Vipava vrnili obisk in se ponovno udeležili mednarodnega nogometnega turnirja v Crollesu. Ob tej priložnosti so člani Julke dobili v dar sadike avtohtonih vipavskih vinskih sort. Kot novost na lanskem nogometnem turnirju je bila predstavitev pokrajin, iz katerih so prihajale ekipe. Predstavitev je temeljila predvsem na kulinariki posameznih pokrajin. Tudi na tem srečanju so se sklepala nova poznanstva in prijateljstva in vipavska nogometna ekipa je bila

Aprila 2008 se je na povabilo vipavskega nogometnega društva ekipa iz Crollesa udeležila nogometnega turnirja v Vipavi. Ta akcija sicer ni potekala pod okriljem društva Julka, vendar je društvo zaslužno za to, da sta se nogometni ekipi leto poprej spoznali, spoprijateljili, prijateljske stike obdržali in začeli medsebojno sodelovati tudi na lastno pest. To je nazoren primer, kako se lahko začetni stiki med pobratenimi občinami razvijajo in širijo tudi v druge

povabljena, da se udeleži mednarodnih nogometnih turnirjev v Španiji in Bosni.

Skupnih dejavnosti bi bilo precej več, če se ne bi obe strani pri tem soočali z ovirami, predvsem finančnimi. Člani društva Julka pridobivajo sredstva za dejavnosti v okviru sodelovanja v večji meri sami, in sicer z organiziranjem raznih prireditev z vstopninami, tako zbran denar pa nato namenijo za pokrivanje stroškov dejavnosti društva. Manjši znesek dobijo tudi iz občinskega proračuna za društvene dejavnosti v Lumbinu. Udeleženci iz občine Vipava dobijo nekaj sredstev od občine (običajno gre za kritje stroškov prevoza), nekaj od njihovih društev, vedno pa udeleženci tudi sami prispevajo določen znesek. V Vipavi predstavlja dodatno oviro še premajhno število ljudi, ki bi bili pripravljeni sodelovati v okviru pobratenja. (Giraud 2009; Babić 2009.)

Ne glede na omenjene težave se poleg zgoraj navedenih dejavnosti, ki sta jih skupno izvedla Lumbin in Vipava, pripravljajo tudi nove. Ena izmed njih je že tretja zaporedna udeležba vipavskega nogometnega društva na nogometnem turnirju v Crollesu konec meseca maja 2009 ter enotedenski obisk nekaterih članov društva Julka v Sloveniji s planinarjenjem v Triglavskem narodnem parku julija 2009. Dogovarjajo pa se tudi o izmenjavi slikarjev. V okviru tega projekta bi slikarji iz Lumbina preživeli določen čas v Vipavi in slikali vipavske motive, vipavski slikarji pa bi ta čas preživeli v Lumbinu in slikali lumbinske motive. Ob koncu izmenjave bi imeli skupno razstavo vseh del tako v Lumbinu kot v Vipavi. Kot možnost sodelovanja vidijo tudi izmenjavo mladih v času šolskih počitnic ter nekakšno „študijsko“ izmenjavo, v okviru katere bi se Vipavci v Lumbinu učili francoščino in obratno, ter še mnogo drugih. (Giraud 2009.)

Kljub sorazmerno živahnemu sodelovanju med Lumbinom in Vipavo pa predsednica društva Gisele Giraud in Vida Babić, odgovorna za stike z občino Lumbin, opozarjata na dejstvo, da ostajajo ti stiki in skupni projekti samo v domeni društva Julka, da temeljijo predvsem na prijateljskih odnosih in so dokaj neformalni, čeprav sta obe občini podpisali uradno listino o pobratenu. Obenem sta obe izrazili željo, da bi prišlo do pobratenja v pravem pomenu besede in bi se sodelovanje, ki je do sedaj potekalo le na področju turizma, športa in kulture, širilo tudi na druga področja. Gisele Giraud meni, da možnosti vsekakor obstajajo, kajti novi župan občine Lumbin se zanima za izmenjave z Vipavo, vendar mora zanimanje pokazati tudi župan občine Vipava, saj je za uspešno sodelovanje potrebna aktivna udeležba obeh strani. S tem bi lahko k sodelovanju pritegnili tudi druge ljudi in društva, olajšala bi se organizacija skupnih

projektov, področje skupnega delovanja pa bi se razširilo tudi na pomembnejša področja. (Giraud 2009, Babić 2009.)

Ne glede na trenutne razmere pa si člani društva, po besedah Gisele Giraud, želijo, da bi se njihove izmenjave z Vipavo nadaljevale, da bi se prijateljstvo med njimi vedno bolj krepilo, da bi imeli še veliko priložnosti za srečanja, da bi pri projektih sodelovalo več ljudi iz občine Vipava in da bi društvo Julka dobilo čim več novih članov, ki bi poskrbeli za to, da se društvo ne izčrpa in da ostane še naprej dinamično. Tudi na občini Vipava si želijo, da se prijateljski stiki ne bi prekinili ter da bi se sodelovanje med pobratenima skupnostma nadaljevalo še naprej, se poglobilo ter bilo še tesnejše in intenzivnejše.

7 POTRJEVANJE HIPOTEZ IN ZAKLJUČEK

Pobratenje je zблиžanje skupnosti, da bi se lažje soočale s skupnimi problemi ter razvijale tesnejše prijateljske vezi. Sprva so pobratenja pomenila sodelovanje med dvema skupnostma, danes pa se ta krog širi in v okviru pobratenj velikokrat sodeluje tudi več skupnosti. Te skupnosti sklenejo pobratenje z namenom, da se med njimi spletejo niti prijateljstva, sodelovanja in vzajemnega zavedanja, zato predstavljajo pomembno orodje v procesih evropskega sodelovanja in povezovanja. Hkrati odražajo tudi evropsko enotnost in identiteto, ki se oblikujeta na najnižji ravni, torej na ravni „navadnih“ državljanov, ter spodbujajo aktivno evropsko državljanstvo. Pobratenja so tudi zelo fleksibilen inštrument povezovanja, saj lahko v njihovem okviru sodelujejo praktično vsi, ukvarjajo se z najrazličnejšimi tematikami ter v svoje dejavnosti vključujejo različne skupine ljudi. Zanje se danes tako odloča vse več skupnosti, saj se vedno bolj zavedajo, da lahko dober partnerski odnos med pobratenimi skupnostmi tem skupnostim znatno koristi. Z zблиževanjem ljudi z različnih koncev Evrope jim daje priložnost, da delijo svoje probleme, izmenjujejo mnenja, znanja in izkušnje, dobijo vpogled v različna stališča do skupnih problemov, sklepajo nova znanstva in prijateljstva, spoznavajo nove ljudi, jezike, običaje in kulture, odpirajo pa tudi nove gospodarske, turistične in druge možnosti.

Začetki pobratenj segajo vrsto let nazaj, v večjem obsegu pa je do prvih prišlo kmalu po koncu druge svetovne vojne, in sicer z namenom, da bi se zблиževali prebivalci mest v državah, ki so bile prej zaradi vojne deljene. Pozitivni učinki pobratenj so se začeli kazati že zelo kmalu, zato je spodbujanje pobratenj postalo ena glavnih prioritiet Sveta evropskih mest in regij že leta 1951. Kmalu pa so se pomembnosti pobratenj kot načina približevanja institucij EU njenim državljanom, razvijanja močnejšega občutka evropske identitete med njimi ter boljšega razumevanja ciljev EU začeli zavedati tudi akterji na ravni EU in ta je na pobudo Evropskega parlamenta leta 1989 oblikovala evropski program za pobratenje, s katerim je začela pobratenja podpirati tudi finančno. Evropski parlament je do odločitve, da poda pobudo, privedlo več dejavnikov, predvsem pa dejstvo, da so programi pobratenj postali živo dejstvo, ki na razne načine uspešno spodbuja solidarnost med narodi, medsebojno razumevanje, spoznavanje kultur in življenjskih slogov, kulturne izmenjave in izvedbo skupnih projektov med milijoni prebivalcev Evrope, kar lahko bistveno pripomore k doseganju glavnega cilja Evropske unije, tj. k združevanju evropskih državljanov v eno skupnost. Z oblikovanjem sprva

letnih programov za pobratenja, v sklopu katerih je EU pobratenja subvencionirala, je pripomogla k ustvarjanju novih vezi ter poglobljanju že obstoječih. Zadnja leta pa so subvencije postale del širših programov financiranja, ki so združili več prej ločenih ukrepov v en program. Prvi je bil program *Aktivno evropsko državljanstvo 2004–2006*, njegov naslednik pa je program *Evropa za državljane 2007–2013*, ki je trenutno v veljavi.

Program *Evropa za državljane 2007–2013*, ki je bil sprejet leta 2006, je postavil pravni okvir za podporo številnim dejavnostim in organizacijam, ki spodbujajo „aktivno evropsko državljanstvo“ in s tem vključevanje državljanov in organizacij civilne družbe v proces evropske integracije. Njegov namen je približati Evropo njenim državljanom in jim omogočiti, da polno sodelujejo pri gradnji Evrope. S tem programom so državljani dobili priložnost, da sodelujejo v transnacionalnih izmenjavah in ostalih aktivnostih sodelovanja, ki prispevajo k oblikovanju občutka pripadnosti skupnim evropskim idealom in spodbujajo proces evropske integracije. Za doseganje zastavljenih ciljev je program razdelil dejavnosti, ki jih spodbuja in podpira, na štiri akcije. Akcija *Aktivni državljani za Evropo* spodbuja dejavnosti, ki neposredno vključujejo državljane, in sicer dejavnosti v okviru pobratenj mest ter raznovrstne projekte nadnacionalnega in medpanožnega obsega. Akcija *Aktivna civilna udeležba v Evropi* je usmerjena na organizacije civilne družbe in možganske truste – think tanks, saj ti predstavljajo edinstvene vezi med državljani EU in EU. Akcija *Skupaj za Evropo* stremi k poglobitvi koncepta „aktivno evropsko državljanstvo“ in spodbujanju njegovega razumevanja po vsej Evropi. Četrta akcija je *Aktivno evropsko spominjanje* in spodbuja ohranjanje tudi temnih plati evropske preteklosti, hkrati pa poudarja zgodovino nastanka in razvoja EU in njeno vizijo za prihodnost.

Na področju pobratenj so aktivne tudi slovenske občine. Čeprav več kot polovica občin, sodelujočih v raziskavi, danes še vedno ni pobratenih, imajo pobratene občine za sabo kar dolgo zgodovino, saj so prva pobratenja začele sklepati že leta 1958 in od takrat naprej se število sklenjenih pobratenj počasi, a vztrajno veča, tako da je skupno število sklenjenih pobratenj že blizu 150, z njimi pobratene skupnosti pa se nahajajo po vsej Evropi, nekatere celo v Aziji in Severni Ameriki. Najpogosteje pa se slovenske občine še vedno odločajo za pobratenja s skupnostmi v sosednjih državah. Zgodovino pobratenj v Sloveniji bi lahko razdelili na dve obdobji, in sicer na obdobje pred osamosvojitvijo oziroma pred začetkom priprav na vstop v EU ter obdobje po tem. Iz

podatkov, pridobljenih v raziskavi, je razvidno, da so slovenske občine po letu 1991 začele intenzivneje sklepati pobratenja: število pobratenj je od leta 1991 do letos naraslo s 57 na 148, še poseben porast pa je zaznati v obdobju polnopravnega članstva Slovenije v EU. **S tem potrjujem prvo hipotezo, ki navaja, da so se z začetkom priprav Slovenije na vstop v EU slovenske občine začele intenzivneje povezovati navzven.**

Za sklenitev pobratenja se občine v Sloveniji največkrat odločajo same, same tudi izberejo partnersko skupnost ter se pri tem ne obračajo na razne organizacije, ki delujejo na tem področju, pobudo pa največkrat podajo predstavniki lokalnih oblasti, ki se za pobratenje odločijo iz različnih razlogov, najpogosteje pa jih žene želja, da bi spoznali nove ljudi, običaje ter kulture. Ko se odločijo za pobratenje, le-to ne ostane samo sebi namen, ampak pomeni aktivno sodelovanje med občino in pobrateno skupnostjo na več področjih, predvsem pa na področju kulture, turizma, šolstva in športa. Stroške, ki nastanejo v okviru sodelovanja, občine krijejo s sredstvi, ki jih v največji meri pridobijo iz občinskih proračunov, nekatere občine pa sredstva pridobivajo tudi na druge načine. Tu gre predvsem za črpanje virov iz raznih programov EU, možnost, ki jo slovenske občine dokaj dobro poznajo in jo tiste, ki se za to določijo, tudi zelo uspešno uporabljajo.

S sodelovanjem s pobratenimi skupnostmi so občine na splošno precej zadovoljne, vendar tudi pri tem ne gre popolnoma brez težav in problemov. Glavni oviri predstavljata pomanjkanje finančnih sredstev ter nezadostna podporna struktura za pripravo in izvedbo dejavnosti. Kljub težavam in oviram, s katerimi se občine pri sodelovanju srečujejo, pa so enotnega mnenja, da sklenjena pobratenja pozitivno vplivajo na življenje in ljudi v njihovi občini ter da so pobratenja zelo pomembno orodje za gradnjo skupne evropske identitete. Tudi nepobratene slovenske občine menijo, da so pobratenja na splošno koristna za skupnosti, vendar jim pripisujejo manjši vpliv na gradnjo skupne evropske identitete, kot jim ga občine, ki so tudi same pobratene. **Te ugotovitve potrjujejo drugo hipotezo, ki pravi, da pobratenja pozitivno vplivajo na pobratene skupnosti.**

Ena izmed pobratenih slovenskih občin je tudi občina Vipava, ki je leta 2006 sklenila pobratenje s francosko občino Lumbin. Pobratenje med občinama je sprožila želja društva Julka Lumbin Europe Amitie, da bi se povezali z občino v eni izmed držav, ki so

nedavno postale članice EU. Ker so stari starši Gisele Giraud, predsednice društva, izhajali prav iz Vipave, izbira Vipave in s tem Slovenije ni bila presenetljiva. Občini sta kljub kratkotrajnemu pobratenu doslej izvedli precejšnje število skupnih dejavnosti, vendar so se vse odvijale na področju kulture, športa in turizma. Vsekakor pa teh dejavnosti ne gre zanemariti, saj odražajo pripravljenost in željo prebivalcev obeh občin, da se skupnosti med seboj tesneje povežeta in uspešneje sodelujeta. Pri sodelovanju pa se tudi občina Vipava srečuje s finančnimi težavami in premajhnim številom ljudi, ki bi skrbeli za sodelovanje. Dodatno oviro pa, kot opozarjata predsednica društva in odgovorna za stike s pobrateno skupnostjo v občini Vipava, predstavlja dejstvo, da so vse dosedanje dejavnosti potekale v okviru sodelovanja z društvom Julka, nikoli pa z ostalimi društvi ali predstavniki lokalnih oblasti v Lumbinu. Sodelovanje tako še vedno ostaja v začetni, bolj neformalni fazi. Z dodatnimi finančnimi sredstvi, večjim številom ljudi, ki bi delovali na tem področju, ter z večjim številom raznih akterjev bi lahko sodelovanje bistveno izboljšali, naj gre za število izvedenih dejavnosti kot tudi področij sodelovanja. Ob tem pa morata vsekakor obstajati tudi volja in pripravljenost obeh skupnosti. **S tem zavračam tretjo postavljeno hipotezo, ki predvideva, da je sodelovanje med občinama Vipava in Lumbin dobro razvito in tudi uspešno.**

Pobratenja so danes globoko ukoreninjena v kulturi evropskih držav in predstavljajo del njihovega vsakdana, tudi slovenskega. Preko 17.000 vezi na osnovi pobratenj v Evropi priča o tem, da so pobratenja še vedno najboljši način za zbliževanje prebivalcev različnih držav, ne le evropskih. Pobratenja igrajo pomembno vlogo tudi pri zbliževanju ljudi in skupnosti v širšem, svetovnem obsegu, saj pripomorejo k močnejšemu medsebojnemu dialogu in razumevanju med prebivalci Evrope in drugih kontinentov. Četudi pobratenja danes obstajajo v mnogih različnih oblikah in obsegih ter nastajajo s številnimi nameni, še vedno služijo svojemu prvotnemu namenu, in sicer spodbujanju miru in razumevanja med ljudmi in skupnostmi.

8 LITERATURA

1. Alger, Chadwick F. 2002. What are the possibilities for participation of cities and local regions in global democracy? V *Glocal localities*, ur. Marjan Hočevar in Franc Trček, 115–129. Salzburg: Kulturverlag Polzer.
2. Babić, Vida. 2009. Intervju z avtorjem. Vipava, 21. februar.
3. Brezovšek, Marjan in Haček, Miro, ur. 2005. *Lokalna demokracija II. Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
4. Bučar, Bojko. 1993. *Mednarodni regionalizem – mednarodno večstransko sodelovanje evropskih regij*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
5. Državni inštitut za statistiko in ekonomske študije. 2009a. *Définitions. Région*. Dostopno prek: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/region.htm> (1. februar 2009).
6. --- 2009b. *Définitions. Département*. Dostopno prek: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/departement.htm> (1. februar 2009).
7. --- 2009c. *Définitions. Arrondissement*. Dostopno prek: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/arrondissement.htm> (1. februar 2009).
8. --- 2009d. *Définitions. Canton*. Dostopno prek: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/canton.htm> (1. februar 2009).
9. --- 2009e. *Définitions. Commune*. Dostopno prek: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/commune.htm> (1. februar 2009).
10. Evropska komisija. 2007. *Report on the evaluation of the "Active European Citizenship" Programme 2004-2006*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/civilsociety/2006/reportcom_en.pdf (2. marec 2009).
11. *Evropska listina o lokalni samoupravi*. 1985. Dostopno prek: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/122.htm> (1. februar 2009).
12. Evropski parlament. 1988a. *Report on town twinning schemes between local and regional authorities in the European Community*. Committee on Youth, Culture, Education, Information and Sport. Interno gradivo.

13. --- 1988b. *Resolution on town twinning schemes between local and regional authorities in the European Community*. Doc. A2-312/87, sprejeta 15. aprila 1988. Interno gradivo.
14. Evropska unija. 2007. *Active European citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33218.htm> (2. marec 2009).
15. Fakhoury, Marcel. 2008. Lumbin au fil du temps. *Le dauphine*, 28. marec. Dostopno prek: <http://www.ledauphine.com/lumbin-au-fil-du-temps-histoire-locale-de-ce-village-de-l-isere-@/index.jspz?comnumcom=38214&article=17179> (24. februar 2009).
16. *France in maps*. Dostopno prek: <http://www.ruelmain.co.uk/French%20Maps/> (3. februar 2009).
17. Giraud, Gisele. 2009. Intervju z avtorjem. Vipava, 20. februar.
18. Haček, Miro. 2003. Participacija enot lokalne samouprave v globalnem svetu. V *Globalizacija in državna uprava*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 255-265. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. Hamilton Mundialization Committee. 2006. *What is mundialization*. Dostopno prek: <http://www.mundialization.ca/html/about.html#what> (15. februar 2009).
20. Izvršna agencija za izobraževanje, AV in kulturo. 2009a. *"Active European Citizenship" 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moreddocs/meetings04.pdf> (5. marec 2009).
21. --- 2009b. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moreddocs/conf04.pdf> (4. marec 2009).
22. --- 2009c. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moreddocs/meetings05.pdf> (4. marec 2009).
23. --- 2009d. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moreddocs/meetings05_2.pdf (4. marec 2009).
24. --- 2009e. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moreddocs/meetings05_3.pdf (4. marec 2009).

25. --- 2009f. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings05_4.pdf (4. marec 2009).
26. --- 2009g. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings05_5.pdf (4. marec 2009).
27. --- 2009h. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf05.pdf> (4. marec 2009).
28. --- 2009i. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf05_2.pdf (4. marec 2009).
29. --- 2009j. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf05_3.pdf (4. marec 2009).
30. --- 2009k. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf05_4.pdf (4. marec 2009).
31. --- 2009l. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf05_5.pdf (4. marec 2009).
32. --- 2009m. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings06.pdf> (4. marec 2009).
33. --- 2009n. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings062.pdf> (4. marec 2009).
34. --- 2009o. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings063.pdf> (4. marec 2009).

35. --- 2009p. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/meetings064.pdf> (4. marec 2009).
36. --- 2009q. *Active European Citizenship 2004-2006*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/towntwinning/documents/moredocs/conf062.pdf> (4. marec 2009).
37. --- 2009r. *Programme guide*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/guide/documents/EACEA_2008_0185_en.pdf (7. januar 2009).
38. --- 2009s. *Citizenship selection results 2007*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2007/selections/documents/stats_action_1_1.pdf (15. marec 2009).
39. --- 2009t. *Action 1 - Measure 1.1 Town Twinning citizens meetings: Selection*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/action_1_1_2008_phase%205.pdf (15. marec 2009).
40. --- 2009u. *Action 1 - Measure 1.1 Town Twinning citizens meetings: Selection*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/selproj_p4.pdf (15. marec 2009).
41. --- 2009v. *Action 1 - Measure 1.1 Town Twinning citizens meetings: Selection*. Dostopno prek: <http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2008/selections/documents/selproj0708.pdf> (15. marec 2009).
42. --- 2009w. *Action 1 - Measure 1.1 Town Twinning citizens meetings: Selection*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2008/selections/documents/select_p1_08.pdf (15. marec 2009).
43. --- 2009x. *Action 1 - Measure 1.1 Town Twinning citizens meetings: Selection*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2008/selections/documents/projects%20_accepted_1_TT_phase_2.xls (15. marec 2009).
44. --- 2009y. *Citizenship selection results 2007*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2007/selections/documents/stats_action_1_1_2.pdf (15. marec 2009).
45. --- 2009z. *Action 1 - Measure 1.2 Thematic Networking of Twinned Town: Selection*. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/funding/2008/selections/documents/selpro_nt.pdf (15. marec 2009).

46. Julka Lumbin Europe Amitie. 2006a. *Lumbin*. Dostopno prek: <http://julka.overblog.com/2-categorie-719203.html> (23. februar 2009).
47. Ministrstvo za javno upravo. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2006. *Lokalne volitve 2006*. Dostopno prek: http://volitve.gov.si/lv2006/rezultati/seznam_obcin.html (1. februar 2009).
48. Občina Vipava. 2009a. *Sprehod po občini*. Dostopno prek: <http://www.vipava.si/?lng=slo&vie=cnt&gr1=sprObc> (20. februar 2009).
49. --- 2009b. *Gospodarstvo*. Dostopno prek: <http://www.vipava.si/?lng=slo&vie=cnt&gr1=gos> (20. februar 2009).
50. Senat. 2000. *Subventions de l'Union européenne aux communes jumelées*. Dostopno prek: <http://www.senat.fr/questions/base/2000/qSEQ001028564.html> (3. marec 2009).
51. *Splošni zakon o teritorialnih skupnostih*. 1996. Loi n°96-142. INTX9400076L. Dostopno prek: http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=875AC4B5CB35592B3D0667FB86FEB8DC.tpdjo06v_3?cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20090427 (3. marec 2009).
52. Svet Evropske unije. 2004. *Council Decision of 26 January 2004 establishing a Community action programme to promote active European citizenship (civic participation)*, 2004/100/EC, sprejet 26. januarja. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=Decision&an_doc=2004&nu_doc=100 (2. marec 2009).
53. Svet evropskih mest in regij. 2008a. *A quick overview*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/a-quick-overview.html> (1. marec 2009).
54. --- 2008b. *History*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/history.html> (1. marec 2009).
55. --- 2008c. *CEMR*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/cemr.html> (1. marec 2009).
56. --- 2008d. *The future*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/the-future.html> (1. marec 2009).
57. --- 2008e. *Numbers by country*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/numbers-by-country.html> (1. marec 2009).

58. --- 2008f. *Your national association*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/your-national-association.html> (1. marec 2009).
59. --- 2008g. *The European Union*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/the-european-union.html> (1. marec 2009).
60. --- 2008h. *Ten Keys to Success*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/ten-keys-to-success.html> (1. marec 2009).
61. --- 2008i. *Financial support*. Dostopno prek: <http://www.twinning.org/en/page/financial-support.html> (1. marec 2009).
62. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
63. --- 1990. Lokalna skupnost in lokalna samoupravna občina. *Teorija in praksa* 27 (3–4): 326–338.
64. *Ustava Republike Slovenije (URS)*. 1991. Ur. l. RS 33I/1991-I. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/?id=150&docid=27&showdoc=1> (1. februar 2009).
65. Vie Publique. 2008a. *Quelles sont les différentes collectivités territoriales ?* Dostopno prek: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/collectivites-territoriales/definition/quelles-sont-differentes-collectivites-territoriales.html> (3. februar 2009).
66. --- 2008b. *Qu'est-ce que l'intercommunalité ?* Dostopno prek: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/collectivitesterritoriales/intercommunalite/qu-est-ce-que-intercommunalite.html#> (3. februar 2009).
67. Vlaj, Stane. 2004. *Lokalna samouprava: teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
68. Wikipedia. 2008. *Département français*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9partement_fran%C3%A7ais (3. februar 2009).
69. --- 2009a. *Administration territoriale de la France*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/Administration_territoriale_de_la_France (3. februar 2009).
70. --- 2009b. *Région française*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/R%C3%A9gion_fran%C3%A7aise (3. februar 2009).
71. --- 2009c. *Arrondissement français*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/Arrondissement_fran%C3%A7ais (3. februar 2009).

72. --- 2009d. *Canton français*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/Cantons_fran%C3%A7ais (3. februar 2009).
73. --- 2009e. *Commune française*. Dostopno prek: http://fr.wikipedia.org/wiki/Commune_fran%C3%A7aise (3. februar 2009).
74. --- 2009f. *Intercommunalité*. Dostopno prek: <http://fr.wikipedia.org/wiki/Intercommunalit%C3%A9> (4. februar 2009).
75. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2)*. Ur. l. RS 94/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200794&stevilka=4692> (1. februar 2009).
76. Združenje občin Slovenije. *Občina Vipava*. Dostopno prek: http://www.zdruzenjeobcin.si/index.php?page=obcine&page_id=78 (20. februar 2009).

9 PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik

1. Ime občine:

2. Ali je vaša občina pobratena s kakšno skupnostjo (vas, mesto, občina idr.)?

- a) Da (nadaljujete z vprašanjem 3)
- b) Ne, vendar razmišljamo o tem (nadaljujete z vprašanjem 25)
- c) Ne, sicer smo bili pobrateni, vendar je prišlo do uradne prekinitve sporazuma o pobratenju. (nadaljujete z vprašanjem 23)
- d) Ne (nadaljujete z vprašanjem 25)

3. S katero skupnostjo/skupnostmi ste pobrateni ?

Ime skupnosti	Država	Leto pobratenja

4. S čigave strani je prišla pobuda za pobratenje?

Odgovor	Od pobratene skupnosti	Od nas	Ne vem
Pobratena skupnost			

5. Kdo je dal pobudo za pobratenje? (V prvo kolono vpišite pobratene skupnosti in pri vsaki v vrstici označite pobudnika z znakom x)

Odgovor	Predstavniki lokalnih oblasti	Predstavniki državnih oblasti	Predstavniki društev, šol idr.	Ne vem	Drugo: (napišite)
Pobratena skupnost					

6. Kateri so bili glavni razlogi za pobratenje? Izberete lahko več odgovorov.

- a) Podobne lastnosti skupnosti (velikost skupnosti, število prebivalcev idr.)
- b) Geografska lega (predvsem obmejne skupnosti)
- c) Zgodovinske vezi s skupnostjo
- d) Gospodarstvo
- e) Ohranitev in varstvo okolja

- f) Gesta dobrodošlice skupnosti v državi, ki se pripravlja na vstop ali vstopa v EU
- g) Humanitarna pomoč in solidarnost
- h) Spoznavanje novih ljudi in kultur
- i) Dobili smo ponudbo, da se pobratimo
- j) Ne vem
- k) Drugo (dopišite):

7. Se je občina sama odločila za pobratenje in izbrala partnersko skupnost samostojno ali se je pri tem obrnila na razna telesa in organizacije, ki delujejo na tem področju (npr. CEMR, organizacije, pooblašene za pobratenja v Sloveniji, idr.)?

Odgovori	Samostojno	S pomočjo organizacij na tem področju	Ne vem	Drugo: (napišite)
Pobratena skupnost				

8. Ali ste v stikih z vsemi pobratenimi skupnostmi?

- a) Da, v stikih smo z vsemi (nadaljujete z vprašanjem 10)
- b) Ne, v stikih smo samo z nekaterimi izmed njih (nadaljujete z vprašanjem 9)
- c) Ne, v stikih nismo z nobeno izmed njih (nadaljujete z vprašanjem 23)

9. Naštejte pobratene skupnosti, s katerimi niste več v stikih

Ime skupnosti	Država	Leto sklenitve pobratenja

10. Kako pogosto ste v stikih s pobrateno skupnostjo/skupnostmi?

- a) Vsak teden
- b) Vsak mesec
- c) Nekajkrat letno
- d) Vsakih nekaj let

11. Ali so stiki s pobrateno skupnostjo/skupnostmi omejeni samo na pripravo in izvedbo skupnih dejavnosti, projektov idr.?

- a) Da, v stikih smo izključno takrat, ko se dogovarjamo o pripravi in izvedbi skupnih projektov, dejavnosti ...

- b) Ne, v stikih smo tudi izven obdobja priprave in izvedbe projektov

12. Kdo skrbi za stike s pobrateno skupnostjo/skupnostmi?

- a) Predstavniki lokalnih skupnosti in zaposleni na občini
- b) Predstavniki društev, šol in raznih organizacij v občini
- c) Odbor za pobratenja, ki ga sestavljajo predstavniki lokalnih oblasti, zaposlenih na občini in društev, šol ter raznih organizacij v občini
- d) Drugo (dopišite):

13. Ali ste s pobrateno skupnostjo/skupnostmi že kdaj izvedli kakšen skupen projekt/dejavnost?

- a) Da (nadaljujete z vprašanjem 14)
- b) Ne, vendar ga trenutno pripravljamo (nadaljujete z vprašanjem 15)
- c) Ne (nadaljujete z vprašanjem 15)

14. Približno koliko skupnih projektov ste izvedli do sedaj?

15. Na katerih področjih ste s pobrateno skupnostjo/skupnostmi sodelovali do sedaj? (Izberete lahko več odgovorov)

- a) Šport
- b) Kultura
- c) Šolstvo
- d) Turizem
- e) Gospodarstvo
- f) Okolje
- g) Prostovoljstvo
- h) Drugo (napišite):

16. Ali je v sodelovanje s pobrateno skupnostjo/skupnostmi vključen tudi širši krog prebivalcev občine?

- a) Ne, večinoma sodeluje samo občina (predstavniki lokalnih oblasti, zaposleni)
- b) Da, v sodelovanje so vključena tudi razna društva in organizacije ter šole v občini

17. Kako pridobivate finančna sredstva za aktivnosti v okviru pobratenja?

(Izberete lahko več odgovorov)

- a) Občinska sredstva
- b) Sredstva iz državnih programov
- c) Sredstva iz programov EU
- d) Organiziranje prireditev, kjer se zbirajo finančni prispevki
- e) Drugo (dopišite):

18. Približno koliko finančnih sredstev letno običajno namenite za financiranje dejavnosti v okviru pobratenj?

19. Kako dobro poznate možnosti za pridobitev finančne podpore za pobratenja iz programov EU?

- a) Zelo dobro smo seznanjeni s to možnostjo
- b) Za to možnost smo že slišali, vendar je ne poznamo dobro
- c) Ne poznamo

20. Ste se že kdaj prijavi na razpis za pridobitev sredstev za pobratenja iz programov EU?

- a) Da, sredstva smo tudi dobili
- b) Da, vendar sredstev nismo dobili
- c) Ne

21. Ali je sodelovanje s pobrateno skupnostjo/skupnostmi imelo pozitivne ali negativne učinke na vašo občino? Na kratko opišite, prosim.

22. Kako bi na splošno ocenili svoje sodelovanje s pobrateno skupnostjo/skupnostmi na lestvici od 1 do 5? (1 – s sodelovanjem sploh nismo zadovoljni, 5 – s sodelovanjem smo zelo zadovoljni)

23. Kateri so glavni razlogi za nesodelovanje (sem sodi tudi prekinitev sporazuma) oziroma nezadovoljivo sodelovanje s pobrateno skupnostjo/skupnostmi? Možnih je več odgovorov.

- a) Pomanjkanje finančnih sredstev
- b) Nezanimanje

- c) Ne zadostna strukturna podpora za pripravo in izvedbo projektov (premalo ljudi)
- d) Ne vem
- e) Drugo (dopišite):

24. Kako bi lahko (še) izboljšali sodelovanje?

25. Na splošno naj bi bila pobratenja koristna za skupnosti tako glede spoznavanja novih ljudi in kultur ter solidarnosti kot tudi deljenja informacij, izmenjav primerov dobre prakse, skupnega reševanja raznih problemov in še mnogo drugih. Kakšne koristi pa pobratenja prinašajo skupnostim po vašem mnenju?

Opišite, prosim.

26. Kako pomembna so pobratenja za gradnjo skupne evropske identitete na lestvici od 1 do 5? (1 – sploh niso pomembna, 5 – zelo pomembna)

Priloga B: Tabela 5.5

Tabela 5.5: Število sklenjenih pobratenj s posameznimi državami glede na obdobje

DRŽAVA	N- skupaj	N 1958–1991	N 1991–2009
Italija	18	10	8
Hrvaška	15	8	7
Srbija	16	12	4
Avstrija	10	3	7
Madžarska	10	2	8
Nemčija	9	3	6
Francija	8	3	5
Slovenija	8	1	7
Makedonija	5	4	1
BiH	3	1	2
Češka	4	1	3
Španija	4	1	3

Velika Britanija	4	2	2
Slovaška	3	0	3
Švica	2	1	1
Črna gora	2	2	0
Nizozemska	1	1	0
Poljska	2	1	1
Romunija	1	0	1
Rusija	2	0	2
ZDA	2	0	2
Kitajska	1	0	1
Luksemburg	1	0	1
Malta	1	0	1
Norveška	1	1	0
SKUPAJ	133	57	76

Priloga C: Intervju z Gisele Giraud

Intervju z Gisele Giraud, predsednico društva Julka Lumbin Europe Amitie

1. Kdaj je bilo društvo Julka ustanovljeno in kako je do tega prišlo?

Društvo je bilo ustanovljeno leta 2005. Trije prijatelji v Lumbinu so želeli sodelovati v kakšni aktivnosti v kraju. Med mnogimi podanimi predlogi so se odločili za pobratenje. Temu je botrovala želja, da bi spoznali prebivalce nekega drugega kraja, ki se ne nahaja v Franciji. Z njimi so se hoteli pobratiti, skupaj preživeti lepe trenutke skupaj ter se naučiti medsebojnega cenjenja in spoštovanja. Na podlagi tega je bilo 3. avgusta 2005 društvo tudi ustanovljeno. Društvo ima statut, v katerem so med drugim določeni tudi uradno ime društva ter cilji društva.

2. Kako pa se glasi uradni naziv in zakaj ravno Julka?

Ko smo se odločili za ustanovitev društva, smo iskali tudi primerno ime zanj. Ker sem prijateljsem velikokrat govorila o svoji babici, ki se je imenovala Julka, so bili mnjenja, da bi bilo Julka zelo lepo ime za naše društvo. Uradni naziv društva se tako zdaj glasi

Julka Lumbin Europe Amitie.

3. Koliko članov šteje društvo?

Ob ustanovitvi je imelo društvo deset članov, danes pa jih je 35.

4. Kako je društvo organizirano in kako deluje?

Kot v vsakem drugem društvu imamo tudi mi nekakšen urad, in to v naslednji sestavi: tajnici Françoise in Christine, ki sta zadolženi za pisanje zapisnikov s sestankov društva ter pošiljanje vabil na sestanke, blagajnik Guy, ki se ukvarja s finančnimi zadevami društva, ter predsednica društva, trenutno sem to jaz. Imamo pa tudi administrativni svet, sestavljen iz petih članov. Ta sprejema pomembnejše odločitve v društvu. Vsi člani društva se vsako leto oktobra zberemo na skupščini, kjer opravimo finančno bilanco, bilanco aktivnosti, se dogovorimo o višini društvene članarine ter razpravljamo o prihodnjih projektih. Poleg skupščine imamo med letom še tri do štiri srečanja vseh članov, da se zberemo in organiziramo projekte. Za pripravo posameznih projektov pa oblikujemo manjše skupine, ki so odgovorne za njihovo organizacijo in izpeljavo.

5. Kako pa društvo pridobiva sredstva za delovanje?

Društvo zbere vsako leto denar z organiziranjem večerje s plesom. Tega dogodka se udeleži med 140 in 150 ljudi, ki se zberejo, da bi uživali ob fondue savoyarde in plesali. Poleg tega vsako leto sodelujemo tudi na Coupe Icare, veliki prireditvi v prostem letu padalcev, ki poteka meseca septembra.

6. Kaj pa od občine?

Občina namenja vsako leto manjši znesek vsakemu društvu v Lumbinu, vendar se naše društvo ne zanaša na ta sredstva, zato jih raje pridobimo na prej omenjene načine.

7. Omenili ste, da so v statutu določeni tudi cilji, ki jih skuša društvo doseči. Kateri so ti cilji?

Društvo je bilo ustanovljeno z namenom spodbujanja izmenjav na področju športa, šolstva, kulture, sociale ... z eno ali več kraji v Evropi. V okviru tega organizira ali spodbuja srečanja in obiske prebivalcev različnih skupnosti. Vse to poteka v duhu medsebojnega spoštovanja in z željo, da bi se vedno bolje razumeli. In to je najlažje uresničiti v okviru pobratenj.

8. Zakaj ste za svoje prvo pobratenje izbrali Slovenijo oz. Vipavo?

Slovenija je kot država zelo zanimiva, in to glede pokrajine, ljudi in kulture, pa tudi od Francije ni preveč oddaljena. Poleg tega se je leta 2004 pridružila Evropski uniji in pobratenje s krajem v Sloveniji je bilo izraz dobrodošlice ob njenem vstopu v EU. In nenazadnje, Slovenija je med Francozi zelo slabo poznana, kar je bil še dodaten razlog, da smo jo želeli bolje spoznati. Vipavo pa smo izbrali, ker sta si z Lumbinom precej podobna glede velikosti in okolice. Nahaja se tudi zelo blizu meje z Italijo. Sama sem imela pri tem tudi osebni razlog, saj sta bila moja stara starša rojena prav v Vipavi.

9. Kako je prišlo do prvih stikov med Vipavo in Lumbinom?

Do prvih stikov je prišlo med mojim obiskom v Vipavi julija 2005, ko sva z Danielom spoznala župana Ivana Princesa in mu izrazila željo, da bi se društvo Julka zblížalo z občino Vipava. Ob tem smo se morali tudi odločiti, kaj dejansko bi skupno organizirali ter kako bi „vstopili“ v kraj, ki ga poznamo in njegovega jezika ne govorimo. Ob srečanju je župan omenil vipavski komorni zbor Ipavska in stopili smo v stik z njim. Vendar je vse skupaj trajalo kar precej časa, saj smo se ukvarjali tudi s tem, da bi postalo društvo bolj poznano v Lumbinu. Vendar nam je, zahvaljujoč sorodnikom v Vipavski dolini, to uspelo. 2. septembra smo v Lumbinu organizirali nekakšno konferenco za predsednike ostalih društev in člane občinskega sveta, v okviru katere smo jim predstavili svoj projekt in s pomočjo fotografij in slovenskih proizvodov tudi Slovenijo.

10. Kako pa je potekalo naprej?

Junija 2006 je šest članov društva obiskalo Vipavo, kjer smo predstavili društvo in se začeli pripravljati na prihod zbora Ipavska v Lumbin, ki je prišel tja avgusta 2006. Vse člane zbora smo nastanili po domovih članov Julke in skupaj preživeli čudovit konec tedna. V okviru obiska je zbor priredil koncert, ki se ga je udeležila tudi predstavnica slovenske ambasade v Franciji. Maja 2007 se je skupina vipavskih nogometašev prvič udeležila mednarodnega nogometnega turnirja v Crollesu, septembra 2007 pa se je 11 članov društva odpravilo v Vipavo, da bi sodelovali na Vipavski trgatvi. V sklopu tega smo se udeležili trganja grozdja pri Benčinovih, kjer smo se srečali tudi z evropskim poslancem Lojzetom Peterletom. Naslednji dan pa smo na vipavskem trgu postavili stojnico s podatki o našem društvu, dejavnostih, predstavitvijo našega kraja in regije. Pri tem smo si pomagali s francoskimi proizvodi, fotografijami, diaprojekcijo ... Bilo je zelo zanimivo. Temu je oktobra 2007 sledil enološki večer v Lumbinu, ki se ga je udeležilo osem vinogradnikov in enologov iz Vipave, aprila 2008 pa se je nogometna

ekipa iz Crollesa udeležila nogometnega turnirja v Vipavi. Tega sicer ni organiziralo naše društvo, vendar sta se ekipi spoznali po naši zaslugi in na to smo zelo ponosni. Maja 2008 pa so se vipavski nogometaši že drugič udeležili mednarodnega nogometnega turnirja v Crollesu.

11. Načrtujete tudi kakšne nove projekte?

Vsekakor. Konec meseca maja se bodo vipavski dečki že tretjič udeležili nogometnega turnirja, v začetku julija pa bo skupina iz Lumbina preživela teden dni v Sloveniji. Takrat bomo obiskali tudi slovenske gore in Triglavski narodni park. Razmišljamo pa tudi, da bi organizirali slikarsko izmenjavo, v okviru katere bi slikarji iz Vipave prišli v Lumbin in slikali lumbinske motive, lumbinski slikarji pa bi takrat v Vipavi slikali vipavske motive. Ob koncu izmenjave bi dela, nastala med izmenjavo, razstavili. Poleg tega bi lahko organizirali tudi počitniške izmenjave mladih, jezikovne tečaje ...

12. Kakšne so Vaše želje in želje društva glede sodelovanja z občino Vipava?

Naša največja trenutna želja je, da bi z Vipavo razvili pravo pobratenje. Dozdaj so vsi stiki potekali samo med našim društvom ter občino. Novi župan Lumbina se zanima za izmenjave z Vipavo in mogoče bi se strinjal, da bi sodelovanje razvili v pravo pobratenje. Če bi bil za to tudi vipavski župan, seveda. To bi morda omogočilo, da bi v sodelovanje vključili tudi druge ljudi, s tem pa bi se organiziranje skupnih projektov bistveno olajšalo, lahko bi začeli sodelovati tudi na pomembnejših področjih. Vsekakor pa si želimo, da bi se izmenjave z Vipavo nadaljevale, da bi bile usklajene in da bi se obenem naše prijateljstvo krepilo. Želimo si tudi, da bi imeli še velikokrat priložnost za srečanje. Za naše društvo pa si želimo, da bi dobilo nove člane, ki bodo prinesli nove zamisli in energijo, tako da se društvo ne bo „izčrpalo“, ampak bo ostalo še naprej dinamično.

Priloga D: Intervju z Vido Babić

Intervju z Vido Babić, odgovorno za stike z občino Lumbin na občini Vipava

1. Pobratenje z občino Lumbin je prvo pobratenje, ki ga je dozdaj sklenila občina Vipava. Kaj je botrovalo tej odločitvi in kako je do tega prišlo?

Občina Vipava dejansko ni razmišljala o tem, da bi se pobratili. Ko pa sta leta 2005 v Vipavo prišla Gisele in Daniel Giraud in se srečala z županom ter mu ob tem izrazila željo, da bi njihovo društvo sodelovalo z našo občino, je župan Ivan Princes začel

razmišljati o tem. Na naslednji seji občinskega sveta je župan tako predstavil društvo ter omenil njihovo zanimanje za sodelovanje. Svetniki so se strinjali z županom, da bi bila to enkratna priložnost, in tako je bil takrat sprejet sklep o pobratenju. Ob naslednjem obisku članov Julka je župan slovesno podpisal listino o pobratenju ter jo izročil Gisele Giraud, da jo v imenu občine Vipava izroči županu občine Lumbin. V Lumbinu sicer niso pričakovali, da se bodo stvari tako hitro odvijale, so pa obljubili, da bodo premislili o tem. Ob obisku v Lumbinu sva se z g. Furlanom, našim podžupanom, srečala s predstavniki občine Lumbin. Župan Faiella nam je povedal, da je občina Lumbin razmišljala o novi sklenitvi pobratenja, in sicer s kakšno državo, ki še ni članica EU ali pa je nova članica. Na naslednji seji je občinski svet odločal o tem, ali se bodo pobratili z nami, temu pa je sledil še njihov podpis listine o pobratenju.

2. Z občino Lumbin ste dozdej izvedli kar nekaj skupnih dejavnosti in to zagotovo zahteva precej časa in truda. Kako poskrbite za to?

Organiziranje in izvedba teh dejavnosti res vzameta precej časa in znata biti kar naporna, še posebej, ker nas je zelo malo, ki skrbimo za to. Poleg mene na tem področju pomagata še nekdanja podžupanja Sonja Lukin in predsednik Krajevne skupnosti Boris Ličen. Pri nekaterih projektih pa nam je na pomoč priskočil tudi vipavski Turistično-informacijski center. Za stike sicer še vedno skrbim v veliki meri sama, je pa nogometno društvo, ki bo letos že tretjič odšlo v Francijo, postalo malce bolj samostojno pri tem, tako da imam, kar se športnega sodelovanja tiče, malo manj zadržitev.

3. Kaj pa menite o samem sodelovanju? Ste zadovoljni z njim?

Na prvi pogled je sodelovanje kar dobro razvito, ko pa pogledaš, kaj smo dejansko naredili, stvari niso več tako idealne. Sicer smo izvedli kar nekaj skupnih dejavnosti, in to v dokaj kratkem času, vendar je področje sodelovanja precej ozko. Sodelovali smo na športnem in kulturnem področju, če upoštevamo obiske tujine kot turistično dejavnost, pa tudi na področju turizma. Sodelovanje ni tako zelo slabo, bi pa lahko bilo veliko boljše.

4. Kaj pa predstavlja glavne ovire?

Vsekakor bi najprej omenila premalo ljudi, ki se v Vipavi ukvarjajo s tem, kar sem že

prej omenila. Drugi razlog pa so seveda finančna sredstva. Vse dejavnosti prinesejo nekaj stroškov, tako glede namestitve in pogostitve, ko pridejo člani društva v Vipavo, čeprav smo ta problem rešili kar z namestitvami po gostiteljskih družinah. Dodatni strošek pa predstavljajo naši obiski Lumbina, predvsem prevoz. Nekaj sredstev sicer dobimo iz občinskega proračuna. Lani smo temu tako namenili 1300 evrov. To pa ne pokrije vseh stroškov, zato tisti, ki se udeležijo obiska, vedno tudi sami prispevajo določen znesek. Kot tretje pa bi omenila krog ljudi, ki so vključeni v dejavnosti. Ta je zelo ozek in tako sodelujejo vedno ista društva, predvsem nogometno. No, sodelujemo pa samo z Julko.

5. Kako pa vpliva sodelovanje na Vipavo?

Če gledamo s finančnega stališča, ni nobenih koristi, ampak so samo dodatni stroški. Drugače pa je to res enkratna priložnost, da spoznamo prebivalce tujih držav, v našem primeru prebivalce Francije. Oboji tako spoznavamo novo kulturo, nov jezik, običaje ... Sprva je bilo vse skupaj malce bolj okorno, saj se nismo poznali. Sedaj pa smo že pravi prijatelji. In dejansko se naše pobratenje v največji meri kaže preko novih prijateljskih vezi.

6. Kakšni so vaši načrti in želje za nadaljnje sodelovanje z Lumbinom?

Seveda si najprej želimo, da bi bilo pobratenje še naprej aktivno. Upamo, da se bo sodelovanje širilo tudi na druga področja, mogoče na gospodarsko, vendar je to glede na trenutne razmere v gospodarstvu precej neuresničljivo. Veseli bi bili tudi, če bi sodelovalo več društev. Tako v Lumbinu kot v Vipavi je veliko društev in to bi morali izkoristiti. Dobro pa bi bilo, če bi se vključile tudi šole, vendar te ne kažejo zanimanja za to. Mogoče pa se bo to čez čas spremenilo.